BEATUS VIR QUI

NON ABIIT IN CONSILIO IMPIORUM.

DE DNO NRO IHU XPO. ID EST HOmine dominico accipiendum ē. Beatus vir qui nō abiit in cōsilio impioꝝ. Sicut homo ē ren qui uecors ēsensit deceptꝰ a serpente. ut di preceptū ptēnat. ET IN VIA PECCAtorū NON STETIT. Ē una uenit quidem in uia peccatorū nascendo sic peccatores sed nō stetit. quia cum non teneat illecebra secularis. ET IN CATHEDRA PESTILENTIAE NON SEDIT. Nolunt regnū rationum cū superbia. que cathedra pestilentiꝰ ideo recte intelligitur. quia nō sine quisquā est. qui cathedrā amore dominandi. ethumanā nappetat gloriam. Pestilentia ē enim morbus late pnagatus. et omnē aut penē omnē inuoluens. quāquā accōmodatius accipiatur cathedra pestilentiꝰ. pnciosa doctrina. cuius sermo ut cancer serpit. Dein de cōsiderandus est ordo uerborū. Abiit. Stetit. Sedit. Abiit enim illo cū recessit adō. Stetit cum delectatus ē peccato. Sedit. cū insua superbia cōfirmatus redire nō potuit. nisi pcum liberatus. quinecꝰ abiit in consilio impiorū. nec in uia peccatorū stetit. nec in cathedra pestilentiae sedit. SED IN LEGE DNI VOLUNTAS EIUS. ET IN LEGE EIUS MEDITABITUR DIE AC NOCTE. Iusto lex posita nō est. ut dicit apostolus. Sed aliud est ē in lege. aliud sub lege. Quī ē in lege. secūm legem agitur. Quī ē sub lege. secūm legē agitur. Ille ergo liber est. iste seruus. Unde aliud ē lex quę scribitur et imponitur ser

Bruckner, Scriptoria medii aevi Helvetica 4, Taf. XXII
ZÜRICH Zentralbibliothek, MS. Rh. Car. C 10, f. 1. S. X/XI

Zürich ZB. Car. C. 10, f. 49r

ē. p̄ des de terra. & sem̄ exc̄ a filiis hominū. & opera illoꝝ quoscūq; seduxer̄
non deputabis inter filios hominū quos in eternitate sempiterna uocasti. Quō de
dinauerint mala. hęcaut̄ poena retribuet̄. Cogitauer̄ consiliū quē n̄ potuer̄ sta
bilire. Cogitauer̄ consiliū dicentes. ep̄dat unū mori p̄ omib; q̄t n̄ potuer̄ stabilire
nescientes q̄d dixer̄. Quō ponet eos dorsū. Quō ordinabis eos in his aq̄b; p̄ posti. &
contempti auertent. In reliquis p̄parab̄ ultiō exc̄. & in his quę relinquis. i. incipidita
tibi regni terreni. p̄parabis tibi ad passionē inpudentiā exc̄. Exaltare dn̄ē in uirtute
tua. Quē humilē n̄ cognouer̄. Exaltare dn̄ē in uirtute tua quā in fir
mitate p̄ uitauerunt. Cantabimus & psallem̄ uirtutes tuas. corde
& ope re celebrabim̄. & nota faciemus mirabilia tua.

quod tacere dn̄s noluit p̄ scripturas suas. nec **DE PSALMO XCI.**
a nobis tacendū ē. & a uobis audiendū. passio dn̄i sicut scimus
semel facta ē. semel enī xp̄c mortuus ē. iustus p̄ iniustis. & scim̄
& certū habemus. & fide immobili retinem̄. quia xp̄c surgens a
mortuis iā n̄ morit̄. & mors ei ultra n̄ dominabit̄. Verba ista
apti s. tam̄ ne obliuiscam̄. q̄t semel factū ē. in memoria n̄ra omi
anno fit. Quotiens pascha celebrat̄ numquid totiens xp̄s morit̄.
sed tam̄ anniuersaria recordatio quasi rep̄sentat q̄t olī factū ē.
& sic nos facit mouere tanquā uideam̄ dn̄m in cruce pendentem.
n̄ tam̄ irridentes sed credentes. Pendens enim in ligno irrisus ē. sedet
in cælo adorat̄. An forte adhuc irridet̄. & iā n̄ ē irascendū iudeis. qui
uel morientē deriserunt n̄ regnantē. Quis ē qui xp̄m adhuc ir
rideat. utinā unus eet. utinā duo. utinā numerari possent. tota

Zürich ZB. Car. C. 10, f. 25r

tuę & torrente deliciarū tuarū potabis eos. quō apud tē fons uitę in lumine tuo uidebim lum. Ptende misericordiā tuā scientib &c. Memores igit hominis p multiplicatā onē misericordię sic iumentaq quia multiplicata misericordia etiā dlonge posito ſp uenit. Visitat ū filiū hominis cui sub p tectione dlarū suarū posito p̄tendit mictam. & cū lumineę volum p̄ bā. & ceū deliciis suis potat. & inebriat ubertate domus suę ad obliuiscendas grumnas & terrores p̄teritę conuersationis. Hunc filiū hominis. id hominē nouū pgenitum a ueteris parturit cū dolore & gemitu. Iste quā uis nouus tam adhuc carnalis dr. qua lacte nutrit. n̄ potui uob loq quasi spiritalib, sed quasi carnalib, inq̄d aptis. C tui ostender & iā regenerato. tamquā paruulis attinxpō lac uob potui dedi n̄escā. Iste cū relabit ſpd sepe accidit aduersarē uitā. cū ex p bātione audit qđ homo sit. nūc homines estis inq̄d & secūm hominē ambulatis. Filius igit hominis primus visitatus e in ipso homine dominico nato ex uirgine maria. Deq ppē ipsā infirmitatē carnis. quā sapientia dī gestare dignata e. & passionis humilitatē recte dr. Minuisti eū paulo minus ab angelis. Sed addit illa clarificatione qua resurgens ascendit in cęlū. Cta inq̄d honore coronasti eū. & cē stituisti eū sup opera manuū tuarū. Quandoquidē & angeli opera manuū sē dī. etiā sup angelos constituti accipim unigenitū filiū. quē minuit paulominus ab angelis p humilitatē carnis generationis atq passionis carnalib, audim & credim. Omā inq̄t subiecisti sub pedib, ei. Nihil excepit eū dic omā. & nec alit hic rac intellegi. sic aptis credi uba & cū dic. excepto eo q ei subiec omā. C hoc ipso huius psalmi testimonio uti ad hebreos cū tgunt omā intellegi ee subiecta dnō nrō ihu xpō ut nihil exceptū sit. nec tam quasi aliqd magnū uidet adiungere cū dic. Oues & boues universas insup & pecora campi. uolucres cęli & pisces maris. qui p ambulant semitas maris. Videt enim relictis cęlestib, uirtutib, & potestatib, & omib, exercitib, angelox relictis

fenuntur · et grauiore pernecie afflictant. cū mas uas tat ipse animus · Sequit:
et ostendit hoc psalmus · Gladium eduxer peccatores · intender arcū suū ·
V tdeiciant inopē et paupere · ut trucidan rectos corde · Framea eorum intret
incorda ipsorum · facile ē · ut framea eius · id est gladius eius · supueniat ad
corpus tuum · sicut puenit gladius psecutorū ad corpora martyrū · sed pcus
so corpore · cor mansit illesū · Illius aut cor qui gladiū eduxit · in corpus
iusti · non plane mansit illesum · Hoc psalmus iste testat · Framea eoꝝ nō
intret dixit in corpus eoꝝ · sed framea eoꝝ · intret in cor ipsoꝝ · In corpo
re enim occidere uoluerut · sed manima mort · Illos enim quorū cor
pora inficere uoluerunt · securos dñs fecit · dicens eis · Nolite timere
eos q corpus occidunt · animā aut n possunt occidere · Quale ē aut sae
uire gladio · et n posse occidere · nisi corpus inimici · & posse occidere ani
mā suam · Delirium · contra sanitatē · insanium · n se uident · Tam quā
si uellet alicis · p corpus suū ferū trancere · ut ēcideret tunicam alterius ·
Attendis quo puenisti · et n attendis qua trancisti · illius ēcidisti uestē · tu
am carnem · Constat ergo plus ē quod se lędunt iniqui · et quod sibi noce
quā qd sibi uidentur nocere illis quos oder · Framea ergo eoꝝ · intret in cor ipsoꝝ ·
Sententia dñi ē · alit fieri n potest · Tarcus eoꝝ ītrat · Quid ē arcus eoꝝ ītrat ·
insidię ipsoꝝ frustran · Superius dixit ēnim · gladiū eduxer peccatores · in
tenderun arcū suū · gladii eductionē · intelligi uoluit aptam opugnationem ·
Arcus aut intentionē · occultas insidias intelligi uoluit · Ecce gladius ei pmit e
um · & dispositio insidiarū eius frustrat · Quid est frustrat · nihil nocet iusto ·
Quom ergo ei nihil nocuit · Verbi gra · que sic expoliauit · ut tollendo res suas ·
ad angustias p duxit · habet quod cantet · Medius ē modi cū iusto · sup diuitias

Zürich ZB. Car. C. 10, fol. 146a

inte; Quando immaturtunū sperandū ē. lętandū est · sed p ferendū est modo
& gem dū; Ego autē dixi in mea abundantia · non mouebor in ęnū; In qua abun
dantia dixē homo ñ mouebor in ęnū · intellegimus fris pſonā humlis hominis
quis hi hab& abundantiam. nemo · abundantia hominis quę est . erūna calamitas.
Sed diuitię habent abundantiam. plus egent · quanto plus habent; desiderijs
uastantur · cupiditatibus dissipantur · timoribus cruciantur · tristitia con
tabescunt · quę illis abundantia erat; . quando constitutus est homo in paradiso
quando nihil deerat · quando dō fruebatur · sed dixē non mouebor in ęnum ·
Quomodo dixē non mouebor in ęnum qui dolenter audiunt gustate & eritis
tamquam dii. eū dr dicer & qua die ederitis mortemoriemini · & diabolus
non mortemoriemini; credens illi ergo talia suadenti dixē · non mouebor in&
num · Sed quia uerū dixerat dr q̄d ablatur ſ ei & sup boq̄d dederat humili ·
quando ei creauit · Sequitur & dicit · dñe in uoluntate tua præstitisti
decori meo uirtutem · I deest qui non ex me bonū erā & fortis · sed ex te eram
& pulcher & fortis decori meo uirtutem præstiteras · ex uoluntate tua quā
feceras · & ut ostenderas quia ex uoluntate tua hoc eram · auerti fti faciem
tua a me · & factus sum conturbatus · Auerti ergo faciem suam a illo · quē
misit foras de paradiso · Iā hic positus clam& & dicat · Ad te dñe clamabo · &
ad dm meum dep̄cabor · In paradiso ñ clamabas sed laudabas · non gemebas ·
sed fruebaris · foris positus · geme & clama · pp̄ in quat tribulatio · qui de seru
it sup bienti · dr sem̄ sup bis resistit · humilibus aut dat gratiam; ad te dñe
clamabo · & ad dm meum dep̄cabor : Iam ex pſona dñi hoc sequit ipsius fundam

Zürich ZB. Car. C 10. fol. 78v

76v ?

calore ſpſ tui· De quo calore alibi dicit· Et non ē qui ſe abſcondat a calore eius· Et de quo igne dñs dicit· Ignē ueni mittere in mundū· Ergo ſequit· Quō miſericordia tua ante oculos meos ē· & complacui in ueritate tua· Hoc ē non in homine complacui ſed intus placui tibi ubi tu uides· & non timeo ſi diſplicea ubi homines uident· Sicut apſs· Opus ſuū pbet unuſquiſq· & tunc in ſemetipſo tantū habebit gloriā & nō in altero· Non ſedi inquit in conſilio uanitatis· Hoc quid ē nō ſedi· intendat ſcitas uſa quomodo uidet dſ· Dicit non ſedi· aliquando nō ē in concilio nec ibi ſedes· Verbigratia in theatro non ſedes· ſed cogitas theatra, contra quę dictū ē· Ure renes meos· Ibi ſedes corde quamuis non ſis ibi corpore· Contingat autem ut tenearis a aliquo & ibi colligeris· aut aliquod officiū piū faciat te ibi ſedere quomodo poteſt hoc euenire· contingit officiū peccatis ut ſeruo dī ſit neceſſitas in amphiteatro eē· Liberare uolebant neſcio quē a gladiatore fieri poſſet ut ſederet et expectaret donec ille exiret quem liberare cupiebat· ecce non ſedit in conſilio uanitatis qua ille corpore ſedere uideret· Quid ē ſedere· conſentire cum his qui ibi ſedent, quod ſi ipſe non feceris non ibi ſediſti; Si abſens feceris ſediſti ibi; & cū iniqua gerentib· non introibo· Odio habui congregationē malignor· Videtis quia intus ē· & cum impiis non ſedebo· Lauabo in innocentib· manus meas· Non aqua iſta uiſibili lauas manus quando pie cogitas de operib· tuis· & innocens es coram oculis dī· quia ē & altare tuum ante oculos dī quo ingreſſus eſt ſacerdos qui pnobis ſe primo obtulit· eſt cęleſte altare & non amplectitur illud altare niſi qui laut manus in innocentib·· Nam multi altare hoc tangunt indigni· & tolerat dſ pati iniuriā ad tempus ſacramenta ſua· Sed numquid frs mei quomodo ſunt parietes iſti ſic erit hieruſalē cęleſtis· Non quomodo reciperis cum alius intra parietes iſtos aecclię ita recipieris cum malis in ſinu habraę· Non ergo timeas· lauabo manus· Et circumdabo altare dñi· Ubi offers uota dnō· ubi pces fundis· ubi conſcientia pura ē· ubi dicas dō qui ſis; & ſi alii quid ē inte forte quod diſpliceat dō· curat ille cui confiteris; Laua ergo in innocentib· manus tuas· & circūda altare dñi ut audias uocē laudis· Hoc enim ſequitur· Ut audiā uocē laudis· & enarrē uniuerſa mirabilia tua· Quis audiā uocē laudis ut intellegā inquit· hoc enim ē audire corā dō· non q modo ſonos iſtos quos multi audiunt & multi non audiunt· Quā multi a nos audientes ſunt & addm ſurdi· Quā multi habentes aures non habent illas aures de quibus dicit ihc· Qui habet aures audiat· Ergo quid ē audire uocē laudis dicā ſi potero· adiuuante miſerā dñi orationib· uris; audire uocē laudis intellegere intus· quid

Zürich ZB.
Car. C 10
fol. 61r

Zürich ZB. Car. C. 10, f. 163ᵛ²

gellat pat meus. in flagella paratus sū. quia mihi hereditas ꝑparat; Nuis flagellū. ñ tibi dat hæreditas. O mis enī necesse ē ut flagellet usq; adeo omīs flagellat. ut nec illi pepcerit qui peccatū ñ habuit. Quia ego in flagella paratus sum. & dolor meus ante me ē semp; Quis dolor. forte de flagello. & uere fratres mei uere dicā uobis. flagella sua dolent homines. quare flagellent ñ dolent. ñ erat iste sic. audite frēs. nescio quis damnū patit. ꝑcliuior ē ut dicat. indigne passus sū. quā ut cōsideret quare passus ē dolens damnū pecuniæ. ñ doleꝫ iusti tiæ; Si peccasti. thesaurū tuū interiorē dole. nihil habes in domo. sed forte in ani corde si aut plenū ē cor bono suo. dō tuo. quare ñ dicis. Dns dedit dns abstulit. sicut dño placuit ita factū ē. sit nomen dni benedictū; Unde ergo iste dolebat. de flagello quo flagellabat. absit. Et dolor meus inquit ante me ē semp. & quasi dicerem. quis dolor. unde dolor. Quō iniquitatē meā ego p nuntio. & curā gero ꝑ peccato meo. ecce unde dolor. ñ de flagello dolor. de uul nere ñ de medicina. flagellū medicamtū ē contra peccata. Audite frēs. xpiani sum. & tam plerūq; si filius cuius quā moriat plangit illū si pecc & non plangit illū. Tunc plangeret tunc doleret cū peccantē uideret. tunc modū imponer &. tunc normā uiuendi docer &. disciplinā dar &. aut si fecit & ille ñ audiuit. tunc erat plangendus. tunc peius mortuus. luxuriose uiuens. quā moriendo luxuriā finiens. Tunc ergo quando ista faciebat in domo tua. ñ solū mortuus erat. sed & putrebat. Haec dolenda s. illa sustinenda. illa ferenda. ista plan genda. Plangenda aū quomodo audis tis plangere istū. Quō iniquitatē meā ego p nuntio. & curā gerā ꝑ peccato meo; Nec securus sis cū cōfessus fu eris peccatū tāquā semp ꝑparat ad cōfitendū & cōminuendū peccatū. sic p nunciat iniquitatē tuā. ut & curā geras ꝑ peccato tuo. Quid ē curā gerere ꝑ peccato tuo. curā gerere ꝑ uulnere tuo; Si diceres curā ageres. ꝑ uulnere meo qd intellegeret. nisi dabo operā ut sanaret. hoc ē enī curā gerere ꝑ de licto semp nitī. semp intendere. semp studiose & sedule agere ut sanas peccatū; Ecce dedi e. indie plangis peccatū tuū. sed forte lacrimæ curruntur mansues sant. fiant elemosinæ. redimant peccata. gaudeat indigens de dato tuo. ut & tu gaudeas de domo dī. eget ille. eges tu. eget ille dare. eges tu addm; Tu contempnis egentē tuū. dns ñ contempnit te egentē suū. Ergo imple tu egen tis inopiā. ut impleat dns interiorē tuā. hoc ē curā gerā ꝑ peccato meo tuo. facia oīa quæcūq; facienda s. ad abluendū & sanandū peccatū meū. & curā gerā

Zürich ZB
Car. C 10
fol. 163r

nſcuario dī cognouit. nouissima intellexit. Ascendēs in tabnaculū puenit
ad domū dī. Tam dū mirat̄ membra tabnacula tra p duct̄ est ad domū dī.
Quandā dulcedinē sequendo interiorē. nescio quā & occultā uoluptatē.
tāq; de domo dī sonaret suauit̄ aliqd̄ organū. Et cū ille ambularet in taber
naculo. audito quodā interiore sono. duct̄ dulcedinē sequens qd̄ sonabat
abstrahens se abomnu strepitu carnis et sanguinis puenit usq; ad domū dī.
Nā uirā suā et ductū suū sic ipse cōmemorat quasi diceremˀ ei. Mirarīs taber
naculū in hac tra quomodo puenisti ad secretū domus dī. In uoce inq̄t
exultationis & confessionis sonu festiuitate celebrantis. Festa cū hic celebrāt
homines suae quoq; luxurię cōsuetudinē habent cōstituere organa ante do
mus suas. aut symphoniacos ut queq; musica ad luxuriā seruientia & in lu
centia & ubiaudita fuerint haec quid dicemˀ. qui transimˀ. qd̄ hic agitˀ. & res
pondetˀ nob aliqua ee festa. Natalicia inq̄t celebrant. Nuptię hic sūt. ut non
uideantˀ illa inepta cantica. si excusetˀ festiuitate laetitia. In domo dī festi
uitas septēna est. Non enī aliqd ibi celebratˀ & transit festū septēnū.
Chorus angelox. Vubiˀ pīsens dī. Laetitia sine defectu. Dies hic festus tae.
ut nec aperiatˀ intro nec fine claudatˀ. Della actna & ppetua festiuita
te sonat. Nescio quid canox & dulce auribus cordis. Sed nī pstrepat mundus
dū ambulanti in hoc tabernaculo. & miracula dī in redēptionē fidelium
considerantī. mulcet aurē sonus festiuitatis illius. & rapit cerui ad fon
tes aquayx. Sed qr frēs quādiu sumˀ in hoc corpore pegrinamˀ a dño.
& corp̄ qd̄ corrūpitur aggrauat animā. & deprimit trena inhabi
tatio sensū multa cogitantē. & si utcūq; nebulis diffugatis ambulando.

Zürich ZB. Car. C. 10, fol. 191r

phetiæ p bucellã illũ designauit ut aperiret de illo dictũ q̃ edebat panes meos. Rursꝰ q̃ndo
uenit ut traderet eũ osculũ illi dedit ut aperiret de illo dictũ homo pacis mee. Tua au dne misere 5
rere mei. Hoc ex forma serui. hoc ex forma ser̃ui in opis & pauperis. Beat enĩ q̃ intellegit sup egenũ & paup̃.
Miserere mei & resuscita me. & retribuã illis. Videre q̃ndo dictũ ẽ. iã factũ ẽ. Occidẽr enĩ xp̃m 5
iudei. nep deerant locũ, Illo occiso p dider̃ locũ. eradicato regno disp si s̃. Suscitat̃ reddidit illis.
reddidit ad ãmunitionẽ; Nondũ ad ãmunitionẽ ciuitas illa in q̃ fremunt pop̃li tãquã leo rapiens
et rugiens. exclamans. crucifige. crucifige. Eradicatis inde iudeis. xp̃ianos habet. Audeo nullo inh̃itat̃.
Plantaẽ ibi ãc lax̃pi. vnde eradicatẽ s̃ spinę synagogę; Inde uere igñs eo exarsit sic igñs in spinis. d̃ni au tãq
lignũ uiride erat. Hoc ipse ait q̃ndo plangebant q̃dã mulieres ueluti morituru xp̃m. Nolite flere sup me
s̃ sup uos ipsas flete et sup filios uros. Ex hoc p̃dicens. suscita me. Reddã illis. Si enĩ in uirid̃ ligno hec fiunt
marido q̃d fiet. q̃ndo possit uiride lignũ cẽsum ab igne spinarũ. Exarser enĩ uelut igñs in spinis. ligni q̃ spinis
cẽsum̃. et cuicũq; uirid̃ ligno adhibet̃ difficile ascendit. Humor enĩ ligni resistit flãmę lente et mar
cidę. Tam idonee ad cẽsum̃ ãn das spinas. et suscita me. Reddã illis. Ne forte sane s̃ssiny potentẽ filiũ q̃ pa
trẽ puteis. ex eo q̃ dix. suscita me. q̃d ipse suscitare n̄ possit. Hoc au suscitauit q̃d mori potera. id caro
mortua ẽ. caro suscitata ẽ. Ne tam puteis q̃ a d̃s pat̃ xp̃i potuit suscitare xp̃m. id carnẽ filii sui. ipse xp̃s
cũ uerbũ sit dei. q̃ filius patri n̄ poterat carnẽ suã suscitare. Audite ex euangelio. Solute tẽplũ hoc. Initio
duo suscitabo illud. Hoc au ait euangelista. ne etiã in de dubitarem. Dicebat in q̃t de tẽplo corporis sui.
Suscita me. Reddã illis. In hoc cognoui quo uoluisti me. q̃m n̄ gau debit inimic̃ meus sup me. Qua gau sis iu 5
dei. q̃ndo uider̃ xp̃m crucifixũ implesse s̃ arbitrari suã uoluntatẽ nocendi. effectũ fructi nequitię suę. Videri

Zürich ZB. Car. C. 10, fol. 187r

Att. 66

1872

discreta ndūs; hilaria aut hilaritas & fruita fruitas & ideo discretas; Quia ergo fortitudo opus ē implorandā abillo. qui iussit ut fortissim⁹. & ni fortes ipse fecerit. nemin' qđ iussit abillo qui dixit; Qui pseuerauerit usq; in finē hic saluus erit. nisi ipsa anima arrogando fortitudinē debili tet. adiungit ctinuo. quia. ō tues fortitudo mea. Vtquid me repulisti. & ut tristis incedo dū affligit me inimic⁹. tristis ambulo inimicus affligit cottidianis temptationib⁹ immittens. t quod male amem; Vel quod male timeam & ctra utrūq; pugnans anima & sīcapta. tam periclitans ctrahit tristitia. & dicē dō. ut quid. quertt enim in psalmo causā tristitie sue dicens. Vtquid me repulisti. & utqđ tristis incedo; audi exesaia. succurrat illic lectio quæ modo recitata ē. Sps inquit ame pdidit. & omē flatū ego feci. ppt peccatū modicū. quid ctristatus illū. & auerti faciē meā. abillo & ctristatus sē. & abiit tristis inuisus. Quid ergo quærebas. utqđ me repulisti. & utqđ tristis incedo. audisti ppt peccatū. causa tristitie tue peccatū ē; causa lętitie tue iustitia ē. Peccare uolebas. & laborare nolebas. ut parū tibi eet qđ esses iniustus. nisi & eū ee iniustū uoluisses. aquo inte uindicare noluisses; Respice uocē meliorē in alio psalmo. Bonū est mihi. quo humiliasti me. ut discā iustificationes tuas. Vtqđ tristis incedo dū affligit me inimicus meus. De inimico quereris. reuera affligit. sed tu ei locū dedisti. & nē habes quod agas. elige cīliū; Regē admitte. tyrannum exclude. sed ut hoc faciat. quid dicit; qđ supplicat. qđ orat attende. ora quod audis. ora cū audis. Omniū nostrū sit ista uox. Emitte lucē tuā & ueritatē tuā. ipsa me deduxerunt & pduxerunt in montē scm tuū & intabnacula tua. Quia ipsa lux tua & ueritas tua. haec nomina duo. res una. Quid enī aliud lux dī. quā ueritas dī. aut quid lux dī nisi ueritas dī. & hoc utrumq; unus xpc. Ego sum lux mundi. qui credit in me. n ambulabit in tenebris. ego sū uia. ueritas. & uita; Ipse lux & ueritas. Veniat ergo & eruat nos discernens modo causam nīā. a gente nīsca. eruat ab homine iniquo & doloso. separet frumtū a hilaris. quia ipse mittet angelos suos tempore messis. ut colligent de regno suo oīa scandala. & mittent in ignē ardentem. frumtū aut eius congregent in horreū; Emittat lucē suā & ueritatē suā. quia ia ipsa nos deduxerunt in montē scm eius & in tabnacula eius. Pignus habemus. pmiū speramus. scr mons eius. sca eccta;

Zürich ZB. Car. C 10, fol. 195ra

Finch fB

Can. C. 10

fol. 195r

spondeam⁹ talib⁹ suggestionib⁹ quos respondit iob. Nā ascipsū p femina tāquā p uiam
temptauit. & uicit in stercore. uictus in paradyso. Ergo nō audiam⁹ tales uoces. nec putem⁹
paucos cēlestes. multi sē sed intē plures latent. Non possum⁹ cōmingere plures sēe malos.
& tā plures. quāt cos p̄ bonos ap̄ risus, ni pareant. quomodo non apparēant grana in area. Nā quis q̄s
aream uidēs potputare q̄d pala sola sit. Ab hominē inexpertū. & putat in antē fieri q̄d
boues metunt. q̄d ibi homines subęstu desudant. ut ēterant paleā. Sed ibi ēmassa uen
tilatione purganda. Tunc p̄cedit copia fruēti. quę latebat in copia palearū. & uis
inuenire bonus. esto & inuenies. Contra ergo istā dispensationē. unde quid sequat̄
in psalmo isto. Q̄m cā dixiss& suscepim⁹ dē misericordiā tuā in medio tēpli tui. Sig
nificat cē populū n̄ suscipientē misericordiā dī in cauus medio q̄dē. suscipient misēri
cordiā dī. nec occurrer& hominib⁹ tā paucos cē utpe nulli sint. quom ē solatus est
ēsequentib⁹ uerb. Secundū nom̄ tuū dē. ita & laus tua in fines tērę. Quid ē hoc mag
nus dn̄s. & laudabilis ualde. in ciuitate dī n̄ri in monte scō ei⁹. nec pot cē laus ei⁹ nisi in
scis ei⁹. Nā qui male uiuunt n̄ eū laudant. Quia & sip̄ dicant lingua. blasphemant
uita. Quia ergo laus eius nē nisi in scis. n̄ sibi dicant hereses. in nob remansit laus
eius. qui pauci sum⁹ & turba separata. nos iuste uiuim⁹. Nos laudam⁹ dn̄m. n̄ solū
loquendo. uerū etiā ūersando. Respondet̄ eis. & hoc psalmo. Quid uob dicetis in
parte laudare dn̄m. cui dictū ē. sēdm nom̄ tuū dē. ita & laus tua in fines tērę.
ad quom̄ notus est̄ p omnes tras. sic & laudaris p omnes terras nec desunt q̄ē n̄ laudant
p omnes tras. illi aut̄ laudant. q̄ bene uiuunt. Secundū nom̄ tuū dē. ita & laus
tua. n̄ in parte sed in fines terę. Iustitia plena ē dextera tua. Ad multa sē & illi
q̄ stabunt ad dextera. Nē soli illi multi erunt q̄ stabunt ad sinistrā. sed & ibient
multitudo masse. ad dextera ēstituę. Iustitia plena ē dextera tua. Letet̄ mons

Zürich ZB. Car. C. 10, f. 224ᵛ

Zürich ZB. Car. C. 10, f. 224r

spondeam talib⁹ suggestionib⁹ quos respondit iob. Nā accipsū p femināq̄ p eam
temptauit. & uicit in stercore. victus in paradyso. Ergo nō audiam⁹ tales uoces. nec putem⁹
paucos cēstos. multa fē sed intē plures latere. Non possum⁹ cōnegare plures esse malos.
& tā plures. quāt eos prsus, nō bonū ap pareant. quomodo non appareant grana in area. Nā quisq̄s
aream uidēs. potputare q̄d palea sola sit. Dabominē inexpertū. & putat in aream fieri q̄d
boues mactant. q̄d ibi homines subęstu desudant. ut ēteram paleā. Sed ibi ē amassanen
dationē purganda. Tunc p cedit copia frumēti. quę latebat in copia paleārū. deus
inuenit bonus. esto & inuenies. Contra ergo istā dispensationē. unde quid sequat
in psalmo isto. Qm̄ cā dixit & suscepim⁹ dē misericordiā tuā in medio tēpli tui. Sig
nificat ēē populū n̄ suscipientē misericordiā dī in cuius medio q̄d ē. suscipient misēri
cordiā dī. nec occurret & hominib⁹ tā paucos ēē ut ppe nulli sint. quom ē solatus est
ēsequentib⁹ uerb. Secundū nom̄ tuū dē. ita & laus tua in fines trę. Quid ē hoc mag
nus dn̄s. & laudabilis ualde. in ciuitate dī n̄ri in monte scō ei⁹. nec pōt ēē laus ei⁹ nisi in
seis ei⁹. Nā qui male uiuunt n̄ eū laudant. Qui a & sip dicant lingua. blasphemant
uita. Qui a ergo laus eius nē nisi in seis. n̄ sibi dicant hereses. in nob remansit laus
eius. qui pauci sum⁹ & turba separati. nos iuste uiuim⁹. Nos laudam⁹ dm̄. n̄ solū
loquendo. uerū etiā ūuersando. Respondet eis. ex hoc psalmo. Quid uob dicitis in
parte laudare dm̄. cui dictū ē. sēdm nom̄ tuū dē. ita & laus tua in fines trę.
id quom̄ notus ē sip omēs tras. sic & laudaris p omēs terras nec desunt q̄te nō laudant
p omēs tras. illi aut laudant. q̄ bene uiuunt. Secundū nom̄ tuū dē. ita & laus
tua. n̄ in parte sed in fines terę. Iustitia plena ē dextera tua. id multi sē & illi
q̄ stabunt ad dextera. Nō soli illi multi erunt q̄ stabunt ad sinistra. sed & ibient
multitudo masse. ad dextera ēstituę. Iustitia plena ē dextera tua. Letet mons

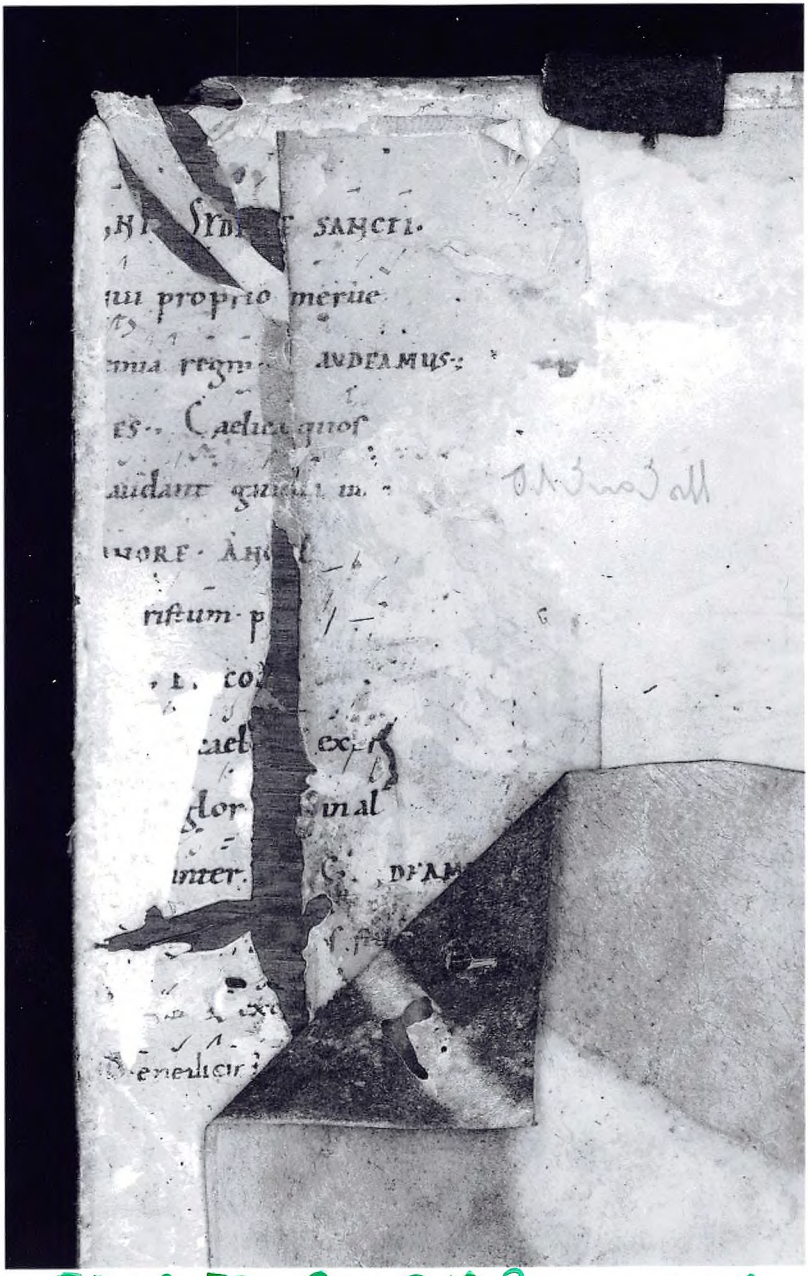

Zürich ZB Car. C 10, Innendeckel hinten

BEATVS VIR QUI NON ABIIT IN CONSILIO IMPIORŪ. ET IN VIA PECCATORŪ NON STETIT. ET IN CATHEDRA PESTILENTIAE NON SEDIT

Sed in lege dni uoluntas eius. et in lege eius meditabit die ac nocte

Omnis scriptura duumte inspirata ueteris ac noui testamti. ad uitam tionē mediatoris dī et hominū. hominis xpi ihu fidelēs instruit. ut p imitationē ad similitudinē eius pueniāt. sicut ipse ait. Si

Sic ergo & hic primus psalmus docet credentes. ut auctorem & largitorē ueræ beatitudinis sequantur. declinando mala. & faciendo bona. ut p. ueniant ad similitudinē eius. & sint tanquā ligniū plantatū secus decursus aquarū. Perfecte ait declinat a malo. quia ce delectatur mercede. nec agit mopere. nec alios docet ut faciant. Hoc ē enī. nō abire in consilio impiorū. nec stare in uia peccatorū. nec sedere in cathedra pestilentiæ. sp̄ quā meditari lege dni. nō nec̄ssitate sed uoluntate. sine cessatione. qđ significat die ac nocte. uel sicut solet scriptura diem p.p̄ sperit. et nocte p aduersis ponere. ut neq; lætitia rerū tēporalium. neq. aduersitas transitoria inentē sequentis dnm auertat a meditatione diuinæ legis. Quæ quantū sit necessaria. & in ubi ostenditur. ubi iosue ministro et conscio legislatoris. qui legē prius

ZÜRICH Zentralbibliothek, MS. Car. C 30, f. 4v. S. X. verkl.

Bruckner SMAH 4 Taf. XXIII unten (125% vergrößert)

BEATI HIERONIMI AD PAVLĀ DE ALFABETO HEBRE.

NVDIVS TERTIVS cum centesimū octauū decimum psalmum tibi insinuare conarer: & dicerem omnem moralem locum in eo esse comp̄hensum: & quomodo philosophi solerent disputationes suas in phisicam: ethicam: logicamq; partiri: ita & eloquia diuina. aut de natura disputare: ut in genesi et ecclesiaste: aut de moribus: ut in puerbus et in omnibus sparsim libris: aut de logica: pro qua nōnī theologicam sibi uendicant: ut in cantico canticorum: et euangelius: licet apostolus sæpe ꝓponat: assumat: confirmet: atq; concludat: quę ꝓprie artis dialecticæ sunt: studiosissime requisisti: ad sibi uelint hebreae usq; ad tau: quæ apud eos extrema littera est: psalmū eē cōscriptū: et in singulis quibusq; elementis secundū interp̄tationē eorū debere intelligi: quæ sequerentur: Idemtidē flagitasti: ut tibi interp̄tationes singularū ediceremus litterarū: Dixi fateor: Verū quia ꝓpter barbariem linguæ memoria labitur: omne qđ diximus desideras cōmentariolū fieri: qđ si nonnaliquo forte titubaueris: obliuionē lectio consolet; Æ prius quā de singulis differā: scire debes quatuor psalmos secundū ordinē hebreorū incipere elementorū: centesimū decimū: et centesimū undecimū: et hunc deq; nunc scribim̄: et centesimū quadragesimū quartū: Verū i ꝑ oribus singulis litteris: singulos uersiculos ꝑtrimetro iambico cōstant: et subnexos: inferiores tetrametro iābico cōsta-

Zürich ZB. Car. C. 30, fol. 1v

In monochordi mensura in primis uidē inuendū. qd̄ dextera in sinistrā meuendo ē descendendum. & quanto queq; intualla sonorū sunt minora tanto ad inuestigandū difficiliora. Semitoniū enī sesqui sextadecima ꝓportione deba inueniri. tonus sesqui octaua dyathesseron sesquitertia. dyapente sesqual tera. diapason dupla. Sesqsextadecima ꝓportio ē. ubi maior numerus ut sonū minorē habā. in se. & insup̄ ei sextādecimā partē. Sesqoctaua ꝓp̄ ē. ubi maior sonꝰ minorē habā. inse & insup̄ ei octauā. Sesquitria ꝓp̄ ē. ubi maior sonꝰ minorē habā. inse. & insup̄ ei tertiā. Sesqualtera ꝓp̄ ē. ubi maior sonꝰ minorē habā. in se. & insup̄ ei alterā partē. Dupla ꝓp̄ ē. ubi maior sonꝰ minorē duplicē uinc̄. Ergo totū ꝓ dyapason dyapente t dyatē disponat̄ que du duplat sesqtera t sesqtertia ꝓportē inueniunt̄. elaborandoq; semitoniorū tonorūue difficultas deuitat̄. Horū aūqueq; du debent institui necesse ē aliquā certitudinis metā ēstitui. iuxta quā aut supius abscidat̄ aut inferius adiciat̄. put res expetit ut ut sonꝰ eleuat̄ accutat̄ ut grauat̄ obtundat̄. Igit̄ si totū eque bipti chorda cū G in medio inuenit̄. Ergo

a Vt xvii ad xvi.

b Vt viii. ad viii.

c Vt viii ad vi. t xii ad viii.

d Vt viii ad vi. t xii ad viii.

e Vt xii ad vi.

in ttio passu supius habeb dyapente cū a minori. in qrto inferius dyat cū D maiori. Ecce dyapason a minori d in mauus D. Ite a sūmo usq; in minus d p tria diuide. & in ttio passu supius habeb dyapen cū duplici a. & in qrto inferius dyat cū medio eri A. Ecce dyapason ab a duplici in mediocre A. Qa inferius dupla ꝓport geminauerit dyapas cū maxi o A finiendū cōpbabit. Ecce dyapason ab A mediocri usq; in A ꝓximū. Ite a sūmo usq; in mediocre A in tria diuide. & in ttio passu supius habeb dyapente cū minori e. in quarto passu inferius dyat cū maiori G. Ecce dyapas a minori e in mauus G. Ite a sūmo usq; ad mauus e in tria diuide. & in ttio passu supi habes dyapen cū quadrato h. in qrto in ferius dyat cū maiori B. Ecce dyapas int̄ min h & mus B. Ite si a sūmo usq; ad min c in qtuor diuidit̄ in qrto passu supius dyat cū minori f ꝓcedit. Si undo in ttio passu inferi dyapen cū maiori F emergit. Ecce dyapas ab f minori in maiꝰ F. Sineme non inuenturus a sūmo usq; ad minꝰ f in duo diuide. & in ttio passu inferi habeb sinemenon

Zürich ZB. Car. C. 30, fol. 276v

ramef ut tja fructificet · idest ut̄
rem hommef adspiritalē uibratē re-
generent. Haf ergo animas scas n̄
hominū tantū · sd & ia omniū ange-
lorū oportet accipi · exeo quod
dns dicat reliquisse se nonagintano
uē ouef in montib · idest in sublimo
rib · locis · et descendisse ppt unā ·
Nam debub · facilis expedito ē · quo
ipsi hommes n̄ obaliud bouef dicti
f · nisi qd euangelizando uerbū di an
gelos imitarentur · Pecora aut̄ cā
pi ēgruentissime accipiunt hom
nes incarnis uoluptatib · gaudentes ·
ubi nihil arduū · nihil laboriosū as
cendunt · Campus ē enī lata ua-
quae ducit ad uitā · ·
Volucres caeli et pisces maris · qui
ambulant semitas maris ·
Unde nunc & ia uolucres caeli supbos
de quib · dict · posuer̄ in caelū os suū ·
Unde qua[illegible]

studiū manna & p̄erfluentia requiren
tiū · ℣ tuum inuniuersa terra ·
Onē dns nr quā admirabile ē nomen
Decent̄ post textū sermonis ad caput
redit̄ur · q̄ totus idē sermo referendus ē ·
EXPLICIT DE PSALMO VIII ·
INCIP̄ DE PSALMO VIIII · IN
FINĒ, POCCVLTIS FILII PSALMVS
Occultus filii quaeri potest · DD ·
sed q̄a n̄ addit cuius · ipsū unigenitū
dei filiū oportet intellegi · Nā & ipse
dns cū sine additamento ponit filiū · se
ipsū unigenitū uult intellegi · sic illud ·
ubi ait · Si uos filius liberauerit · uere liberi
eritis · Quae sint aī occulta filii · ex hebreo
translata editio manifeste ostendit ·
quae dic̄ uictori sup̄ morte filii, q̄ circa
mhoc psalmo obseruanda f occulta filii ·
id ē humilis ei aduent · q̄ p̄sunt gentib, cū
cēcitate iudeor · & poena quae nunc occulte
agit̄ · n̄ dū dānatione peccatū · sd aut
exercitatione cuerso · aut admonitione

Zürich ZB. Car. C. 30, fol. 15r

Abb. 101 a + b

fragoris excludunt · quid myrū sinrm soī excedit audtū ·
Liorthes quē mundanę molis impulsus emittit? Hęc enī denihilo ē q̄ aut
q̄ cōplet aures meas tam ō tā dulcis soī? sed uolutm un
tellegi q̄ sicuis q̄ celestib: merut int̄ ēe secretis cōplęę
aures sunt sonu magnitudine. supē utę terroū homi
nū sensus mundanę cōcentuę ñ capiat audtū. Sed iā
tractetū adsequentia transferam. Videš habitari
intra rarīs & āngustis locis. & inipsis quasi maculis. ubi
bitaē uastas solitudines int̄iectas. eosq; qui incolant t̄
rā: ñ modo int̄ruptos tta ēe ut nihil int̄ ipsos abalus ad
alios manare possit · sed partē obliq̄os partī transuer
sos · partī etiā adūsos stare uob · aq̄ub: expectare glori
ā certe nullā potestis · Cernis aut tandē t̄rā: quasi
q̄b: dā redimitā & circūdatā circulis · equb: duos maxi
me int̄se dūsos & cęli ūtricib: ipsis extra q; parte sub
nixos obriguisse pruina uides · Medū aut illū & maxi
mū solis ardore torreri · duos habitabiles quoq; ēē austra
lis ille inq̄ quinisitum adūsa uob urgent uestigia: ni
hil adurīm gen · hic aut alt̄ subiectus aq̄lonī quem
coltis cerne quātenus uos parte ctingat · Omis enī
tra q̄ colit̄ auob angusta ūtricib; laterib; latior par
ua q̄dā ē insula circūfusa illo mari q̄d atlanticū q̄d
magnū · q̄d oceanū appellatis int̄ris · q̄ tam tanto nōe
quāsit paruus uides; Post quā cęlū quo oīa ctinent
& subiectarū sperart ordinē motūq; ac demonu sonū cę-

Zürich ZB. Car. C 122, f. 29v

naturę ipsius conscius dixit. Hic uertex semp nobis sublimis. at illū
sub pedibus stix atra uidet. manesq; profundi. Sed cū hanc di
uersitatē celestis paras uel semper uel numquā apparendi.
terrę globositas habitantibus faciat. ab eo qui incelo est. omne sine
dubio uidetur. non impediente aliqua parte terrę. quę tota
puncti locum pro celi magnitudine uix obtinet. Cui ergo austra
lis uertices stellas numquā de terris uidere contigerat. ubi circū
spectu libero sine offensa terreni obices uisę sunt. iure quasi
nouę admirationē dederunt; Et quia intellexit causam ppt
quam eas numquā ante uidisse. ait. Erant aūt hę stellę quas
numquā ex hoc loco uidimus. hunc locum demonstrat ue terrā
dicens. in qua erat dum ista narraret. Sequitur illa discussio
quid sit quod adiecit. & hę magnitudines omnium quas ee
numquam suspicati sumus; Cur aūt magnitudines quas
uidit in stellis numquam homines suspicati sint. ipse patefecit
addendo. Stellarū autem globi. terrę magnitudinē facile
uincebant. Nam quando homo nisi quē doctrina philosophię
supra hominē. immo uere hominē fecit. suspicari potest. stel
lam unā omni terra esse maiorē. cum uulgo singulę uix facis
unus flammā equare posse uideantur. ergo tunc earum uere
magnitudo asserta creditur. si maiores singulas quam ē omis
terra constituerit. quod hoc modo licet re cognoscas. Punctū
dixerunt ee geometrę quod ob incomphensibilē breuitatē
sui in partes diuidi non possit. nec ipsum par aliqua

Zürich ZB. Cod. C 122. f. 4r

Tres aut quas supra solē dixim⁹ stras occultant⁹ meamus cū eo. Exoriunt⁹ nō matutino discedente sole partib; nūquā ampli⁹ undenis. [b] radioꝝ postea ei contactu regunt⁹ & intriquetro apartib; .cxx. statio nes matutinas faciunt. quae & [1]pmę uocant⁹.

Mox inaduerso apartib; clxxx. exoritur uespranos. Iterū q; in cxx partib; ab alio atterę appropinquantes stationes uespertinas quas & sedas uocant. Donec assecu tus sol inpartib; duodenis. occultet illas q; uespruni appellant⁹. Martis stella ppius & ea exquadrato sen tit radios nonagesima partib; ab utroq; exortu eade stationalis sensus mīsib; morat⁹ insignis alio qui bimestris cū cęte utraq; statione quatinos mses nō impleant.

Inferiores aut duę occultant⁹ incortu uespertino simili modo. relictęq; a sole. unde inpartib; faciunt exort⁹ matutinos adq; longissim⁹ distantię suę meas solē insecunt⁹. Adeptęq; occasu matutino condunt⁹ ac pter eunt. Mox eodē unū allo uespere exoriunt⁹. usq; ad quos dixim⁹ trimnos. Abhis retro gradiuntur ad solē. & occasu uespertino delitescunt; Veneris stella stati ones duas. matutinā & vespertinā q; ab utroq; exortu facit a longissimis distantię suę finib; Mercurii stationes breuiori momento quam ut deprehendi possint; Cuius rei ratio priuatim reddenda est. pcusse in qua diximus parte. & triangulo solis radio inhabitent⁹.

Zürich ZB. Car. C 122, f. 43ʳ

Abb. 33a

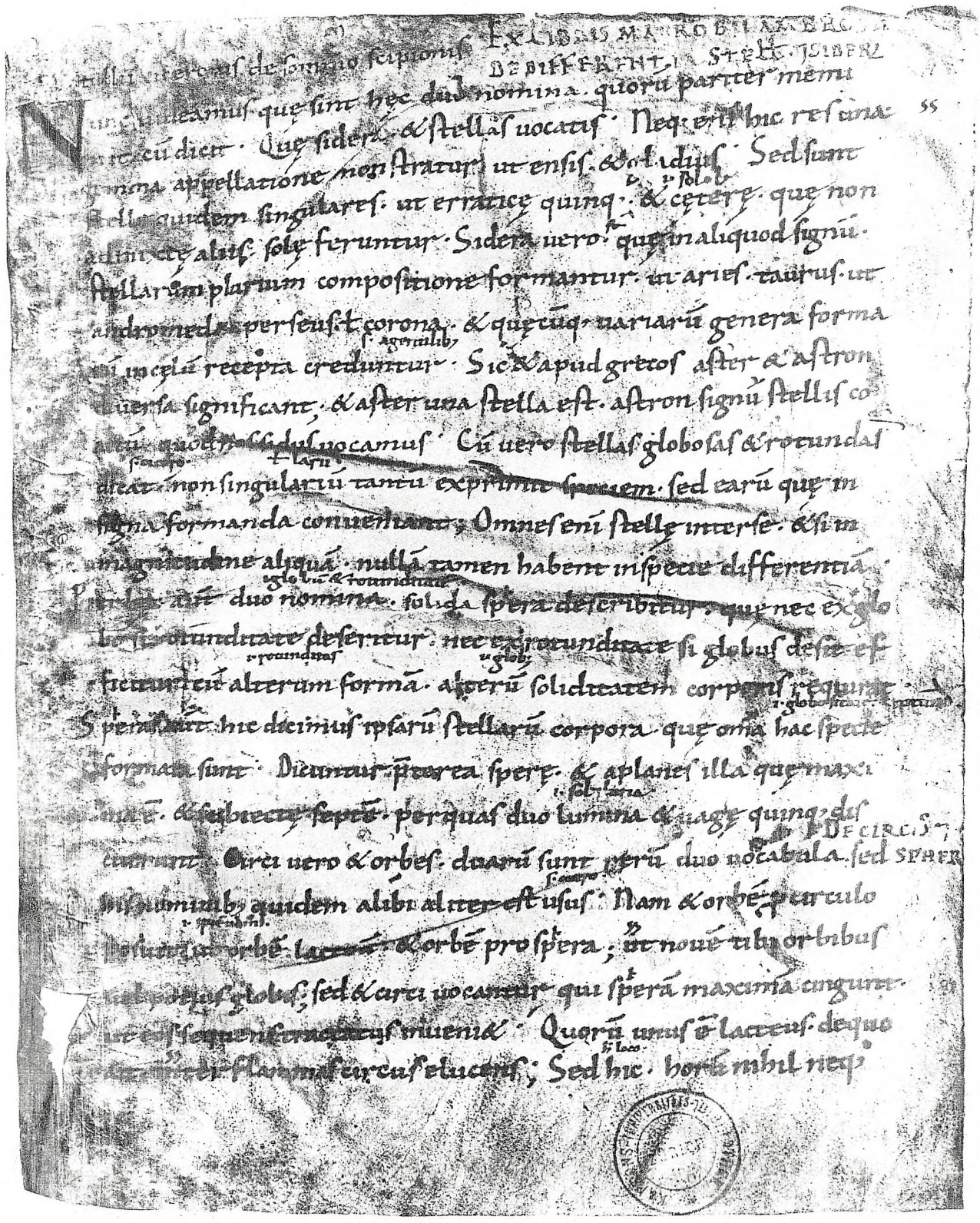

ZÜRICH Zentralbibliothek, MS. Car. C 122, f. 1. S. X. verkl.

Bruckner, Scriptoria medii aevi Helvetica 4, Taf. XIX

primā omniū · cR lustus ut p · ℞ tt Beatu · q · t · ℣ de
mo · lucerñ · oE Desiderium · cō · Vne · v · talenta ·

October habet dies xxxi · lunam xxviii · Quintus
hebraice thesri · greece ꝓperberetheos · egyptia
ce sophi uocatur ·

Ter tius octob gladius decimum ordine necat ·

B · c vi ℍ · Leudegarii · m · Ad · M · Iustus ut t Plures · cR Confusti ·
c · d v ℍ · ℞ tt Beatu · q · s · ℣ homo qui a peg ·
d · e iiii ℍ · Dedicatio huius ecclesie · oE Inuem · cō · Qui uult ·
e · f iii ℍ · ℞ tammi · cō · Anima ·
f · g ii ℍ ·
G · A ℍ O ℍ · Marci pp · Sergii et bachi · Ad · M · ℞ loquer ·
t Sci pfidi · cR Iustos · ℞ tt Scitu · ℣ Sum lubi · oE Le
A · a vii ℍ ·
B · b vii ℍ · Dionisii soci q · ei · Ad · M · ℞ Imitet inespert ·
c · l vi ℍ · t Benedicti dp · midiarii · cR Gloriosus ·
d · M v ℍ · ℞ tt Iusti ep · ℣ Descendet · oE Mundus ·
e · ℍ iiii ℍ · cō Duo ama uos ·
f · O iii ℍ ·

8

Zürich ZB. Rh. 88, f. 8r

Zentralbibliothek Zürich, Ms. Rh. 88, f. 8r
(etwa 1:1) (Originalgröße: 21,8 × 16,5 cm))

primā emnū · cR lustus ut p · A tt Beat u · q · t · [illegible]
mo · lucerū · cr Desiderium · cō · Une · v · talenta ·
October habet dies xxxi · lunam xxviii · Quem
hebraice thesri · grece ypperberetheos · egy · pti
cē stophi nocatur ·

Erruus octobr gladus decimum ordine neuit
B · oct · R · enigu ꝛ germani epī · A v · M · A Sapiema ·
l' lusti inpp · cR Exultabunt · A tt Exultent · eū ·
Sint lumbi · cr Ieiamm · cō · lustꝰ ·
B · c [illegible] · Leudegaru · m · A v · M · lustus ut · l' Plures · cR Posuisti ·
c · d [illegible] · A tt Beat u · q · s · eū homo qui a pcꝰ ·
D · e iiii N · Dedicatio hui ecclesie · cr Inuem · cō · Qui uult ·
E · f iii [illegible] · tammi · cō · Anima ·
F · G ii H
G · H N O N · Marci pp · Sergii et bachi · A v · M · A loquer ·
l' Sci pfidē · cR lustꝰ · A tt Scitu · eū Sint lūbi · cr Ie
A · a viii id ·
B · b vii id · Dionisii socioꝝ q ei · A v · M · A Imitet inespert ·
c · l [illegible] · l' Benedicti dr · miarū · cR Gloriosus ·
D · M [illegible] · A tt lusti epti · eū Deprecemur · Omnibus ·
E · H [illegible] · uico aut uot ·
F · O [illegible]

Zürich ZB. Rh. 88

Ms. Rh. 88, f. 42v

dum dicerunt mihi per singulos dies ubi est deus tuus.

Stans ad Lectanus. Inquisi nem adiumentum
lectanus. qua expletur dicat pennitex.
Cli in excelsis domine caelorum est. nec agros
di. nec communi. neptuni. sit inventi tamen
Alle luia. postrum.

Confitemini domino quoniam bonus quia in saeculum
misericordia eius. Laudate. In diesco

A RESURREXI ET ADHUC TECUM SUM ALLE
luia posuisti supra me manum tuam alleluia mirabilis facta
est scientia tua alleluia mirabilis facta est scientia tua alle
luia alleluia. Domine probasti me et cognovisti me tu cog
novisti sessionem meam et resurrectionem meam.

Haec dies quam fecit dominus exultemus
et laetemur in ea.

Confitemini domino quia

Zürich ZB. Rh. 88. f. 42v

dum dicitur mihi per singulos dies ubi est deus tuus.

Stamo ad lateranis. In ipsa nocte adumbratii
laterana. qua expleta. dicat pontifex.
Gl̃a in excelsis dō. nec cantent offi. nec agnus
di. nec cōmuni. neq; luni. sd incensu tantu
Alle luia. postea.

Confitemini domino quoniam bonus quoniam in seculum
misericordia ei⁹ us. ℟ Laudate. In die sco

℟ PASCHA AD.M. STAT AD.S. MARIAM.
RESURREXI ET ADHUC TECUM SUM ALLE
lua posuisti super me manum tuam alleluia mirabilis facta
est scientia tua alleluia mirabilis facta est scientia tua alle
luia alleluia. ℣ Domine probasti me et cognouisti me tu cog
nouisti sessionem meam et resurrectionem meam.
℟ Hec di est quam fecit dominus exultemus
et letemur in ea.
Confitemini domino quoniam bo us

Zürich ZB. Rh. 88, f. 42v

AB 100 e

Ms. Rh. 88, f. 55 recto

Zürich ZB. Rh. 88, f. 55r

Ms. Rh. 88, f. 137r

D̄NS LEONIS PAPE

DS QUI BEATUM LEONEM PONTIficem scorum tuorum meritis coequasti· concede ppitius· ut qui commemorationis eius festa p colimus· utte quoq· imitemur exemplu· p dñm nrm·

SECRETA

Has hostias dñe quas nomini tuo sacrandas offerimus· sci gregorii leonis ꝓsequat oratio· p quã nos expiari facias & defendi· P·

Os qui animę famuli tui leonis aeterne beatitudinis premia contulisti· concede ppitius· ut qui peccatorum nrorum ponderepremimur· eius apud te pręcib' subleuemur· P·

PRO LIA APLOR PETRI & PAULI

PRAESTA QS OMPS DS· UT NULLIS nos pmittas perturbationib' concutiquos in apostolicę confessionis petra solidasti· P·

Unus populi tui dñe qs apostolica SECRE intercessione scifica· nos q· a peccatorum nrorum

Zürich ZB. Rh. 88, f. 137r

Ms. Rh. 88, f. 177r

pur
purifica · ut tua inspiratione compuncti · noxias
delectationes utcare prevaleant · ℣ · A[men]

Da qs dne populo tuo salute mentis & corporis · ut
bonis operibus inhærendo · tua semp mereatur
virtute defendi · ℣ dnm · A[men]

Excita dne qs tuorum fidelium uoluntates · ut di
uini operis fructum ppensius exsequentes · pi
etatis tuæ remedia maiora peripiant · ℣ · A[men]

Proficiat dne qs plebs tibi dicata pie deuotio
nis affectu · ut sacris actionib' erudita · quan
to maiestati tuæ fit gratior · tanto donis poti
oribus augeatur · ℣ · dnm · A[men]

Protegat dne qs tua dextera populum suppli
cem · ut præsente uita subtua gubernatione
transcurrens · mereatur inuenire ppetua · ℣ ·

Respice dne ppitius plebem tuam · & toto tibi cor
de subiectam · præsidiis inuicte peccatis atolle · ℣ ·

Excita dne tuorum corda fidelium · ut sacris in
tenta doctrinis · & intellegant quod sequantur ·

Zürich ZB. Rh. 88, f. 177r

Ms. Rh. 88, f. 141 recto

one deferimus· ſuppliciter obſecrantes· ut
& indu-- lgentiam nobis partter con
ferat & ſalutem· ℔ AD CŌP·

Preſta qſumpſdſ·ut ſcorum tuorum·
ſimplicit· fauſtum· & beatricis· celeſtib'
myſteriis celebrata ſolemnitas· indul
gentiam nobis tuae propitiationis ad
quirat· ℔ dimnim·

DNAL' SCOR ABDON & SENNEN

Deus qui ſcis tuis abdon et sennen·
adhanc 'glām ueniendi copioſum
munus grā contuliſti· da famulis tu
is ſuorum uenum peccatorū· ut ſcōr
tuorū intercedentibus meritis· ab om
nibus mereamur aduerſitatib' liberari· ℔·
Hoſtia haec qſ die quam ſec
in ſcorum tuorū natalicia recenſentes·
offerimus· & uincula nrae prauitatis
abſoluat· & tuae nobis miae dona

Zürich ZB. Rh. 88, f. 141r

Ms. Rh. 88, f. 181 verso

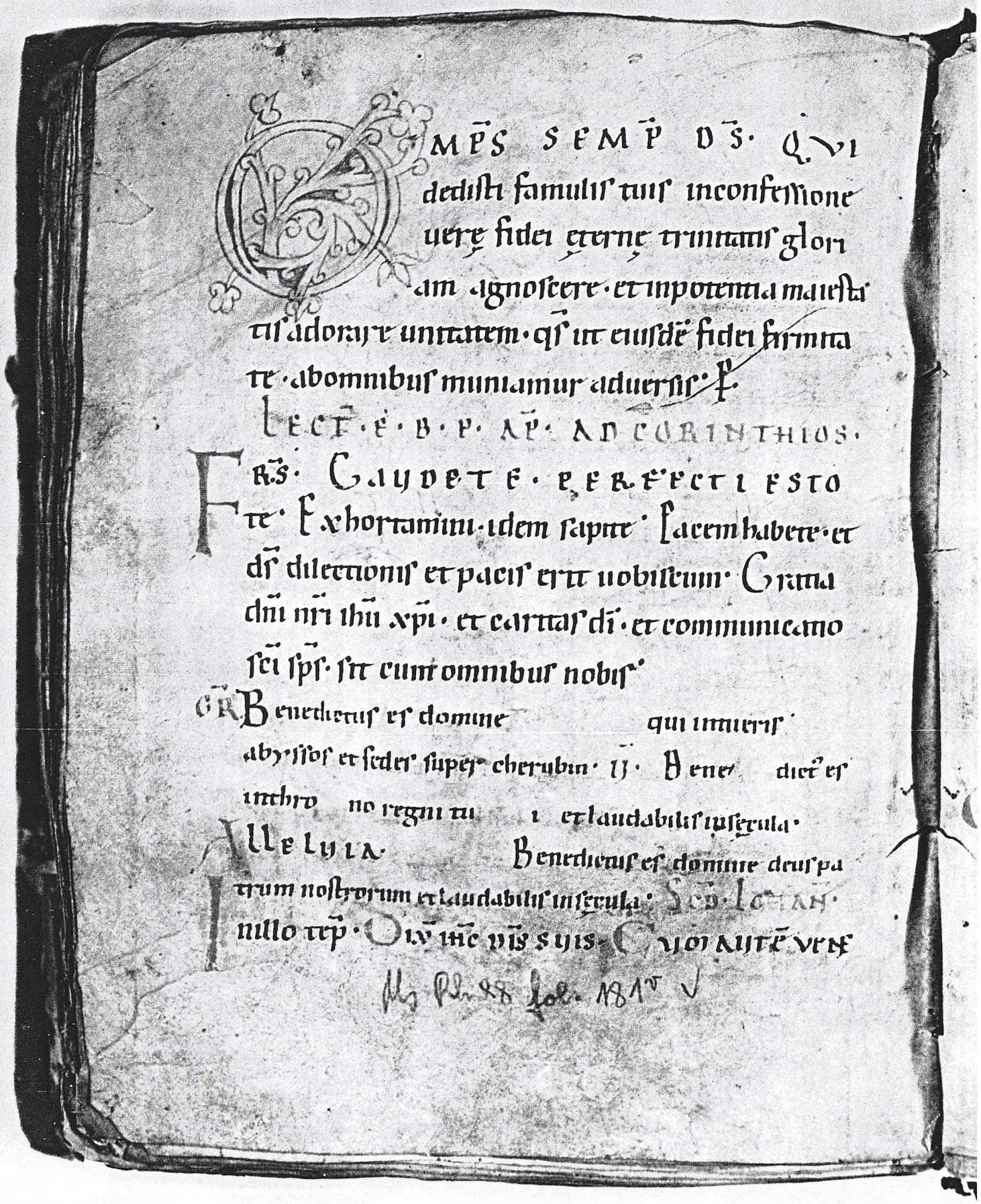

OMPS SEMP DS. QVI
dedisti famulis tuis inconfessione
uere fidei eterne trinitatis glori
am agnoscere. et inpotentia maiesta
tis adorare unitatem. qs ita eiusde fidei firmita
te. a bomnibus muniamur aduersis. P.

LECT. E. B. P. AP. AD CORINTHIOS.

FRS. Gaudete. perfecti estote
te. Exhortamini. idem sapite. pacem habete. et
ds dilectionis et pacis erit uobiscum. Gratia
dni nri ihu xpi. et caritas di. et communicatio
sci spi. sit cum omnibus nobis.

GR Benedictus es domine qui intuens
abyssos et sedes supra cherubin. V. Benedictus es
in templo glorie regni tui. et laudabilis in secula.

Alleluia. Benedictus es domine deus pa
trum nostrorum et laudabilis in secula. Sco. Iohan.
In illo tpe. Dixit ihc discipulis. Quotiens vere

Ms Rh. 88 fol. 181v V

Zürich ZB. Rh. 88, f. 181v

Ms. Rh. 88, f. 179r

Qa qs omps a misericors ds ut q beam maurtium mar 344
tyris tui sociorumq; eius cōmemoratione agimus:
eorum intercessione a exemplo unitatis amore
roboremur: ℣ SECRETA Suscipe qs dne sacrificia
um placatus a laudis: qā nos intercedentib; in mer
a ptib; beati maurtii martyris tui sociorumq; eius:
quorum memoriā agimus a ptuā aduenia a in
petua cōsequat gratiarum actione: ℣ ADCOMUN
Perceptis dne ds nr salutaribus sacramentis humili
ter te deprecamur: ut intercedentib; beatis martyrib;
tuis maurtio sociisq; eius quorū memoriā nos age
re concedas: quatenus illorum uenerāda agimus cōme
moratione nobis ptiam adsumtem ℣ dnim: DESCE
Auxilium tuum nobis dne qs MARTYRIBUS
placatus impende a intercedentib; beatis martyri
bus: de terra uiuentiū nos tuę ptis munus extende: ℣
Hostias dne tuę plebis intende: ut quas SECRE
in honore sanctorū tuorū deuota mente celebrant: a
facere sibi semper adsumtem ℣ ADCO
Repleti dne muneribus sacris: qs ut intercedentib;
sanctis tuis: ingrauum tuarum semper actione mane
amur: ℣ dnim nrm:

179

Zürich ZB. Rh. 88, f. 179r

tr me. De quo etiã dic̃ apl̃s. Quia cũ 64.
venit plenitudo temporis. misit dñs
filiũ suũ. factũ ex muliere. factũ sub lege.
Firmissime tene & nullatenus
dubites. xp̃m dñi filiũ sic̃ de dõ patre
plenũ p̃fectũq; dñm, homine, genitũ. id
est verbũ dñi habentẽ sc̃lica & sine peccato
veram nr̃i generis carnẽ. & animã ratio-
nalẽ. Q̃d ipse dñs filius euidenter dicens
de carne sua. palpate & videte. quia
spũs carnẽ & ossa n̄ habet. sic̃ me uideris
habere. Animã q̃q se habere. his uerbis
ostendit dicens. p̃pter ea me pater diligit.
quia ego pono animã meã. et iterũ
sumo eã. Intellectũ q̃q animæ se ha
bere ostendit. in eo q̃d ait. Discite a me.
quia mitis sũ & humilis corde. Et de
ipso dñs p̃ p̃pheta dic̃. Ecce intelleget
puer meus et exaltabit. & sublimis e
rit ualde. Nã et beatus petrus sc̃dm
sc̃i dauid p̃phetã. in xp̃o carnẽ atq;

34

Zürich ZB. Rh. 102, f. 34r

INCIPIT LIBER SANCTI AUGUSTINI EPI AD PETRUM DIACONUM DE FIDE.

EPISTOLAM

Fili petre tuę caritatis ac
cepi. Inquã te uelle significasti hic
rosolimam p̃gere. & poposcisti litte-
rũ nr̃ãrum instrui. quã debeas inillis par
tibus ueræ fidei regulã tenere. ut nullus
tibi possit sensus hereticę subripere
falsitatis. Gaudeo quidem. q̃d p̃ fide
uera sine ullo p̃fidię uitio custodienda
sollicitudinem geris. sine qua nulla po
test p̃ dee. immo nec eẽ cuersio. Apti
ca quippe auctoritas dicit. quia sine
fide impossibile ẽ placere dõ. Fides
ẽ namq; bonorũ omnium fundamentũ.
fides ẽ humanæ salutis initiũ. Sine

Monrij Rheinau

Zürich ZB.

1

Rheinau 102, f. 1r

ua nomina sunt· quae ad aliquid referun 100
tur· sicut dominus ad seruū· & seruus ad
dominū· pater ad filiū· & filius ad patrē·
Prosus cū dico patrem· filiū significo·
quia non est pater nisi filius sit· cuius
sit pater· Item non est filius· nisi sit patr̄
cuius sit filius· Int· Utrū spūs scūs relati
uae uel substantialiter dicatur· Re Utrq·
relatiuae· quia spūs alicuius spūs ē· sed
non sicut pater & filius· relationis cau t regula
sa tenetur· Int Quare aequalem non
habet relationis regulā spūs scūs· sicut patr̄
& filius· Re Quia circūferri potest patris
& filii nomen adinuicē· utsi dicamus pa
ter· filii pater· & filius· patris filiūs· n̄
ita duplicē relationis circūuersionē in
nomine scī spūs inuenire potes Int· qua
necessitate accidit· ut circū ferri ita non
possit spūs scī relatio· Re· Recte dicere
possumus spm̄ scm̄· patris & filii spm̄· sed
conuerso ordine n̄ possum̄ dicere patrem
spūs scī· sic̄ dicimus patrem filii· ne duo

Zürich ZB. Rh. 102. f. 58a

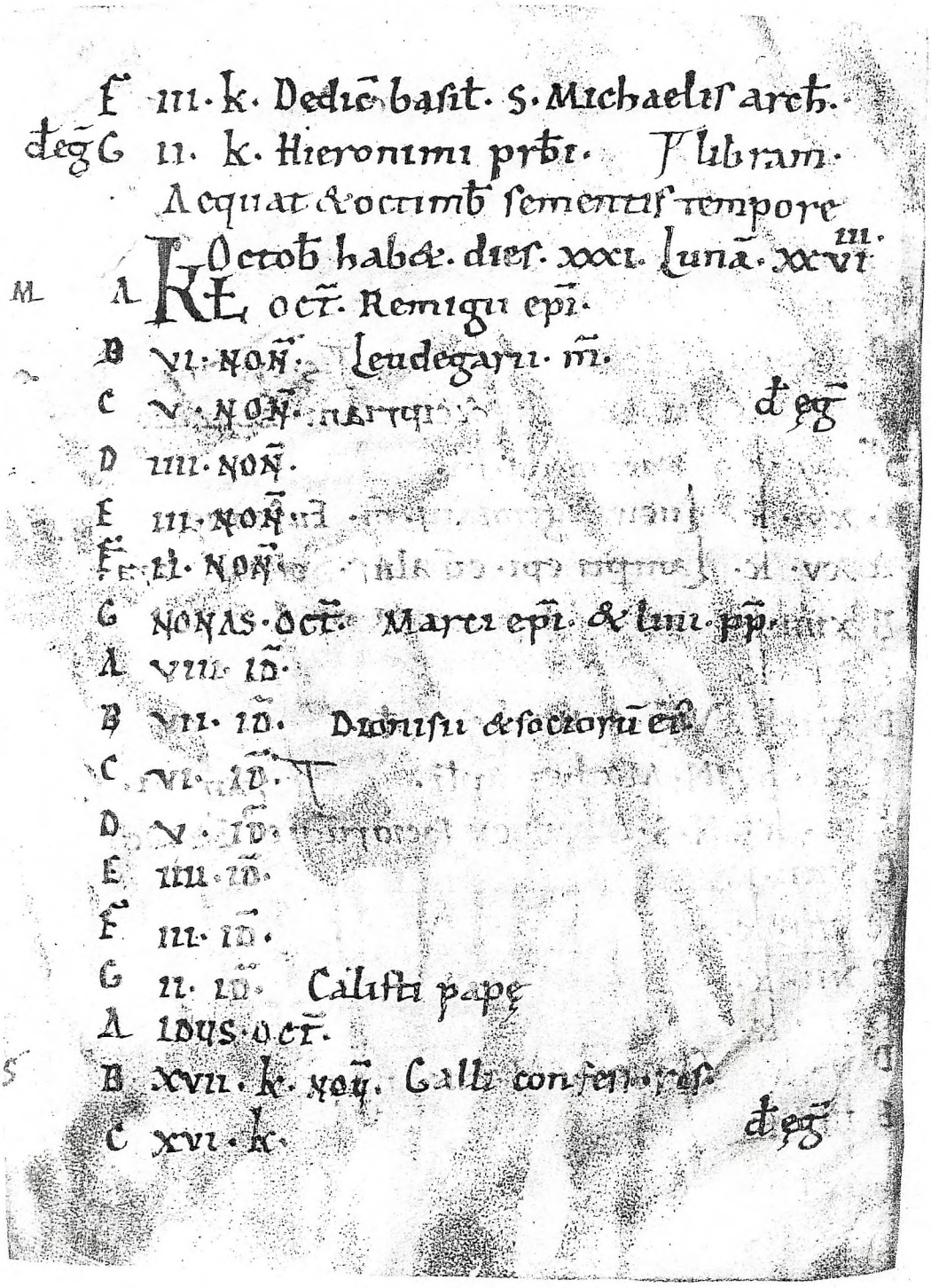

F III. k. Dedic basit. s. Michaelis arch.
dcg G II. k. Hieronimi prbi. Libram.
Aequat & octimb sementis tempore
Octob habe. dies. xxxi. luna. xxvi.
M A KL oct. Remigii epi.
B VI. NON. Leudegarii. mi.
C V. NON. Marci dcg
D IIII. NON.
E III. NON.
F II. NON.
G NONAS. OCT. Marci epi. & lui. pp.
A VIII. ID.
B VII. ID. Dionisii & sociorum ei.
C VI. ID.
D V. ID.
E IIII. ID.
F III. ID.
G II. ID. Calisti papę
A IDUS. OCT.
B XVII. K. NOV. Galli confes.
C XVI. K. dcg

ZÜRICH Zentralbibliothek, MS. Rh. 102, f. 52 v. S. X/XI

Bruckner, Script. medii aevi Helvetica 4, Taf. XXI unten

laritate ē. quia si triplicat deorū inducim°
pluralitatē. ¶ Hom aū deorū. mangtis & scis
hominib; ideo pluralit dr̄. ppt qđ sint
merito ęquales. ¶ De quib; psalm°. Ego dixi.
dii estis. de patre aū & filio & spū scō.
ppt unā & ęqualē diuinitatē. n̄ nom
deorū. sed dei ee ostendit. ¶ Sic aut apls.
¶ Ob tam unus dr̄. uel sic uoce diuina dr̄.
Audi isr̄. dn̄s dr̄ tuus. dr̄ unus ē. ¶ Scitcet.
ut & trinitas sit. & unus dn̄s dr̄ sit.
¶ Ides apud grecos de trinitate hoc mo
do ē. Yna usia. ac si dicat. una natu
ra. aut una essentia. tres ypostasis. qđ
resonat in latinū. t tres p̄sonas t sub
stantias. ¶ Ā latinitas. ppie n̄ dic de dō
nisi essentiā. substantiā uero n̄ ppie
dic. sed abusiue. quō uero substantia
ap̄ grecos p̄sona intellegit n̄ natura.

LIBELLUS DIFFERENTIARUM
SISORI HISPALENSIS · EPI.

95

Rl. 102. f. 95r

AG 67

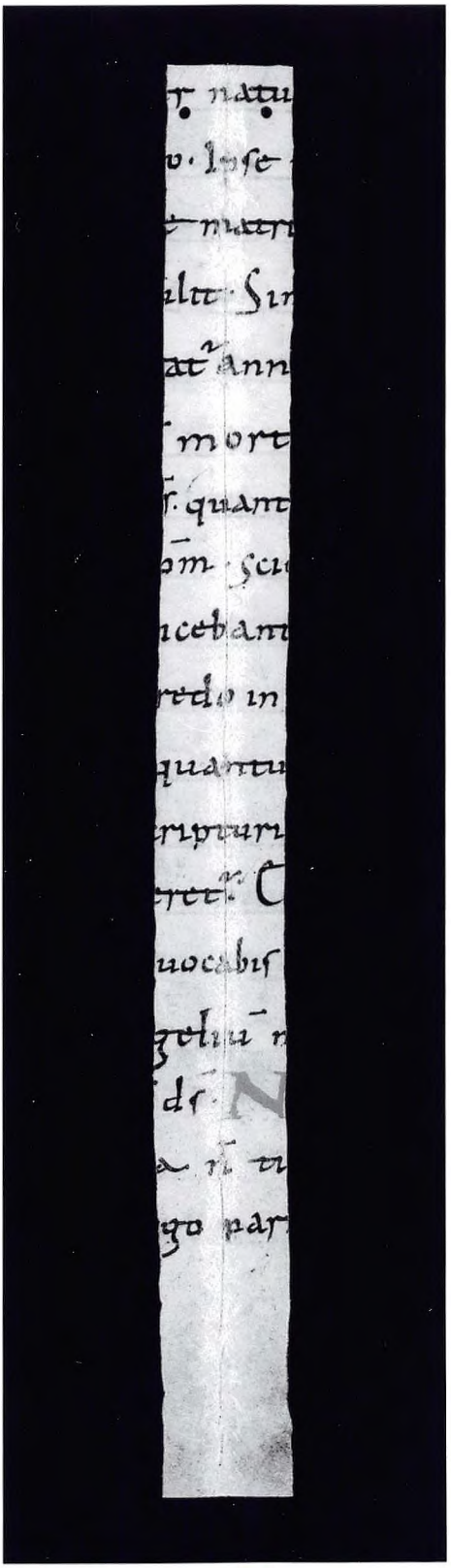

Zürich ZB Z XIV. 1.39

Zürich ZB. Z XIV, 1.39

nutrire & puigili sollertia. ctra inmundoꝝ spirituũ
insidias conseruare contendit. Maria autẽ conseruabat oĩa
uerba hec conferens incorde suo. Maria uirginalis pudicitiæ
iura custodiens. secreta xpi quenouerat. nemini diuulgare
uolebat. sedipsũ hec quando uellet & equomodo uellet diuulga
re reuer entur expectabat. Ipsa autẽ eadem secreta. ore tacito
uigili tamẽ corde. sedula scrutabatur. Cthoc est qd̃ aũt. Confe
rens incorde suo. Conferebat quippe ea. quæacta uidebat. his
quæ agenda legerat. Videbat namq. se destirpe dauid ortam.
probatio innahareth despũ scõ filiũ dei concepisse. legerat inpphetæ
eiusdem uirga deradice iesse. & nahare. usderadice ei ascendẽt.
Ctrequiescet supeũ spũs dñi. Legerat. & tu bethleem efrata. parnequaqm
uulus es inmilib' iuda. ecce mihi egreditur q̃ sit dominator
in isrl. & egressus ei abinitio. adiebus æternitatis. Videbat se
inbethleem peperisse dominatorẽ isrl. q̃ eternus expatre
os. ante sæcula natus ẽ. Videbat se uirginẽ cõcepisse. peperis
se filiũ. & uocasse nom̃ ei ihm. Legerat inpphetis. Ecce uir
go concipiet & pariet filiũ. & uocabitur nom̃ ei emmanuhel.
Et legerat. bos cognouit possessorẽ suum. & asinus pspẽpe dñi sui.
Videbat dñm positũ inpspe. quo bos & asinus solet nutrien
dus aduenire. Meminerat sibi dictũ abangelo. sps sct̃ sup
ueniet inte. & uirtus altissimi obumbrabit tibi. Idcoq. & qd̃
nascetur ecte scm. uocabitur filius dei. Legerat. modũ na
turitatis ei. non nisi angelo reuelante potuisse cognosci.
dicente esaia. Generationẽ autẽ ei quisenarrabit. Legerat
& tu turris gregis nebulosa. filiæ sion usq. adte uenietet.
& ueniet potestas prima regnũ filiæ hierusalem. Au
diebat angelicas uirtutes quæ filiæ supne ciuitatis ap

Zürich ZB. Rh. 32, p. 6

FERIA SECUNDA DE PASSIONE DNI

SERMO BEATI LEONIS PAPAE DE PASSIONE DNI

DESIDERATA NOBIS DILECTISSIMI et universo optabilis mundo adest festivitas dominicae passionis quae nos inter exultationes spiritalium gaudiorum silere non patitur. Quia etsi difficile est de eadem re saepius digne aptecque disserere non est tamen liberum sacerdoti in tanto divinae misericordiae sacramento fidelis populi auribus subtrahere sermonis officium cum ipsa materia ex eo quod est ineffabilis fandi tribuat facultatem nec possit deficere quod dicatur. Succumbat ergo humana infirmitas gloriae dei et inexplicandis operibus maiestatis eius inparem se semper inveniat. Laboremus sensu haeremus ingenio deficiamus eloquio. Bonum est ut nobis parum sit quod etiam recte de divina maiestate sentimus. Dicente enim propheta Quaerite dominum et confirmamini quaerite faciem eius semper. Nemini praesumendum est quod totum quod quaerit invenerit ne desinat propinquare qui cesserit accedere. Quid autem inter omnia opera dei in quibus humanae admirationis fatigatur intentio ita contemplatione mentis nostrae et oblectat et superat. Sicut passio salvatoris. de cuius omnipotentia quae ei cum patre unius et aequalis essentiae est quotiens ut possumus cogitamus. mirabilior nobis sit in deo humilitas quam potestas. Et difficilius capitur maiestatis divinae exinanitio quam servilis formae summa, puncto. Sed multum nos adiu

Zürich Z B., Rh. 32, p. 191

Abb. 138 b

Zürich ZB Rh. 32

Ms Rh 32 p. 7

paruusse pastorib' in loco q' a conuentu peccorũ amq' ut' tur
ris' gregis' uocabat' & ẽ uno miliario ad orientẽ bethleem ubi
etiã nunc tria pastorũ illoꝝ monumenta in ecclã monstrant'.
Ḥ ouerat tunc uenisse in carne dn̄m cui una & eterna ẽ cũ patre
potestas' qui regnũ dare & ecclę filia scilic& celestis hieru
sal̃ē. Conferebat ergo maria ea que fienda legerat. cũ his' que
iam facta cognouit. tam ore ꝑ mens' sed clauso seruans' in corde.
Ḉ reuersi sunt pastores glorificantes & laudantes dn̄m in om
nib' que audierant & uiderant sic dictũ ẽ ad illos'. Discam' & nos'
frs' hom̄i. a contemplatione dominice dispensationis' qua nob
pie subuenire dignat'ur' ad agendas' semp beneficius ei' gr̃as
reuerta. Sicut illa sola adhuc natiuitate eius' cognita reuer
sis' glorificantes & laudantes dn̄m in omnib' que audierant
& uiderant. Quanto magis' oportet nos' qui totã incarnatio
nis' illius' seriem ex ordine cognouimus' quis' sacramentis' illius
imbuti sum' in omnib' gtiam ei' ac laudẽ. nō solũ uerbo. sed etiã
factis' ꝑdicare. Ḥ neq; umquã obliuisci. q̃d ideo dns' homo natus
ẽ ut nos' ad imaginẽ & similitudinẽ sue diuinitatis' renascen
do reficeret. Ideo baptizatus' aq̃ ut ad nr̄orum ablutionẽ
sceler̃ omniũ fluenta fecundaret aquarũ. Ideo temptatus'
in heremo. ut uincendo temptatorẽ. nobis' quoq; uincendi
per tiã uirtutem q; tribueret. Ido mortuus'. ut mortis' de
struere & imperiũ. Ideo surrexit & ascendit in celũ. ut nob resur
gendi a mortuis' atq; in celestib' ꝑpetuo regnandi spem exem
plumq; ꝑberet. Ꝓ quib' singulis' reuersi ad interiorã pussime
dispensationis' ei' glorificemus' & laudemus'. Ipsũ dn̄m ac dn̄m
nr̄m ih̄m xp̄m. qui uiuit & regnat cũ patre in unit' sp̃s' sc̃i. in
ꝑ omnia secula seculoꝝ am̄.

Zürich ZB. Rh. 32, p. 7

Zürich ZB.

Ms Rh 32, p. 203

ri corpori gloriae suae cuius et regnans cum patre cum spu sco in
saecula saeculorum. Amen. IN CAENA DNI. FERIA
SERMO BEATI LEONIS PAPAE.

SACRAMENTUM DILECTISSIMI DOMINICAE PASSIONIS INSALUTEM HUMANI GENERIS ANTE tempora aeterna dispositum. et p multas significationes omnibus retro saeculis nuntiatum non adhuc exspectamus manifestandum. sed iam adoramus impletum. Concurrentibus ad erudit̃onem nr̃am et nouis testimoniis et antiquis. dum quod ꝓphetica cecinit tuba. euangelica pandit historia. et scriptum sicut ē. Abyssus abyssum inuocat inuoce cataractarum tuarum. Quoniam ad enarrandam gloriam gratiae dī. paribus sibi uocibus utriusq. testamenti altando respondit. et quod erat subuelamine figurarum ꝓfundum. sic reuelata luce perspicuum. Sic tamen inter illa miracula saluatoris. quae sub populorum gerebantur aspectu. pauci ueritatis praesentiam sentiebant. Ipsiq discipuli uoluntarie dn̄i passione turbati. non euaserunt scandalum crucis. sine tentatione formidinis. Unde fides nr̃a intellegentiam sumeret. unde conscientia robur acciperet. nisi quae facta cognoscimus. praedicta legeremus. Per acto igitur dilectissimi saluatoris triumpho. et consummatis dispensationibus quas omnis uetus testamenti eloquia nuntiauerunt. lugeat carnalis iudeus. sed spiritualis gaudeat xp̃ianus. Et festiuitas. quae illis conuersa ē in noctem. nobis coruscet in lucem. quō crux xp̃i. eadem ē et credentium gloria. et non credentium poena. Quam uis enim ꝓsequentium furor. nihil aliud in dn̄m maiestatis operatus sit. quam

Zürich ZB. Rh. 32, p. 203

Ms Rh 32 p. 14

actus. quib⁹ suae legis doctrinā contulerat. ex quibus
se incarnandū p̄misserat. & in quib⁹ se Incarnatū ut p̄mis
sat ostendit. Ipsi cū recipere uenientē magna ex par
te recusarunt Neq; enim omnes recusarunt. alioquin
nullus esset saluus. Nunc aut̄ multi cū ex utroq; po
pulo credendo receperunt. de quib⁹ euangelista conse
quenter insinuat dicens. Quot quot aut̄ receperunt
eū. dedit eis potestatē filios dei fieri. his qui credunt
in nomine eius. Consideremus fr̄s cā. quanta gra
tia redemptoris. quā magna sit multitudo dulcedinis
eius. Unicus ex patre natus est. et noluit remanere
dit ad terrā. ubi fr̄s sibi quib⁹ regnū patris sui dare
posset adquirerent. Dū ex dō natus ē et noluit dei tamū
filius manere. Hominis quoq; filius fieri dignatus est
non amittens quod erat. sed assumens quod non erat.
Ut p hoc homines in dei filios transferret. gloriaq;
suae faceret cohæredes. qui quod ipse semper habe
bat p naturā. inciperent habere p gratiā. Consider
emus quanta unitas est fidei. cuius merito potestas
datur hominib⁹ filios dei fieri Unde bene scriptum
est. quia iustus ex fide uiuit. Uiuit enim iustus
ex fide. non illa quā labiorū tamū confessione profi
tetur. sed ea quae p dilectionē operatur. Alioquin
fides sine habeat opera. mortua est in semetipsa.
Nullus se ipsū despiciat. nullus de sua salute despe
ret. Curramus omnes. curramus singuli. ut qui cra
mus longe. mereamur fieri prope in sanguine
xp̄i. Uideamus quod dicitur. quia quot quot

Rh. 32, p. 14

Lumbos iecoraq; morbidum adure igni congruo · accinctu
usus perpetuam luxu remoto pessimo ·
Utq; cunctae horas noctium · nunc concinendo rumpimus ·
donis beatae patriae dicemur omnes affatim · Presta ·

AURORA IAM SPARGIT ADMAT
polum · terris dies illabitur · lucis resultat spicu
lum · discedat omne lubricum ·
Fantasma noctis decidat mentis reatus subruat · quic
quid tenebris horridum · nox attulit culpa cadat ·
Ut mane illud ultimum · quod prestolamur cernui ·
lucem nobis effluat · dum hoc canora concrepet ·
Praesta pater piissime · ADVESPERASCIT

DEUS CREATOR OMNIUM · POLIQ'
rector · uestiens · diem decoro lumine ·
noctem soporis gram ·
Artus solutos utquies · reddat laboris usui · mentesq;
fessas alleuet · luctusq; soluat anxios ·
Gratus pacto iam die · & noctis exortu precis · uocis
reus ut adiuues · ymnum canentes solumus ·
Te cordis ima concinant · te uox canora concrepet ·
te diligat castus amor · te mens adoret sobria ·

Zürich ZB. Rh. 83, fol. 25r

Cyclū hunc quinquies p decen
nouenalē ductū· beatus cyrīl
lus alexandrinę urbis epūs ad
inuenit· In quo p· xc·ta· v· annos
die sci paschę cū luna ipsius
absq dubio inueniet

C y c l y s · p R I M y s · D E C ·

						Ind.	Cyclus aller.
1064.	B· C o M·	iii.	id	Apl·	Luna· xx·	ii.	MCLIX.
65.	Com·	vi	kl	Ap·	L· xvi·	iii.	MCLX
66.	Em·	xvi	kl	Mai·	L· xvii·	iv.	MCLXI
67.	Com·	vi	id	Ap·	L· xx·	v.	MCLXII.
68.	B Com	x	kl	Ap·	L· xv·	vi.	MCLXIII.
69.	Em·	ii	id	Ap·	L· xvi·	vii.	MCLXIV.
70.	Com·	ii	nonę	Ap·	L· xviii·	viii.	MCLXV.
71.	Em	viii	kl	Mai·	L· xx ·	ix.	MCLXVI.

NB. incepi numerare ab a°. 1064.

14

Zürich ZB. Rh. 83, fol. 14r

POST· PENTE· COSTEN·

DS̄ INTE SPERAN

TIVM FORTITVDO· ADESTO
propitiaus inuocationibus nrīs· &
quia sine te nihil potest mortalis
infirmitas· praesta auxilium gr̄ae
tuae· ut [illegible] inexsequendis man
datis tuis· et uoluntate tibi et acti
one placeamus· PER DNM̄·

DOM· II· POST· PENTE· COSTEN·

CI NOMINIS TUI
DNE̅ TIMOREM PARITER ET
amorem fac nos habere perpetuum·
quia numquam tua gubernatione
destituis· quos insolidtate tuae di
lectionis instituis· PER· DNM̄·

DOM· III· POST· PENTE· COSTEN·

Zürich ZB. Rh. 83, fol. 107r

Аб. 138а

Zürich ZB Rh. 17 Innendeckel vorn

285

Num: XVII.

Liber Evangeliorum, Plenarium, dictus, et olim in publicis Processionibus circumferri solitus.

Script: circa Sec: - 10.

Ita Revmus D. Abbas Calmet cum Coadjutore suo censuit.

Ꝑ fratrum eo̅s ortiu uener⁹

Hiltiburch. Cōnrat hartioh ⁊ hartich. Judinta
Adelheit cū ꝺ̄o filiꝰ suus Ulrīc Bertold ⁊ berta.

INCIPIVNT EVANGE
LIA PER GVLVMANNI;

SEQSCI ꝺ̄M SCCM MATHEVM

XIII. Xpi. Cum esset desponsa
ta mater ihū maria ioseph. antequam conueni
rent inuenta inutero. habens de spu sco. ⁊
Ioseph autem uir eius cum esset iustus. et nolle
eam traducere. uoluit occulte dimittere eam. ⁊
Haec autem eo cogitante. ecce angelus dni in
somnis apparuit ei dicens; Ioseph fili dauid.
Noli timere accipere mariam coniugem tuā. ⁊
Quod enim in ea natum est. de spu sco est. ⁊
Pariet autem filium. et uocabis nomen eius
ihm. ⁊ Ipse enim saluum faciet populum
suum. a peccatis eorum. ⁊

46490

Zürich ZB. Rh. 17, p. 2.

SCHWEIZERISCHES LANDESMUSEUM ZÜRICH
Reproduktionsrecht vorbehalten
MUSEE NATIONAL SUISSE ZURICH
Droits de reproduction reservés
Bei Publikation angeben:
Phot. Schweiz. Landesmuseum
Neg. Nr.: 46490
Inv. Nr.: Rep 497

Liber Evangeliorum Plenarium,
dictus, et olim in publicis Pro-
cessionibus circumferri solitus.
Zürich ZB. Rl. 17

IN ILLO TEMP. Intrauit ihs in quoddam castellū:
et mulier quaedam martha nomine. excepit illū
in domium suam. Et huic erat soror. nomine maria.
quae etiam sedens secus pedes dni. audiebat uerbū
illius. martha autem satagebat circa frequens
ministerium. quae stetit. et ait. dne. non est tibi
cure quod soror mea reliquit me solam ministrare.
dic ergo illi. ut me adiuuet. Et respondens. dixit illi
dns. martha. martha. sollicita es. et turbaris erga
plurima. porro. unum est necessarium. maria op
timam partem elegit. quae non auferetur a ea.

DOM. XIII. SECUNDUM MARCUM.

IN ILLO TEMP. Exiens ihs de finibus tyri. uenit
per sidonem ad mare galileae. inter medios fines
decapoleos. Et adducunt ei surdum et mutum. et
deprecabantur eum ut imponat illi manum. Et
adprehendens eum de turba seorsum. misit digitos
suos in auriculas eius. et expuens tetigit linguam

ISCHES LANDESMUSEUM ZÜRICH
roduktionsrecht vorbehalten
NATIONAL SUISSE ZURICH
ts de reproduction reservés
Bei Publikation angeben:
t. Schweiz. Landesmuseum
31606
Dep 497

At ille ait. ℣ Ab infantia. ℣ Et frequenter eum et in igne et in aqua misit. vt eum perderet. ℣ Sed si quid potes. adiuua nos misertus nri. ℣ Ihs autem ait illi. ℣ Si potes credere. omnia possibilia credenti. ℣ Et continuo ex clamans pater pueri. cum lacrimis aiebat. ℣ Credo dne. adiuua incredulitatem meam. ℣ Et cum uideret ihs concurrentē turbam. cōminatus est spū immundo. dicens illi. ℣ Surde et mute spūs. ego tibi praecipio exi ab eo. et amplius ne introeas in eum. ℣ Et clamans et multū discerpens eū. exiit ab eo. ℣ Et factus est sicut mortuus. ita ut multi dicerent. quia mortuus est. ℣ Ihs autem tenens manum eius eleuauit eū. et surrexit. ℣ Et cum introisset in domū. discipuli eius secreto interrogabant eum. ℣ quare nos non potuimus eicere eum. ℣ Et dixit illis. ℣ hoc genus in nullo potest exire. nisi in oratione et ieiunio. ℣ Lcn. fer. vi. secōm Lucam.

rēq retro. In xima. In dom. v. fer. v. Rog ihm quodam phar.

Sabbato. Sēq sci euan. secōm Lucā.

Zürich ZB. Rh. 17, p. 262.

SCHWEIZERISCHES LANDESMUSEUM ZÜRICH
Reproduktionsrecht vorbehalten
MUSEE NATIONAL SUISSE ZURICH
Droits de reproduction reservés
Bei Publikation angeben:
Phot. Schweiz. Landesmuseum
Neg. Nr.: 136706
Inv. Nr.: Dep 497

seculi. Et deuota contemplatiua pauca collegi capitula.
Deinde quomodo solitaria conuersatio constare debeat.
et deuota ac moribus solitariq; aliqua annexi capitula.
Inter hec quidem deprecepti redemptoris nri tria tantum
capitula uiseru. quamuis solitarii in lege dni die ac noc
te meditantes cogitantes. et ipsa xpi mandata sedule animo oculos
mentis simul et corporis reuoluentes. semp deiotiores atq;
seruentiores existant. Postea quoq; ad actiuam uitam
peruenientes. quid uel quantum de cibis et potibus. quid de
uestimentis aut lectualibus habere uel iam debeant de
terminaui. addidi etiam modum et tempus ieiuniorum
atq; abstinentie. subiunxi quoq; locis congruis. pauca de
uirtutibus et uitiis. Et ut cautos faceren solitarios. quib;
modis miracula operari soleant inimicus curaui. addidi
unum autem de perseuerantia boni operis unum capitulum tamen
posui. Inhis ergo omnibus ubicunq; aliquibus clausulis
inuoluendi necessitas exciuit. morem feci. Fluuius uitari flu
uii. Fluuius quippe dum paludem deserit. sua alueo concita
tas exterere contingit. ne cas primus sui impetus cursum
teneret. Tumq; illas sufficienter impleuerit. repen
te se ad alueum refundit. Ita numerum ubicunq; inter

Zürich ZB. Car. C 153, fol. 2r

mmora nunoribus generalit̃ dicta sunt omib;. Qui non
accepit unquid̃ dñs crucem suam. et uenit post me. ñ
est me dignus. Iterum. Omiã que cunq; uultis ut
faciant uobis homines. eadem et uos illis facite. Item.
Do ico dit̃ uobis. nolite resistere malo. et diligite inimi
cos uestros. benefacite his qui oderunt uos. Iter cetera.
Monachis enim sine; solitarius dicitur. ut sua omiã derelin
quant. Secularib; uero. ut sua omiã bene gerant.
Illi p̃cepta generalia pfecte uuendo transcendunt.
isti p̃cepta generalibus astringuntur. Ad pfectionẽ
enim non sufficit cuiquã sua relinquere. nisi etiam se
met ipsum ábneget. Sed quid est se ipsũ ábnegare.
nisi uoluptatib; ppriis renuntiare. ut qui superbus erat.
fit humilis. Qui iracundus. cẽ studeat mansuetus. Qui
luxuriosus. sit castus. Qui ebriosus. sit sobrius. Qui
inui dus et maliuolus. sit beniuolus. Iam sing quisq;
renuntiat que; possidet omib;. sit suis non renuntiat
moribus. non est xpi discipulus. Qui enim suis rebus
renuntiat. sua ábnegat. Qui uero prauis moribus
renuntiat. semet ipsum ábnegat. Vnde et dns.
Qui uult unquid̃ post me uenire. ábneget semet ipsũ.

Zürich ZB., Car. C 153, fol. 9a

do factus est homo sublegis cē unculo.
dāuctus qđ pollut. adā nouus hoc ablut.
tumens qđ ille dedecet. humillim̄ hic erigit.

Iam nata lūx ē & salus fugata nox & uicta
mors. uenere gentes credite dm̄ maria
protulit. D ō patri sit. A D M A T
XPE REDEMTOR LAVDES.

omniū ex patre patris unice solus
ante principiū natus ineffabiliter.
Tu lumen tu splendor patris. tu spes
pennis omniū intende quas fundut
preces tui per ōbem famuli. M emito
salutis auctor. quod nri quondam
corporis ex illibata uirgine nascen
do formam sumpseras. ut pē sens
testat. dies currens panni circulum
quod solus a sede patris mundi salus
adueneras. H inc cēlum terra
hinc mare hinc omne qđ in eis ē

Zürich ZB. Rh. 97, p. 154

Grates per acto iam die. & noctis
ex ortu p̄ces uotis reos ut a diuus
hymnum canentes soluamus.
Tecordis ima concinant te uoce cano
ra concrepet. te diligat castus
amor. tumens a dorde sobria.
Ut cum profundo clauserit diem ca
ligo nocium fides tenebras nes
ciat. & nox fidei luceat. D ōmare
mente nesinas. dormire culpa nouerit. casto
fides refrigeranss somnua porem tempe
ret. Exito sensu lubrica. tecordis acta som
nient. nepstis inuidi dolo pauor quietos
suscitet. Pīm rogemus & patrē. & pī
patris que spīm unum potens p omnia.
foue precantes trinitas a oī. D E P R I M Ā.
I ao lucis orto sidere dm̄ precemur supplices
ut in diurnis actibus nos seruet a nocen
tibus linguam refrenans temperet.

Zürich ZB. Rh. 97, p. 135

dectum dī filium affatus est p ordinē

Ave maria inebria tu plena oī gratia. con
cipies p spūm & generabis filium. V uir
go beatissima p cuncta semp secla. et tu
miranda nimium & nunc & inp petuum.

Quitotum mundum condidit intē formatus
exititt. quem mundus totus non capit in
tuo uentre iacuit. h unc nobis nasci pro
fuit amorte nos eripuit. p nobis ipse mee
tuus & nos p eum uiuimus. D ō patri sit gla.

Anuntiatī. sēi mauricii. aliq. sīmō in. i. ēcl. ui uesp. Alma xpi. ad nos. Ant. ma xpi in mat. t

Anuntiatī. 1

INDEDICAT. S. MICHAELIS.

TIBI xp̄E spendor patris uita & uirtus
cordium inconspectu angelorum uotis
uoce psallimus alternantes concrepando
melos damus uocibus. Conlaudamus
uenerantes omnes celi milites sed p cipue
primatem celestis exercitus michaelē
lēm inuictute conterentem Sabulum
Quo custode procul pell rex xp̄e pi

Zürich ZB. Rh. 97, p. 193

uobis cor nouū. & spm nouū ponā
in medio uri. & t auferā cor lapi
deum de carne ura. & dabo uobis
cor carneū. & spm meū ponā in
medio uri. & t faciam ut in precep
tis meis ambuletis. & uidtia mea
custodiatis. & operemini. & t habita
bitis interra quā dedi patribus uris.
& eritis mihi in pplm. & ego ero uob
in dm DE RESURRECT DNI.

primū

Quis ēistit

Quere inul timo folio libri istius

Hec dicit dns exercituū dicit. ad
huc dicent uerbū istud interra iuda
& in urbibus eius cum conuertero cap
tiuitatem eox. Benedicat tibi dns pul
critudo iustitie mons sce. & habitabunt
in eo uidas. & omnes ciuitates eius si
mul agricole & minantes greges.
Inebriau animam lassam. & om
nem animam esurientem saciau.
Ideo quasi dolompno suscitatus sum.
& uidi & somnus meus dulcis mihi.

Zürich ZB. Rh. 97, p. 228

clerus cū pplis consonat organo gran
dinā uolupe ē psallere gaudio.
artanus quō uota fidelia accendit
tribuens cuncta salubria confert hic
famulis rite canentibus stellis aureolis
serta micantibus. C unctis candelabrū
luminis exstinxit a multis tenebras
mortis & expulit. uirtutū statuit ger
mina crescere. in quorū fuerant pectore
crimina. H is nos subsidiis undiq; pdīti
pangamus ppio inclito carmica pfulu. laudem
pariu uoce qđ applat. damnemus
uigili mente qđ inplat. M artinum
precibus gens modo gallica dignus sol
licitet nrā saronia germania. martinus faciē
tempora pspera mundi xpe salus o tibi
gtā. amen. Λ O N O C I V S H V
MARTINE confessor dī ualens uigore
spūs carnis fatiscens artubus. mortis furu

Zürich ZB. Rh. 97, p. 199

Benefac iusto. & inuenies retribu SABB
tionem magnam, & si non ab ipso
certe a dño. Non enim bene qui assiduus
est in malis. & elemosinam non danti
Quo & altissimus odio habet peccatores.
& miseretur est pnitentibus. Tu autem.

Missa communis. AD Salus ppt. Attendite.
Prętende dne misericordiam tuam famulis & fa
mulabus tuis. itr. Ex machabeor.
In diebus illis. Oratione faciebant sacerdotes
du offerrent sacrificiu p populo ifr. Ionatha
in coarte. cęteri aut respondentib; & dicen
tibus. Benefaciat uobis ds. & meminerit testa
menti sui. qd ad abraham. & isaac. & iacob.
locutus est seruis suis fidelib. Et det uobis
cor omnibus ut colatis eum. & faciat uos
uoluntate. Ad aperiat cor uestrum in lege sua
& in pceptis suis. & faciat pacem. Exaudiat
orationes uras. & reconciliet uobis. Nec
uos deseratin tempore malo. dns ds uster. in

Zürich ZB. Rl. 97. p. 240

Zürich ZB. Rh. 50

Domino meo uere pissimo et precipua dī grati
a copioso. semp̄q. in xp̄o beato domino. Ser
gio papae. Iustus epſ. Scienſte tā sollerti
studio, p refrigeriſ pauperum laboraſſe. ut iliſtē
poralem consolationem tibiq. adquisieriſ aeternam
mercedem. quodq. iam satiſ ēē diiudicanſ. totuſ ad
dī eloquia ex quib, numquam finſti uacuuſ. pani
mae cultura conuerteriſ. quoddam tibi incorpo
rali specie. spīale eximium p̄procuraui. Q d
ſi tibi xp̄ſ non ex nostro merito. ſed ſuo mu
nere. facit ēē gratiſſimum. forſitan prouc
niet. ut in diebūſ ieiunii. quodammodo refe
ctuſ ad mensam ueniaſ. et ante quam cibum
capiaſ. quaedam te p̄gustaſſe perſentiaſ.
Nec hoc dicenſ. tranſmiſſionis huiuſ meritum.
priuſ quam adprobeſ. arroganter inſinuare ſtu
deo. ſed intercedente caritate. in qua te totum
poſſideo. ita de tuo quam de meo animo preſu
menſ. tibi acceptum fore abſq. ulla ambiguita

Zürich Zentralbibl. Hs. Rh. 50, f. 2r

Zürich ZB. Rh. 50 f. 11r

faciamus ubi uermiculatas argento. Nec ista do
ctorū est. quitunc ornamenta eccle auro argento
q; p̄mixta disponunt. quando spīrales intellegen
tias eloqui nitore edisserunt. Murenulas autē
acapite defluentes. solent adceruicem ornandi
aptari. Et ideirco ille doctrine p̄clare sunt. que
acapite. idest xp̄o dn̄o p̄cedentes. sic spīrali offi
o ministrant. uteeruicem n̄ram iugo xp̄i subeun
dam edoceant. ita ut talibus abapto dicat. Non
alta sapientes. sedhumilibus consentientes.

Q̄ esset rex inaccubitu suo. nardus mei dedit o V. 12.
dorem suum. Narrant euangelia ante biduum
pasche recumbente dn̄o. Amuliere alabastrū ha
bente. unguentū nardi pistici incapite supfusū.
& hic p̄pheta dicit. Q̄ esset rex inaccubitu suo.
nardus mea dedit odorem suū. Igit̄ tam hec
quā illa figurate dicta uel facta noscunt. quia
regem n̄rm uel incruce. ubi inclinato capite
reddidit. spm. uel insepulchro ubi corpore

Zürich Zentr. Bibl. Ms. Rh. 50, f. 11r

Zürich ZB. Rh. 50

In nat̃ oñi. Sermo sc̃i isidori ep̃i.

Natalis oñi. ea de causa

a patribus uotiuae sollemnitatis institu

tus est. quia in eo xp̃s. predemptione mundi

nasci corporaliter uoluit. pdiens ex uirginis

utero. qui erat in patris imperio. Cuius suscep

tae carnis causa hec est. Postquam enim in

uidia diaboli parens ille primus spe seductus

in ani cecidit. Confestim exul et perditus.

in omni genere suo radicē malitiae et pec

cati transduxit. Crescebat q; in malū uehe

mentius omne genus mortalium. diffusis

ubiq; scelerib. et quod est ne quius. cultib. ido

lorum. Volens ergo dr̃ terminare peccatū.

consulun uerbo. lege. p phetis. signis. plagis.

pdigiis. Sed cum nec si quidē errores suos

admonitus agnosceret mundus. misit dr̃

filium suū. in carne induceret. & hominibus

appareret. & peccatores sanaret. Qui ideo in

61

Zürich Zentralbibl. Ms. Rh. 50 f. 61r

Zürich ZB. Rh. 50, f. 80v

natus ē xp̄c · & tam̄ se nobis dignatio nec con
cessit · ut loquerēt̄ omnibus & ab omnib; uideret̄
A dillū tunc mont̄ sr̄na · quicumq; accessis
set ex populo · p̄senti puniebatur interitu · Ad
hunc uero mont̄ · qui hodie natus ē mundo ·
quicumq; n̄ accesserit morietur; Et tunc quidē unus
populus erudiebat̄ ad fidē · nunc uō om̄s gentes uo
cant̄ aduntā: Uider̄ uenerabiles patres n̄r̄i innu
meras magnaq; mirabilia; Et ū illis angelicas fo
rant̄ escas · dulcia pocula · lapis durissimus ministra
uit · Iordanis p̄ p̄ctē meā tū suū retrorsit in fontē;
ualidissimi hostiū · muri · tubarū strepitu corruer̄:
sol quoq; cōmorat̄ in cael̄o longiorē triū phantis po
pulo p̄stitit diē · hoc uō nullis antea audere setis da
tū ē · ut unigenitus altissimi quē trem̄t̄ archange
li · suscipiunt potestates · hominē se hominib; exhi
bere · et carnē quā sūpsit ab homine transformaret
ind̄m · Amplectare ergo dignationē maiestatis ·

finis Justr. libr. Ms Rh. 50, f. 64–80v

Kt

Sol habet dies xxxvi. Luna xxxvii.

Kl Iun

Marcellini & Petri.

Bonifacii sociorúq; ei.

Medardi.

Primi & feliciani.

Barnabae apli.

Basilidis cyrini. naboris. nazarii.

Sol in cancro.

Solstitium aestivale.

Iohannis & paulo

Leonis papae. Vigilia

Natale Petri. et Pauli.

ZB7 : Ms. Rh. 71 f. 3v

Sol habet dies xv. Luna xxviii.

E	K	L IVN	
F	VIII	H	Marcellini & Petri.
G	VII	H	
A	VI	H	
B	V	H	Bonifacii sociorumq. ei.
C	IIII	ID	
D	III	ID	
E	II	ID	Medardi.
F	I	ID	Primi & feliciani.
G		ID	
A	XVIII	ID	Barnabae apli.
B	XVII	ID	Basilidis. cyrini. naboris. nabarii.
C	XVI		
D	XV	K IVL	
E	XIIII	K	Viti. modesti. crescentiae.
F	XIII	K	Aurei & iustinae.
G	XII	K	
A	XI	K	Marci & marcelliani.
B	X	K	Protasii. et gervasii.
C	VIIII	K	
D	VIII	K	Albani et Genesii.
E	VII	K	
F	VI	K	Vigilia.
G	V	K	NATIVIT. SCI IOHANNIS BAPT.
A	IIII	K	
B	III	K	Iohannis et pauli.
C	II	K	
D	I	K	Leonis papae. Vigilia.
E		K	Apl̃or Petri. et Pauli.
F	XVIII	K	

Sol in cancro.

Solstitium aestivale.

Zürich ZB. Rh. 71, f. 3v

Finch Fenstr. Coll. Rh. 71
fol. 3v

da filia hierusalem ecce rex tuus uenit sanctus et sal

uator mundi.

In natali dñi.

PVER NATVS EST

nobis et filius da

tus est nobis cuius imperium super humerum eius

et uocabitur nomen eius magni consilii angelus.

℣ Cantate domino canticum nouum quia mirabilia fecit.

GR Viderunt omnes fines terrae salutare dei nostri

iubilate deo omnis terra. ℣ Notum fecit do

minus salutare suum ante conspectum gentium

re uelabit iustitiam suam. ALIA.

Dies sanctificatus illuxit nobis uenite gen

tes et adorate dominum. quia hodie descendit lux

magna super terram.

Zürich ZB. Rh. 71, f. 12v

Zürich Zentralbibl. Ms. Rh. 71, fol. 12v

Sãfica nos dñe qs tui percepto sacra
mento. et intercessione scõrum tu
orum. ubi redditur accepti. ℣

In NATIVS MARIE

VPPLICATIONE
SERVORVM TVORV
DS MISERATOR EX
audi. utqui in na
tiuitate dñi geni
trias et uirginis cẽ
gregamur. aus in
tercessionibus. de instantibus peri
culis eruamur. ℣ ADMISSA

FAMVLIS TVIS DNE. CAELES
tis gratiae munus impertire.
utquibus beatae uirginis partus ex
stitit salutis exordium. natiuitatis
aus uotiua sollemnitas. pacis tribu

Zürich ZB. Rh. 71. f. 209r

Zürich Zentr.-Bibl. Ms. Rh. 71, fol. 209r

Antonv. Eccl. e.a., Das Goldene Buch v. Pfäfers (Liber aureus) (Studia Fabariensia 2, 1993) S. 53

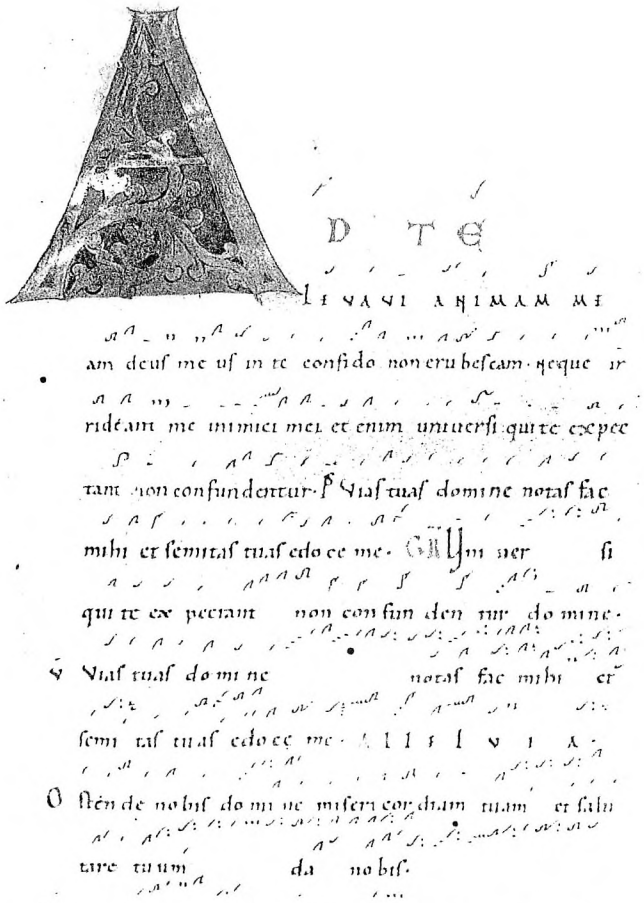

Abb. 5: Zürich, ZB., Rh 71, fol. 7r

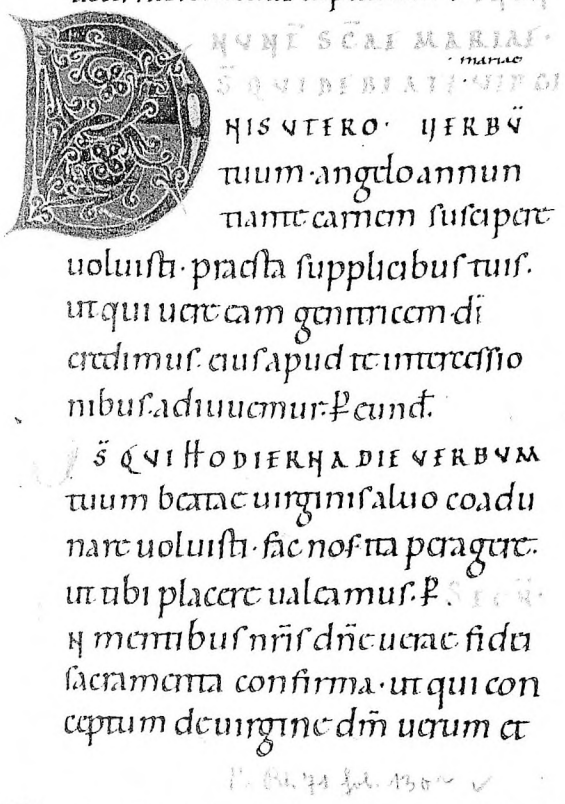

Abb. 6: Zürich, ZB., Rh 71, fol. 130r

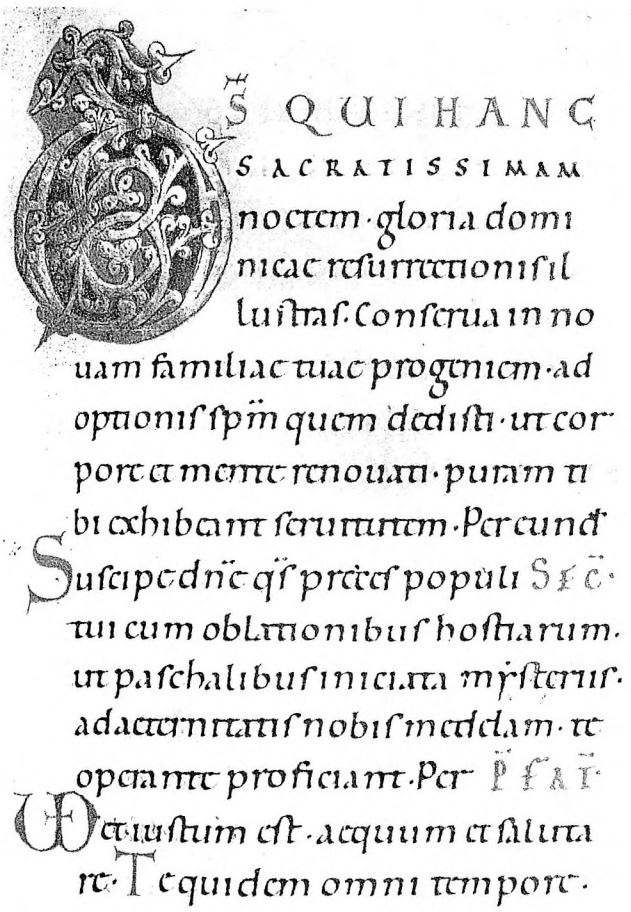

Abb. 7: Zürich, ZB., Rh 71, fol. 165r

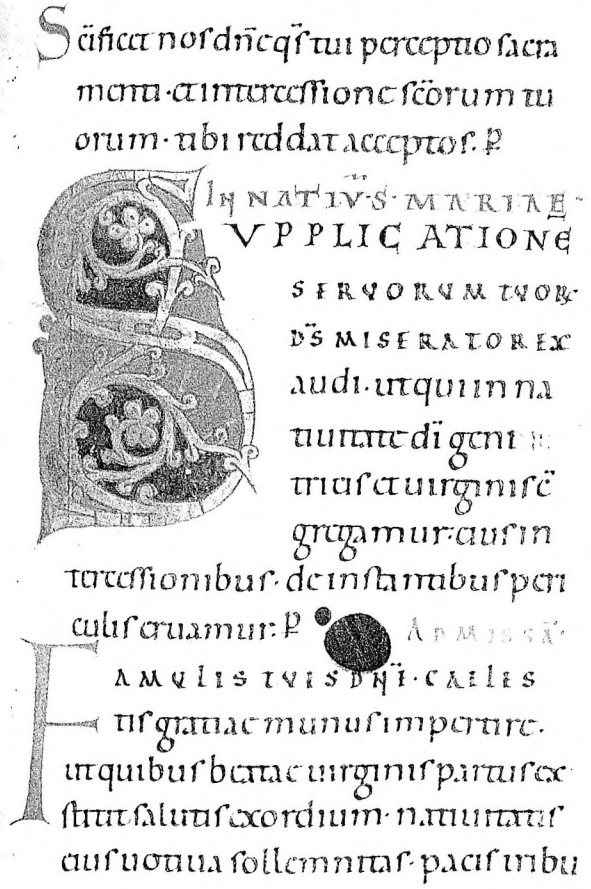

Abb. 8: Zürich, ZB., Rh 71, fol. 209r

semper et ubi q; gratias agere. Domine
sancte pater omnipotens aeterne deus.
per xp̃m dominum nostrum Per quẽ
maiestatem tuam laudant angeli. ad
orant dominationes. tremunt potesta
tes Celi celorum q; uirtutes. ac beata
seraphim socia exultatione concele
brant. Cum quibus et nostras uoces.
ut admitti iubeas deprecamur. sup
plici confessione dicentes
Sc̃s Sc̃s Sc̃s dominus deus sabaoth
pleni sunt celi et terra gloria
tua osanna in excelsis
Benedictus qui uenit in nomine
domini osanna in excelsis

SCĨM LVCĀ IN illo tẽp̃

Descendens ihs. de monte. stetit in loco
campestri. Et turba discipulorũ eius.
& multitudo copiosa plebis. ab oĩ

Zürich ZB. Rh. 75. f. 11v

Final fenestella. Ms. Rh. 75, f. 11v

Cod. Guelf. 84.5 Aug. 8°, fol. 2

SIQ SCI·I V· SI C D· M AI H·

Nille tempre· Cum esset des
ponsata mater ihu· maria ioseph
ante quam conuenirent inuenta
est· in utero habens· de spu sco·
Ioseph autem uir eius cum esset
iustus· et nollet eam traducere·
uoluit occulte dimittere eam·
Hec autem co cogitante·
ecce angelus dni· in somnis appa-
uit ei dicens·
Ioseph fili dauid· noli timere·
accipere mariam coniugem
tuam· Quod enim in ea nati
est· de spu sco est· Pariet aut
filium· et uocabis
nomen eius ihm· Ipse enim sal
uum faciet populum suum·

aus:

Lorck, Otto: Das Reichsamt Lektorat der Herzog-August-Bibliothek in Wolfenbüttel

Leipzig 1928

Cod. Guelf. 84.5 Aug. 2°, fol. 2

Beatus Sebastianus cenobitibus et religiosis pa
rentibus deo predestinante in salutem plu
rimos exstruxit. §. Beatus Hunc re
ligiosi parentes commendauerunt in sanc
ti galli cenobium sacris litteris studiis
imbuendum. §. Quare Qui inter egregios
regulares disciplinas magistros dulcissimos
theorie carpsit cotidie fructus. §. Cumque
legeret sacre scripture normam sanctus
Adolescens ydoneus in cathedram pontifica
lem est sublimatus. §. Verba. Vox beato
rie ait inuisto dalrice episcope scias te ho
die hospitem suscepturum esse. §. Dne dns nr
Iesus cetera, miraculo insigna eius dei
gratie celestis munera per ipsius. §. Indig

Sanctus michahel parth ingo

Zürich ZB. Rh. 81, p. 3

Zürich Zentr.-Bibl. Rh. 81, p. 3

Zimd, ZB. Rh. Hist 28

Handschriftenprobe aus Necrologium B der Reichenau

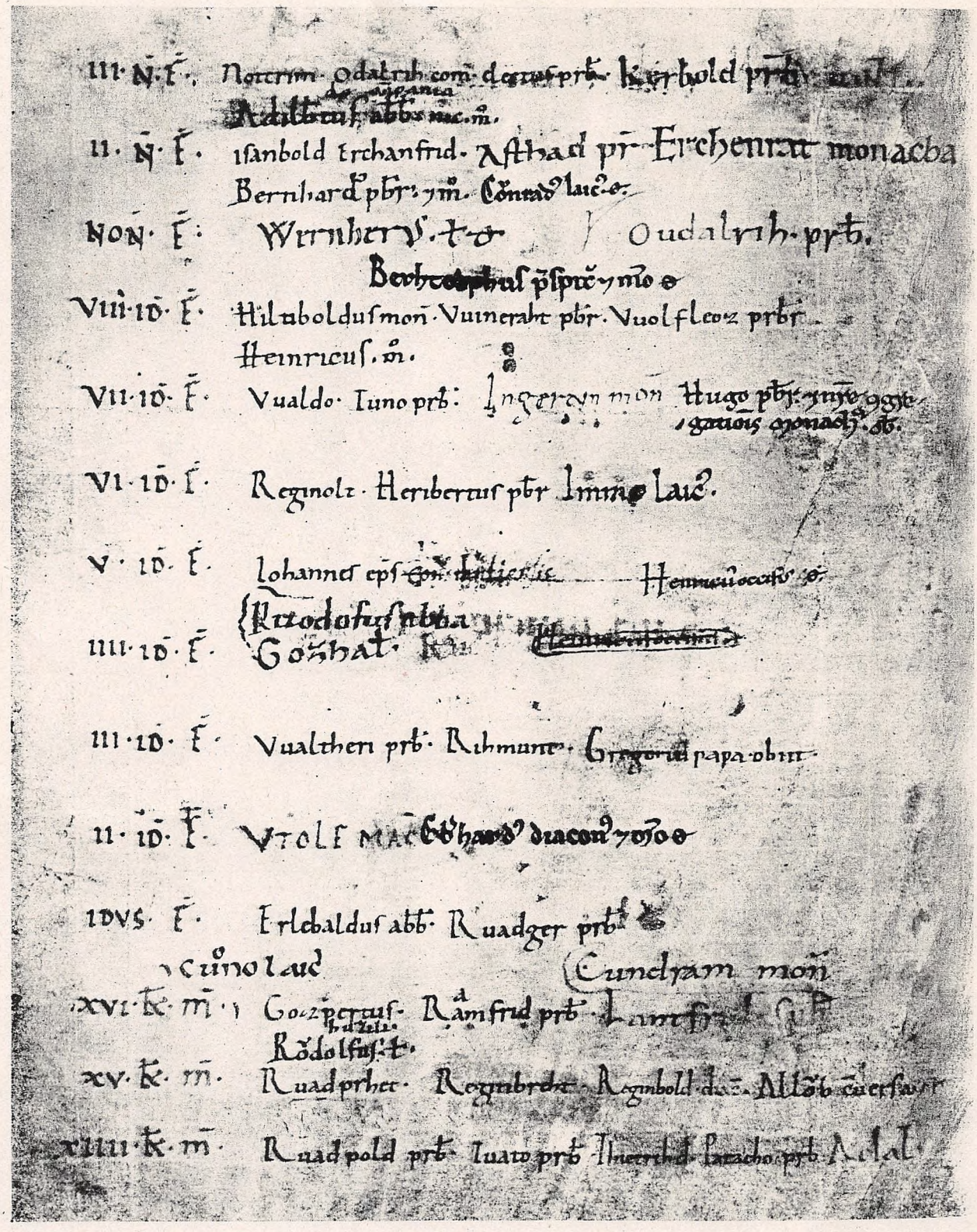

III· N· E· Notcrim Odalrih com· dcruf prb· Kerbold prb· mal[illegible]
Adalbertus abbs nec. m.

II· N· E· Isanbold Erchanfrid· Asthad pr· Erchenrat monacha
Bernhardus pbr· ym· Conradus laic.

NON· E· Wernher V. t. o / Oudalrih· prb.
Berhtolphus pspr ymo o

VIII· ID· E· Hiltboldus mon· Vuinerat pbr· Vuolfleoz prbr
Heinricus. m.

VII· ID· E· Vualdo· Iuno prb· Ingeram mon Hugo pbr· ymo ogo
gratus egonachs. ob.

VI· ID· E· Reginolt· Heribertus pbr Imma laic.

V· ID· E· Iohannes epc [illegible] Hemmi occis o

IIII· ID· E· Rudolfus abba
Gozbat· [illegible]

III· ID· E· Vualther prb· Richmunt· Gregorius papa obiit

II· ID· E· Vtolf mac Ebhard diacon ymo o

IDVS· E· Erlebaldus abb· Ruadger prb
Cuno laic Cunelpam mon
XVI· K· M· Gozpertus· Ramfrid prb· Luitfrid
Rodolfus· t.
XV· K· M· Ruadprbt· Reginbrot· Reginbold· diac· Nitob cuerfurt
XIIII· K· M· Ruadpold prb· Iuato prb· Thiethelm· Iatacho prb· Adal

Beyerle S. 412

Zürich ZB Rh. hist. 28

Nach dem Original der Zentralbibliothek in Zürich; Erläuterung S. 411

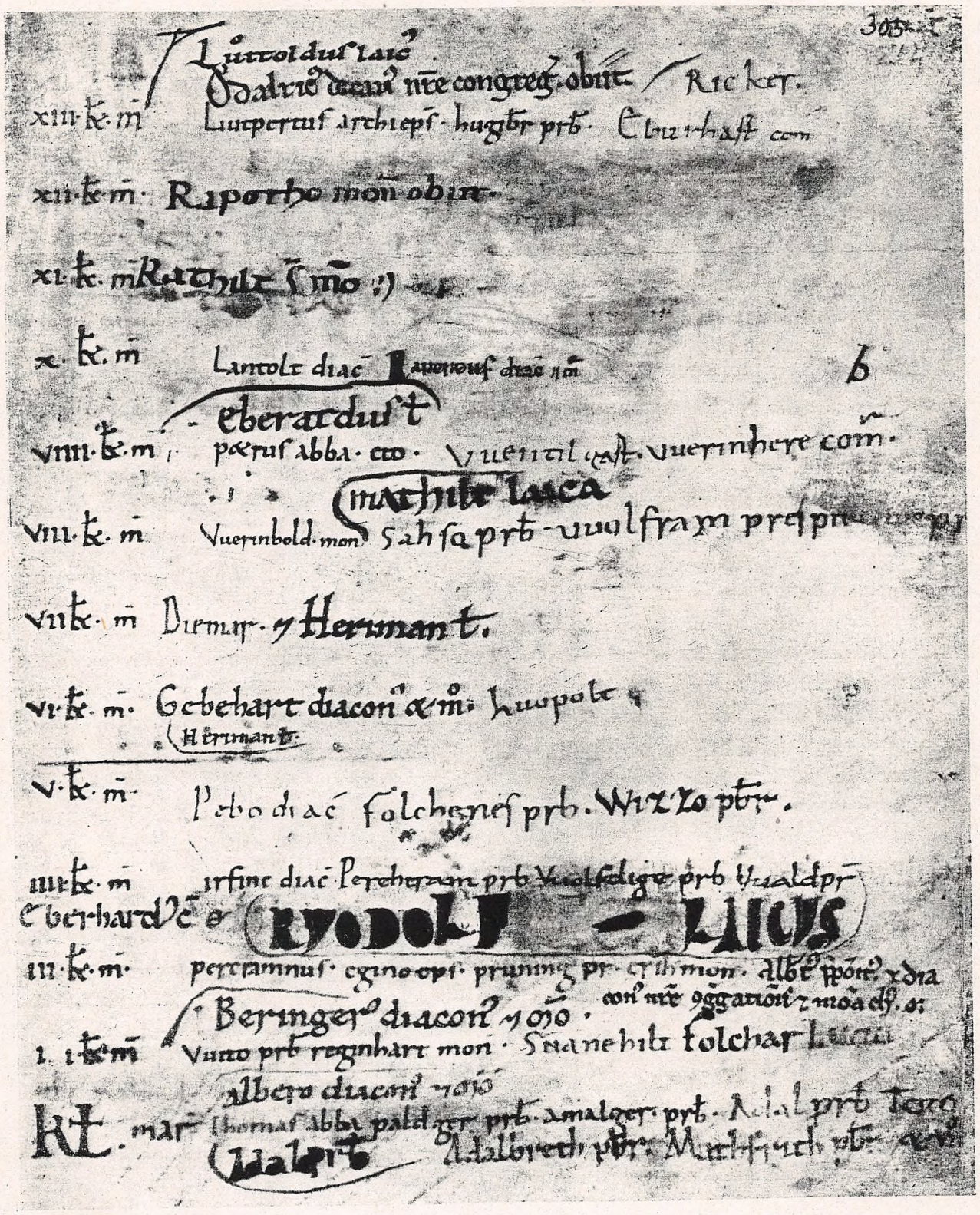

P. Mauser +
Konrad Beyerle, Zu d. liturg. Leben der Reichenau, in:
K. Beyerle, Die Kultur d. Abtei Reichenau 1 (1925) S. 413

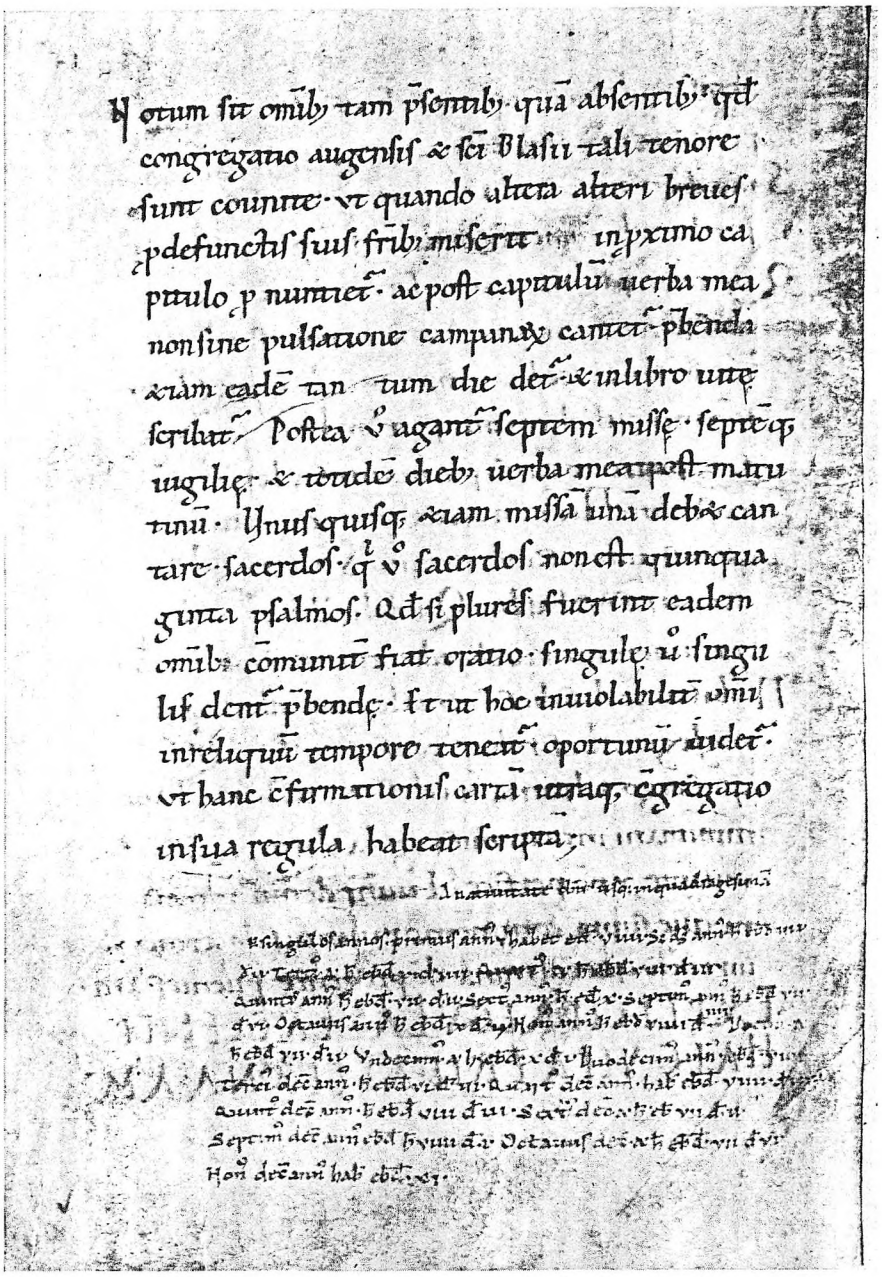

Gebetsverpflichtung zwischen Reichenau und St. Blasien (Zentralbibliothek Zürich Ms. Rh. hist. 28, fol. 46v); vgl. Text S. 23.

ZGO 123 (1975) Zürich

ZGORh 123 (NF 84) (1975)

Zu vgl. FB Rh. Lim. 28, f. 46v (Gebetsverbrüderung zw. Reichenau u. St. Blasien)

Dieter Geuenich, Verbrüderungsvertrag des Gebetsgedenkens d. monast. Reform des 11. Jhs. in Schwaben S. 17 – 30

Notum sit omib; tam psentib; qua absentib; qd
congregatio augensis & sci Blasii tali tenore
sum counite· vt quando altera alteri breuef
pdefunctis suis frib; miserit in pximo ca
pitulo p nunciet· ac post capitulu uerba mea
nonsine pulsatione campanæ cantet· pbenda
ram cade tan tum die det· & inlibro utæ
scribat· Postea v agant septem misse· sepiesq;
uigiliæ· & totide dieb; uerba mea post mat
tinu· Vnus quisq; ram missa una debe can
tare sacerdos· q; v sacerdos non est quinqua
ginta psalmos· Qd si plures fuerint eadem
omib; comunit fiat opio· singulæ v singu
lis dent pbendæ· & ut hoc inuiolabiliter omi
in reliquu tempore teneat· oportunu uidet·
vt hanc cfirmationis cartam utraq; congregatio
in sua regula habeat scripta;

In nomine dñi· ascripsimus quia congesimus
singulos annos· primus ann habet est· vnus· Secds ann habet vnus
dies tres· & ebd· vnus· Tertius ann habet ebd· vnus· & hebd· vnus dies
Quartus ann habet ebd· vnus· & dies sept· Quintus ann habet ebd· vnus· & dies
duos· Sextus ann habet ebd· vnus· & dies tres· Septimus ann habet ebd· vnus· & dies
quatuor· Octauus ann habet ebd· vnus· & dies quinq· Nonus ann habet ebd· vnus· & dies
sex· Decimus ann habet ebd· vnus· & dies sept· Undecimus ann habet ebd· vnus
& dies· xi· Duodecimus ann habet ebd· vnus· & dies· xii· Tertius decimus ann habet ebd· vnus· & dies
xiii· Quartus decimus ann habet ebd· vnus· & dies· xiiii· Quintus decimus ann habet ebd· vnus· & dies
xv· Sextus decimus ann habet ebd· vnus· & dies· xvi· Septimus decimus ann habet ebd· vnus· & dies
xvii· Octauus decimus ann habet ebd· vnus· & dies· xviii· Nonus decimus ann habet ebd· vnus· & dies
xviiii· Vicesimus ann habet ebd· vnus· & dies· xx·

simonis scarioth[is]. [illegible] accellam[illegible]
illum satanas; Dicit ei ihs; Quod facis fac citius; Hoc au-
nemo scimus discumbentium: ad quid dixerit ei; Quo-
cum putabant quia loculos habebat iudas: quod dix-
set ei ihs: eme ea quae opus sunt nobis ad diem festum:
aut egenis ut aliquid daret. Cum ergo accepisset ille
buccellam: exiit continuo; Erat autē nox. Cum ergo
exisset: dicit ihs; Nunc clarificatus est filius hominis:
et deus clarificatus est in eo: et ds clarificabit eum in
semetipso; Et continuo: clarificabit eum;

In illo tēmp. Erat pascha: et azima post biduum. Marc. 14, 1
quaerebant summi sacerdotes et scribe: quomodo
eum dolo tenerent & occiderent; Dicebant autē; non
in die festo; ne forte tumultus fieret populi. Et cum esset ihs
bethania in domo simonis leprosi et recumberet: ve-
nit mulier habens alabastrum unguenti nardi spicati
pretiosi: et fracto alabastro effudit sup caput eius;
Erant autē quidam indigne ferentes intra semetipsos:
dicentes. Ut quid perditio ista unguenti facta est?
Poterat enim unguentum istud venundari: plus quā
trecentis denariis: et dari pauperibus; et fremebant in
eam; ihs autē dixit; Sinite eam; quid illi molesti estis?
bonum opus operata est in me; Semp enim pauperes ha
betis vobiscum: et cum volueritis potestis illis bene fa
cere: me autē non semp habetis; Quod habuit hec fecit

25

Zürich ZB. Ms. Z XIV 20 Nr. 12

52.
C 164.
D. 56 4.

TESTIMONIA DE HISTORIA HIERONYMI
ILLUSTRIUM CXLVIII

RVDENTISSVIR
SÆCVLARIS LITERATU
RAE ERVDITVS COMPOSVIT
manuale libru
KHPOXEVM DE TOTO VETERI
lege
& nouo testamento excepus psonis
nominib;
ommentatus & in morem grecorum EξAME
opuscl
PON demundi fabrica usq; ad condituonem
primi hominis & inpuaricatuonem eius.
ompositt & libellos quos greca appellatuone
pitulauit ΛΠΟΘΕΩCIC ΨIXOMAXIA
AMAPTITENIA Idest dediuinitate de
genegratiu
compugnantia animi De origine peccatorum
ecit & inlaudem martyrum sub aliq orum no
minib; inutatorum ad martyrium libru unu
deinde
& ymnoy alterum Speciali tamen condituone
aduersus symmachum idolatriam defendentem
exquorum lectione agnoscitur palatinus miles fusse

composuit
tscripsit

exalia exceptione
hec excepta

Zürich ZB. Car. C 164, fol. 1v

Gemali in sede sacrari · Qua liquerat adā exul & errans, inuare

sepelire mō animā. Nos recta fauebimus ossa · Violis & fronde frequenti ·

epitaphiū Intulimq & frigida saxa · Liquido spargemus odore · puro

Prudens prudenti prudenti us hic nitā & ore ·

O lingua mira uerbor fluentē fonte

FINIT LIBER YMNORVM

Sfēē vis · quid · vbi · quando · cur · quo modus · vnde facultas ·

Laudus enim genuit

Zürich ZB. Car. C 164, fol. 26v

Nobilis per uilnŝ amplū. posta iustis pandit̃.
Tota mens infonte rubro sede cordis exiit.
Necridem crudi laboris. ante uitā duxerant
Milites: quos ad perenne cingulū xp̃i uocat
Sua a iustus bello & armis militat sacrarius;
Caesaris uexilla linquunt. eligunt signū crucis.
Proque uentosis draconū. quos gerebaŋ pallis
Preferunt insigne ligni. qđ draconē subdidit;
Vile censent. expeditus ferre dextris spicula.
Machnis murū ferire. castra fossis cingere.
Impias manus. cruentis inquinare stragibus;
Forte tunc atrox. secundos isra helis posteros.
Ductor ad̃e mundialis. ire ad̃a iusserat.
Idolis letare ngris. esse xp̃i defugas;
Libera succincta ferro pectus. urgebat fidē,
Illa urgas. & secures. & bisulcas ungulas.
Ultro fotus expetebat. xp̃i amore interrita.
Carcer illigata duris colla bouis impedit.
Barbaras foru per omne. torqr exerc& mnus.
Yeritas crimen putatur. uox fidelis plectitur;
Tunc & ense cesa iustus. triste percussit solū.

Zürich ZB. Car. C 164, fol. 28r

Macrum iambicū dimetrum acatalectum.

Sic nulla iam retrat mora · Quin ex etatam nobilis
Carnem resumat spūs · Virtute perfunctam pari ·
Atque laborum par ceps · Commune dissimmortalit
Sit & coheres gloriae · Cunctis macuum saeculis ·

PASSIO SĆI LAURENTII ·

ANTIQUA FANORUM PARENS ·

IAM ROMA XPO DEDITA ·

Laurentio victrix duce · Ritum triumphis barbarū ·
Regis superbos uicerat · Populosq· frenis presserat ·
Nunc monstruosis idolis · Imponis imperii iugum ·
Haec sola decorat gloria · Vrbis togatae insignibus ·
Ferratae capta gentium · Romana ut spurcū loue ·
Non turbolentis uiribus · Cossi camilli aut ce saris
Sed martyris laurentii · Non meruento pre lio ·
Armata pugnant fides · Propriī cruoris prodiga ·
Nam mortis more diruit · Aesen & impendit sibi ·
Fore hoc sacerdos dixerat · Iam sixtus adfixus cruci ·
Laurentiū flentem uidens · Crucis sub ipso stipite ·
Desiste discessu meo · Fletum dolenter fundere ·
Precedo frat̄ tu quoq· Post hoc sequeris triduum ·
Extrema uox episcopi Prēnuntiatrix gloriae

Zürich ZB. Car. C 164, fol. 37r

genus inuidorū Demonum. & nigras

pepulit tenebras. Urbe plata,

s. demonū
Nullus umbrarum latet intus horror. pulsa nā

diab
pestis populum refugit. Xpi intus habitat

platcis. Xpe ubiq; est, cesaraugusta

Martyrum credas patria coronis Debitam sacris.

ee
chorus unde surgens. Tendit incelū

niueus togatis Nobilitatis, ornatis

chorus clericorū hic
Inde uincenta tua palma nata est. Clerus tantū cesar augu

h. hanc clerica
pepert triumphum. Hic sacer dotum domus

orta epi eran
insulata. Ualeriorū,

c. pſecutio
Cuius antiquus quotiens pcellis. Turbo exactum s. pſecutionis

treme fecit orbem. Triftior templum

rabies iniftud. Intulit iras,

pſecutio
Nec furor quisquam. sine laude nostrum Cessit. nrō

s. furor pterit
audclari uacuus cruoris. Martyrum semper

numerus. subomn Grandine creuit, pſecutione

Nonne uincenta peregre necandus. Martyr-his i peregr

terris tenui notasti. Sanguinis rore.

futurę passionis. absol. speciem ficturi. Morte propinquā

hoc colum cuncs. uelut ipsa membra. Cespes

Zürich ZB. Car. C 164, fol. 55v

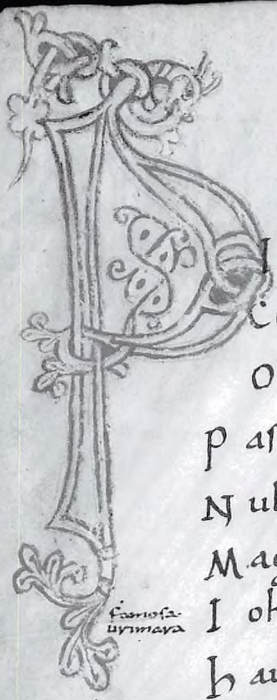

LVRI MAS·SED PAVCA LOQVARDIE·A·RELATV

Dogmata·catholicā maculent m·ā lāp̄dea lingua;
Ille patrem pellens solio·detrudit in·artum
Corporis humani gestamen·nec pauet ipsū
Obiectare·necī·duroq; affigere ligno;
Passibilis·nedū & cuius speciē & imago
Nulliusa unquam; nec enim comprendier illa
Magestas facilis·sensuue·oculisue·manuue;
Iohannis magni celebris sententia presto est·
Aut unquā testā dm̄ potuisse uideri·
Ille pater quem nulla acies suiolenta tuendo
Immus·ardentis penetrauit acumine uisus·
Quise forma hominis non induit·& diuinis
Immensam·assumpto non temperat ore·modoue;
Aut euangelici pietas spernenda libelli
Iam plas pheme tibi est·aut unquā uisa beatis
Vis intacta patris·non admiscenda caducis;
Sed tamen & patris est specimen qđ cernere fassis.
Humanis aliquando oculis concurrere promptu·
Quod quamuis hebes mortuus·specularmine glauco
Humentiq· acie potuit nebulosus adire·

·pela tione siue perue lationē

aspera

HE

clusa

glutta

TA

hereticē

morti

fe

famosa uyrmaya

testase mih

TA

fe

oculoꝝ

acuta

forras

uidendo

longe

ayrae

s·corpore facie

quamuis

uqualeuis

immensitatē

ē tibi

ō

ā

ē

s·membris

infilio

s·

s·

parentū

gra uiero

s·s·

s·

s·

fe

stulte·Lucie

Q uisque hominum uidisse dñm memoratur abipso (f. tām)
I nfusum uidit natum. Nam filius hoc est (genitū)
Q uod depatre micuit. se prestitit Inspiciendum
P erspecies quas posset homo comprendere usu.
N ammera maiestas est infima. nec intrat (pura)
O ptutus aliquo nisi se moderamine formę; (humanos) (aliq hūmanaspecie)
H oc uidit princeps generosi seminis abram. (ubi tres suscepit hospites & uelut uni loquebat)
I am tunc dignati terras inuisere xpi.
H ospes homo triplicem numen radiasse figura;
h occolluctantis tractarunt brachia iacob. (ubi luctabat cū angelo; tetigerunt. i. palpauer.)
I psedator legis diuinae. accedere coram (moysis) (ppe locu sc̄e)
I ussus amicitiae collato quisteretore (i. facie adfacie loquebat)
C omminus. & sacris conuinxit uerba loquelis. (iuxta)
C. armis ineffigie xpm se cernere sensit.
S ed maiora petens animum per uota tetendit.
I neconcessa homini. plus quam mortale laborans. (q̄m homa debera)
I psum quantus erat. sine corpore uisere xpm.
D einq. post multi sermonis mutua. postque (i. absq; ullo lacrimonis)
C onspectu presentis heri. & consortia longa. (di)
Q uęso ait utliceat tenunc dñe optime nosse (mutuum)
R espondit dñs. mea non me cernere iustis

Zürich ZB. Car. C 164, fol. 112r

Ingenii peperit bona omnia conditor unus;
Nil luteum defonte fluit. nec turbidus humor
Nascitur. aut primae uiolatur origine uenae;
Sed dum liuentes liquor incorruptus arenas
Perlambit. putrefacta inter stagna sordet;
Numquid equus ferum. taurus. leo. finis. oluum.
Insueum seueris. cum formarentur habebat.
Quod iugulatur homo. non ferrum causa furoris
Sed manus est. nec equum uesania feruida circi.
Auctorem leuitatis habet. rapidi ue fragoris;
Mens uulgi. rationis inops. non cursus equorum.
Per furit. infamis studio. perit utile donum.
Sic lacedemonicas. oleo maduisse palestras.
Nouimus. et placidum seruire ad crimina sucum;
Inde per aerium pendens audacia funem.
Ardua securis scandit proscenia planis.
Inde feras. uoluere temeraria corpora saltu.
Transiliunt. mortisque inter discrimina ludunt;
Sanguinis humani spectacula. publicus edit.
Confessus. legesque iubent uenale parari
Supplicium. quo membra hominum diuerberat ense

Zürich ZB. Car. C 164, fol. 147v

[illegible] ymfoliſ contenta ferif· inf[illegible] muſ harena· theatrū

Nulla crue[illegible]tuiſ homicidia ludat in armiſ;

Sit deuota dō· ſit tanto principe digna·

Et uirtute potens & criminiſ inſcia roma·

Quemq· ducem belli ſequitur· pia & ſit quatur;

Explicit aurelii prudentis aduersus

symmachum· libir· secun[illegible]

Xpe· le ctor fuit quando aperuit librū· eſaie & legit· ſpſ dnſ ſupma

Exorciſta quando eiecit· uu· demonia· de maria· magdalene

Subdiacon· quando fecit· unum· de aqua; Diacon· cū· aurū· pectē· diſcip

Sacerdoſ quando accepit panes & benedixit· Oſtiarius· quando

pereuntē· bat· oſtia· infernī· Ipſ cū· de· uultu· manū· & baptoſ·

Argentaria· ſtrazpurg· Agnipina· cholina· Nemidona· t· nemeta· ſpira·

Baſilea· baſila· Aquaſ grana· acha; Radaſ bona· Regenesburg;

Magunc[illegible] Confluentia· chobilinza; Turegum· Zurih;

Cuma· [illegible] Curia· churia;

[illegible] ibaco· pecu

Verbi· dei· ecclesie· Capſa· chaſſa· Crucef· ſ· Altare· ſ· Patena· famin· Calix·

Turibulū· rouchar· Candelabrū· chereſtal· Acer[illegible]

Pallium· feliol· fanoneſ· famin· Cliz zaſ· uuil[illegible]

Stragalum· feblachan· Tepetiū· tepid· Caſula· hac[illegible]

Dalmatica· ſtola· ſ· Abbaſ· Subtile· ſ· Cingulū· t· zona· [illegible]

Suphumeral· ſ· humerale· ſandalia· rumſeda· Mappula·

Corporale· ſ· Campana· eloca· cola· ſera·

Zürich ZB. Car. C 164. fol. 212v

Ḳ ulla hunc uirtus nullus uigor remanserat. toto corpore
ẽtabescens nec somnũ nec cibũ capere ullatenus debilitat⁹ potãt⁻
unã ecclam ducens int̃ angl̃os de immunem funere solũm
cognabat. qđ faceret. q̃ se uertĕt aut̃ nesciebat. plebes ab
soluens ipse a plebib⁹ absolut⁹. solũ eũ mest⁹ expectabat.
Cui⁹ qđe infirmitatis tã ex p̃mti incõmodi. ut uidelicet
ostendat⁹ q̃nta pbitũ mansuetũ hanc sit gr̃a clẽcia. Ḳam
hac mutescente molestia. cũ pene tumultuq; meerentes age
rẽt. ternisq; ẽtimus ebdomadis insomnes letalit̃ ducerẽt
admonũ sẽi mansueti refugiũ urgente morbo recurrere egrot⁹
deliberat. Obtĕt eccliã militũ familiare obsequiũ. ne inde
ducat sicut rumor fuerat. si ẽtingeret. dim mordunẽ monach⁹
cũ ẽcteris. cel q̃q; patrẽ reb⁹ domesticis cũ dño p̃tract. Qui sci
ens ref. cor. unes. animosq; ẽcludens. At ille q̃ uim laboris tor
q̃mis infligebat. rumpit obstacula. phibentiũ. bene uim suf
fragiis fetmus impetrat. totũ se ei apud dim cõmittit. tã suis q̃m
ẽtrãis orationib⁹ studiosis. mẽtibus. uotisq; suis dõ ac sẽo man
suete impectore deferens. ñ prius abluit. quã redeuntis latus dõ
misericorditer. sẽlq; mansueti uirtute ẽplente. sẽtit. q̃nta beneficia p
sensit. Qđ usq; hodie idẽ pontifex ñ sine suspiriis sollicit⁹ ẽ re
ferre. q̃mo eo tẽpore fuerit. incõmodo depressus. q̃m postmodũ
reuersus sci ẽtrãt. celestis medicina salutat⁹. Et q̃ aliqua de
sci huius uirtutib⁹ p̃sentis incarne pontificis tempore gesta bre
uiter calamo uir uenerãdi sodalis sibi libellũ ẽ impio exoluimus.
ne mihi quoq; finẽ faciam⁹. adiuuãte ẽ orationib⁹ aspirante
gr̃a dño redemptore.

Incip̃ uita s. Magni

IN TEMPORE illo cont. XX V

cum beatissimus columbanus simul cũ beato gallo ne
pote suo diuisa loca plustraret. et addiscendi ubi di
et peregrinandi causa habitũ peterent. quidã fr̃ nõie
magnoaldus ẽceptam pdicã bibiẽ percãt⁹ pulsare cepe
runt⁹ beat⁹ gallus discipulũ scientissimum columbanum alloq̃t⁹.
Bene nãq; magist⁹ et dñe. video uos insertare dñi tantum
sollicitari ut beremũ concupiscentes. et quamsper ibi
morantes. fere bestiarũ ursos scilicet bubalos. lupos mul
tos fraudent. et aduẽm impiũ recedant. Vnde uris
uestigiis puolut⁹ deposco. ut spretis flagitiis sẽli. et
p̃sentis pompariis facultatib⁹ ẽtemptus. ẽtia pmia ca
pere mereat. Quẽ beat⁹ gallus cernens. ad penitentiã me
diocriter concurrere. et unusquisq; cenobii septa ubi
cumq; dñs inberet. pẽ orationẽ ẽcupiscere. beato colũ
bano hoc indicans. obtulit. cui suis obtemp⁹ seniorib⁹ ab
eo ẽlitũ et uoluntãe. Cui beat⁹ columbanus respondit.
Pergentes q̃ filii inberemũ uoluntãe dispbent⁹. utrum
desiderantes uere ariptas animas. Pergentes q̃ simul tenũ
adolescentẽ nõie sonatiũ inconcussa sumunt. et addesti
natiũ inhabitabilem locũ pueniẽt. uni⁹ panis tantũ cibo ẽtem
tum. cumq; cum tenui ẽtinisset dies. nec q̃q̃m panis fragmẽ
remansisset. horaq; refectionis appropinquaret. impatiẽs ani⁹
ut pprupta nutrimenta adimat. nullus pueniẽtes qe
rẽtes ad cibum oportunũ reperiunt. deferunt. tunc illi pẽ
cuna nullis inueniẽ captandi piscium. olim a patribus ẽser
tã. mamme q̃ uocãt lignea. undisq; obposita. Qđ inspi
ciens. et dõ gr̃as agens. sumensq; tres de piscibus
q̃s inuenẽ benedicto patri p̃sentauẽ. At ille spũ sco
repletus⁹ nouit. sibi pallium adhuc dapes parari. et cum
gratiarum actionib⁹ cibũ sumpsẽt. et p̃ cibũ tum gr̃as
ẽdiuin egerunt. Qđ inspiciens magnoaldus sapiens
beatũ gallũ leto animo se p̃mittit. cui⁹ imperiis parituꝰ.
et xp̃o dño iugit seruiturum. Quẽ uir dñi sẽs colubani
suis beatis manib⁹ recepti. in obedientia posuit. do
natũq; uirtus magnificentiã suã nom̃i imposuit di
ens. Magnũ te facit dñs insipientia et stulticia. acui⁹
magno nomine magnoaldus uocaris. Addens tum.
Condua t̃ sint oia ministeria monastica. aq̃b⁹ cog
nom̃ habebis magnoaldus. Factoq; monacho. tradidit
ei clauẽ cellarii. Stanteq; apuit dñs uoluntãe suã ad
uersus beatũ magnoaldũ multo miraculo parato.
Cum tum hora refectionis appropinquaret. et minister
refectionis cerusiã ad ministrare conaret̃. tunc qđ typ
pũ minabant. ad cellariũ deportant. et an uas quo
cerusia ẽdita erat. apponit. tractoq; sarraculo me
ati. intypũ currere sinit. Quẽ sonatiũ subito pal
impio magnoaldus celeriter uocauit. At ille ardens
obedientie igne. et obsecrare meatũ oblit⁹ primi ẽlii
ad beatũ uirũ pgit. et serraculũ qđ cluciclũ uocant
manu deferens. an ẽspectũ beati magni abbatis. ut
dentib⁹ scissimus uinis columbano uidelicet et gallo.

Post quã illi uir dei magnoaldus q̃ uoluerat in
parte depmsit. interrogauit eũ qđ ẽ sonatis. qđ re
nes immanu tua. At ille uiso serraculo. recordat⁹ neg
legentię. uelociter ad cellariũ redit. estimans sibi
inuise de quo cerusia decurrebat. remansisse. intu
it⁹ q̃ uidit supi typi cerusiã creuisse. quanti q̃ius
et q̃nta rotunditas infra typi ineat coronã. talis
mattã creuisse urna uideret̃. et ne minimã stillã
qđe foris cecidisse. Pstat⁹ ũ sonatis illud magnũ mira
culũ inspiciens. ad pedes beati magnoaldi accessit.

Zürich ZB. Rh 5, fol. 56ᵃ

homine quē t̄ monstruo huc absq; ulla lesione addu
cat defendens eū a balis ferit si ea tale uoluerit
Hoc g̃ cōpleto circūpositos monet & collet eū alis ſſe
nt habere cōmunem ita ut nullū hoc hominū latat nec
peccoris cor. Ille his dictis recessit ē beat magn ad
cellulā suā & ursus secū ē eū sic eam sq̄ faq̄ dñm
suū. Ergo ut appropinquauit adcellulā suā noīe hoiem
lumone uocauit. Qui ubi eū foras asserre secū secuti
& fossoriū & cōmendauit eū ursо dicēs. Homine istū fa
mū & incolomē duc ad locū quē dñs nob ostendit
& cauе nē quā lesionē a balis ferat p̄ua. Bellua mag
obediens iussionī eius p̄cepta hominē. atq; una ei de
monstrans duxit ad locū ubi arbor erat. nullā alia
bestiā p̄mittens nocere ei. donec uir effodiens fas
ciculū suū implesset & pariter secum ipso duce
ad cellā regressus ē. Ursus ū iuxta uocē uiri di lustra
siluarū reperens. p̄da nusquā ibi cōparuit. Homo
aū q̄ missus erat. p̄stitit se ad pedes beati magni
dicēs. Ex hoc scio uere dñe & certus sū. q̄a dñs recepit ē q̄m &
bestie hominū obediunt. sic & xp̄o ihu. Ille me urſꝰ
na seruauit. ut ne fatre una ad me ferā accedē per
mitteret. Ille aū dixit. Cauе fr̄ ne alicui hoc me u
uente dicas. Et p̄parat admodū cellis hospitib; sic duxerat
re ursus. q̄rens una illuc secum p̄ficiscendi & dño ad
iuuante opē habeat. de cepsse necessaria sua p̄ser
tim acq̄rendi. Abbas g̃ die nocte facere fratres illi
duisse uenie ferri. q̄ p̄mitta beati magni ibi p̄manes
usq; impleret diē. Cuq; xxv. anni trānsissent. & dñs lo
cū illū p̄mitta tanti uiri sublimare. & dilatare dig
naret. nutu p̄uidentie dei. xv. kalendas martii defuncto
pontifice beati magni rōthomo p̄br. cathedrā epalē
apipino rege p̄cipe suscep. Iste g̃ ses p̄ua egritudine in
cipiens. atq; infirmitate febrili laborans. misit ad
theodorū sodalē suū ut ipse ueniens. unctione sua
fidelissimū refoueret amicū. Quor ut infirmitatem
suā cōperit. sumens secū q̄ egrotanti cuncte nouit p
rent. adcellā uenit. & inuenit illū maxima detentū
Misit eum adrothlonē epm. nuntians ei infirmita
tē suā. & rogans ut p̄ q̄m. abbas luce migraret. adue
niendi ei ueniret. Quo celerrime imperet illi p̄fect.
puenit. adcenobiū uenit. Quē cum magna inuenisset
ei infirmitate laborare. merore nimio cōmot. fle
uit & dixit. Cur nos p̄ter desert. aut cui nos desolatos
& orphanos relinq̄s. Ad hec beat uir respondit.
Noli flere uenerande p̄sul. q̄a mundi huius
p̄turbationib; ac p̄cellis laborante uidi. Et inuita di cre
do. q̄d anime mee eande maior erit remuneratio.
Deprecor ergo fraternitatē tuā ut ornamenta quib; sedis mee
cathedra ornabat adornare. Et hec denuq; ultra effector
xp̄i. ex plenis xxvi. annis cōuersationis suе mille cenobio.
eiusq; ad sue sepulturā tribus annis euolutis. nidie
dominico & in septimo idus septembris cōmendans se dño ex
uenerabili pontifici in senectute bona. ex. hora noctis
die ipsi sctam animā dño reddidit. de cuius uite exitu
multi dubitauerunt. Hermenbaldus epc & theodoro. hora erat ei eis
dem lecto uocauit. Audita ē. Iam magne uenit. accipe coronā
quā t̄ dñs p̄parauit habere. Audita g̃ hac uoce. robbodus
ad theodorū cellens fr̄ flere. q̄a post gaudendū ē de
immortalitate anime ei sumpte. in hoc signo. q̄ lugendo.
Eam g̃ ecclām. & p̄mpta pectissimo nro studeamus
dño immolare hostia. Iuuo g̃ fratres cōmemorationis
obsequio iuuemur. sarcofagū optimū lapideū. aq̄dā duce
noīe abūlaco antiq; reponi. structū. q̄ & ipsū castrū
structum noīe suo abūlacū uocauit. In ipso sarcofa
go ndū q̄squā posit erat. Assumtis g̃ sctis corp̄ & re
dentes in sarcofago ipso in loco u p̄ut ipse oraculū s
structerat. cooperti illud lapide. ponentes ei una sub
capite suo septa & irrumpi plena sub auctoritate the
odori ita. Ego theodorus monachus & monasterii sci
galli nullo rōl homis epi. sic. ab eo degrelo monacho
sci colūbani. de tanti uiri cōsuetudinib; cōpi & p̄oculis
meis ipse uidi & auribus audiui. seu p̄ q̄m me reliq̄t in
cella capidonensi. sic a uenerabili epo rothlone de uir
tutib; ei dicta plurima. sermonia in pectore meo scripsi
cum & subscripsi. Ei recedenti posui sepulc. q̄rens finis re
ponib; quādo dño reuelante ei sctm corp̄ inuentū fuit
sic dño annuente. illi q̄ tunc pastores & rectores scē
ecclē fuerunt. inuenerunt. dignū & mī fore. ita ea q̄ cor
rigenda fr̄ corrigant. & q̄ emendanda sunt emendent. nec
p̄me seruo & imitatē ndedignent. Quorū ornamenta
tanti p̄tis anima mea suffultus imitatē sequi p̄cedat.
Venerabilis g̃ epc p̄ obitū beati magni puer ponit
ipsū cenobiū sep cū suis rectoribus seruauit. sedem facul
tate loci regens & gubernans. atq; ne disponens unusq;
q̄ ad ipsū monasterii iure p̄meliat. & rectoris sctm
corp̄ cū clericis & officiis diuinis. atq; luminaribus usq;
ad obitū suū q̄ p̄manens p̄ discessū beati magni in
pontificatu annos v. & mēses tres. xvii. kalendas febr.

61

Zürich ZB. Rh 5, fol. 61r

In octaua aplor. petri et pauli. Lectio. v.
Beatissimor apl. petri et pauli iseparabile fide passionemq germanam amimo deuocione fris noressione e celebrare qa et laudabili eorum uita ad gloriosissimu p duxit occasum et mirificus obitu p petua vi tranmisit adurta. Et licet i petro fide i paulo doctrina p cellat. magisteriu tam pauli plenitudo e. et credulita pe tri doctrine e fundamentu. Qs tanta celesti electioni dignacio uistauit ut vii hic fieret de piscatore doctor. ille de psecutore defensor. Sed i hoc amplius di attollenda maiesta e. q ispiracio ne mirabili docendi gram tribuit imperito. et inimicu fec amare qd oderat. et fide qua ipugnabat asserere. viii Ille piscatione n abstulit. s mutauit. Iste ceitatis (cauit) occulos. ut pur gatori pcepta lumine. clarissima acie ultra humanu uidere possit aspectu.
v. Quanti g meriti apud dnm suu petru erat. ut ei p nauicule parue remigiu toti eccle gubnaculum traderet. Ut quandiu i aplatus sui ministerio coplacuisse xpo credim paulu. q quandiu placere potuit p secutor. Placuit eni qa iniquu pectori studio. s simplici ignorancie sancta deuocione certabat. Denique ut p misson sibi ei spc ueritati i fus e. ostendit omnio n se xpi seuisse odio. s amore patne legi vii nocenti errasse. Deq qd ego potissimu dica cu fidelissim cu neo sua uelit uerita re laude. et xpi annunciare cupiret maiestate. uerecund. qd inse gstu e c fuit. Iste eni uelit et altero q d scio hominem i qd i xpo ihu raptu usq ad tci. ui celu raptu i paradysu. et audiuit ar viii chana uba q n licet homini loq. Qd hoc aplo magnificenti cui i medio mortali cstituto. et sup celos ire datu e ac dicere e cessu e. Quid hoc beatu uro. q inter secreta paradysi edisceret meruit qd ne cu qua homini loqui posset. ne quisqua mereret audire.
. f.

.S. Math. In illo temp. Jussit ihs discipulos suos ascendere in nauiculam et pcedere eu trans fretu do nec dimitteret turbas. Et rel.
i. Quod dicit statim iussit disci pulos suos ascendere in nauim. ostendit q d illi. inuiti a dno separant. et ne ad punctu qde ii uolebant secerni. Quare g copulent dns disciplos i nauim ascendere et ire trans fretu. et ipse i monte solus ascendit orare. iohs euangelista ap ei manifestat dicens. Hic aut cu cognouisset qa uenturi eent ut raperent eu et facerent eu rege. fugit iteru i monte solus orare. Et rido hoc facebant. ut sicut deqnq pa nib eos refecerat. p modu sine alq fatigacione sub tali rege p tauissent uita ducere. Ex qua rdat nob exemplu ut de bonis oib q agim. fauore humanu iii tremus. Et dimissa turba. ascen dit i monte solus orare. Orabat dns. n ut ipse oratu i digeret qui cu nita largit cu patre. s orabat n ex diuinitatis. s ex parte huma nitatis. Non illa ex parte orabat. qa deqnq panib; milia hominu saturauerat. s ex illa qa audita morte iohis secessit i desertu.
iiii Orabat eni n ut impetraret p se. s ut impetraret nob uenia. quia scdm qd iohs dic. aduocatu habem pnob dnm ihm xpm. Multi eni sicu dno orant. s n i monte. Qi eni celes tia solumodo quer. illi cu dno i mon te orant. Qi aut morte impior pe tunt uel obsecrant aut ut diuicias huius soli possint acqrere. n i mon te scdm uniusmos orant. S. luca.
. f. In illo tep. Descendens ihc de monte. stetit in loco capestri. Et rel.
v. Mons eni i hoc loco pfectione doctrina significat. Loca u capestria humili ore pdicatione atq comune. Qi eni tale s ut cu aplis audire possint nob datu e nosse misteriu regni di. sublimius si i struendi. Qi u pp ii nisfirmitate ad altiore doctrina attingere n possunt. i minimis pcep tis erudiendi. et qi idonei n s ad fa ciendam bona. salte n sint poliuis iiii ad pperanda mala. Qd alibi dns suo exemplo ostendit. cu cuida dicen ti magiste qd faciendo uita etna pos sidebo. quasi i c nallib morantires pondit. Mandata nosti. N occides n mechaberis. n falsu testimoniu dices n e cupisces re p ximi tui honora patre iiii tuu patre et matre. Sed illo resp ondente hec omia custodiui a iuuen tute mea. ostendit ei monte pfectio nis doctrine dicens. Si uis pfectus ee. uade et uende omia que habes et da pauperib; et habebis thesaurum in c.
. f. lo. et ueni seqre me. S. Marcum.
In illo temp. Accesserunt ad ihm iacob et iohs filii zebedei dicentes. Et rel.
Magister uolum ut qcuq petierim facias nob. Et rel. Matheus scribit hec matre filior zebedei dnm postulas se pellis. s marci ipsor. desideriu atq cstituit. uolens legentib intimare. ta cet deit ueniente matre. et ipsos po ci dic postulare qd ipsor p matre nouerat ee postulatu. Denique dns scdm utruq euangelin n matri s ipsis respondit. Nescitis q d qd pe tatis. Potestis bibere calice que ego bibiturus sum. aut baptismo q ego bap. f. tizor baptizari. At illi dixerunt ei. Possum. Nesciunt qd petant. q de gle a dno dnm n diu merebant iqrunt. i ic eni delectabat eos culmi honores. s pocius habebant exercere labores. Desiderabant regnare sublimis cu xpo. s p s erat pati humilit cu xpo.
uiii Nomine eni calicis siue baptismi pas sione designat martyrii. q ipsi et illos decebat esti mari. Unde alibi de sua passione loqt. Baptismo aut ha beo baptizari. et qm coartor usq du fiat. Et cu d passioni appiqans orabat dicens. Pati si uis trans fer calice hunc a me. Hic aut ait eis. Calice qde que

.S. Matheu. In illo temp. Dix ihc discipulis suis. Uos estis sal terre. Et rel.
i. Ostendit dns fatuos ee iudicandos. q tempo raliu bonor. uel copia sectantes t opiam metu entes amittunt etna. que nec dari possunt ab hominib. nec auferri. Itaq si sal infatuatu fuerit. i q salietur. i de suo p qs odiendi sunt. qdam apli metu psecucionu tepoaliu amiserunt regna celor. qr homines p qs ruab. error auferat. cu uos elegerit ds. p quos erro re auferat ceteror. Ergo ad nihilu ualet sal i fatuu. n ut mittat fora. et calcetur ab hominib. Non itaq calcat ab hominib q patit psecucione. s q p secutione timido i fatuat. Calcari eni n potest n i ferior. s i ferior n e. qi quam uis corpore multa i terra sus ii. tineat. tam fixus i celo e. Uos estis lux mundi. Com dix sup i sal terre. sic nunc dicit lum mundi. Ha neq sup i ista terra accipienda e qua pedib corporeis calcam. s homines q i terra habitant. t ecia peccatores quos condiendi et extinguendi pt ceterib aplicu sale dns misit. Non potest ciuitas abscondi sup monte posita neq accendunt lucerna et ponunt ea sub modio s sup candelabru ut luceat omib q i domo s. Ciuitate hic ecclam significat. de qua multis loci scripture diui ne testant. et deq dd maxime loquit dicens. Gloriosa dicta s de te ciuitas di. Et iteru. Flu minis impet letificat ciuitate di. Et sicut audiuim ita et uidim i ciuitate dni uirtutu. i ciuitate di nri. dfundauit ea i etnu.
iii Ut g manifestar se de hac ciuitate loq spe ses ostenderet. ecia monti ipsi fec mcione dicendo. i ciuitate di nri i monte sco ei. De q ecia p esaia dns loqt dicens. Ecce ego pparabo tibi carbunculu lapide. et funda menta tua saphyru. et ppugnacula tua ias pide. et portas tua crystallu. et circuitu tuu lapides electos. et omis filios tuos doctibiles di. et multa similia q p e nisim ne tediu legentib facerem. maxime cu hec que dicta s ad pbatione ciuitatis huius satis abun de sufficiat. Ciuitate g sup monte posita ecclam ostendit sup fide dni ac saluatoris nri i celesti gla cstituta. q actu spiritali omne humilitate terrene i firmitatis excedens. uni uso mundo cspicua facta e. et glosa q ia n p nun ciatione legis obumbrat. s p euangelica doc trina apta pdicatione cspicit. Et addidit. Neq eni i quid accendunt lucerna et ponunt eam sub modio s sup candelabru. ut luceat omib iiii q i domo sunt. Uideam itaq et huius dicti domi nici racione. Scim lucerna adhuc accendi. n ut modio aut alq opimento tegat. q d si fiat. ea ei nulli pderit. s ido accendit i candelabro. ut i abdito loco posita occurrat obscuris noctis abiciat. et lucis sue usu i domo stantis i ornat. Qd dicto dns comemorat. q i scirem et n ideirco gra accenso fidei ac luce spc sci illuminatos. ut et ipsi ppa fide atq iustice uelut lucerna luce rem. et hos q i rent ei errore i aestu ignorancie nocte depulsa ueritatis spc illustremus. Unde apls ait. Int qs lucetis sic luminaria i hoc mun do uibu uite cunentes. Qd si n fecam. uidebim ta necessariu luminis utilitate addiuta n rn quasi aliqs i fidelitate nra uelut qda uelamine obtegere et obumbrare. Seruus q talentu ad lu cru celestis negociationis acceptum abscondere magis noluit qua ad msa nummularii dare. debita pena i curriss scim. ut legim. et ideirco lucerna illa splendens q ad usu sa lutis nre accensa e. semp e lucere debet i nobis.
Habem eni lucerna celestis mandati. ut grie spiritalis de q dd retulit mandatu tuu lucerna pedib mei. et lux semitis meis. De q et salomon ait. Quo lucerna e pceptu legis. De hac p sophonia quoq ppheta dns testat. Et scrutabor ihrim cu lucerna. In hac eni lucerna i extinguibile legis ac gre sue lume dns ostendit. qd n alq ex eis uelamine optendit t obscurandu ut uidem i hereticis factum. q spiritua luce diuine pdi cationis p ius i terrenorib obtegerit et occultare nitunt. p fide p fidea p dicando. Alium uerita tis erroris tenebrosis obnelando. Unde lucer na hec. legis ac fidei n occultanda nob. s ad salu te multor sep tenecda. uelut i candelabro cstitu enda. ut ueritatis ipsi luce et nos fruam. et omes . f. credentes illuminem.

ego bibo bibetis. et baptismo q ego baptizor baptizabimini. Querit quom calice marty ru zebedei filii iacob uidelicet et iohs biberunt. aut qm baptismo dni fuerint baptizati. cu scriptura narret iacobu tantu aplm ab herode capite truncatu. iohe aut pro pria morte finiret. f.

Zürich ZB. Rh. 12, p. 246

In octaua apl̃oꝝ petri & pauli h. ecc̃i. v.

Beatissimoꝝ apl̃oꝝ petri & pauli ꝑ sepa-
bile fidē passionē q̃ germanā omi nō
deuocione frē nr̃e sessionē ē celebrare. qa
& laudabilis ē & una ad gloriosissimū p
dix̃ occasiū & mirificus obtē ꝑ petrū v
tran̄ misit aduersā. & lucet ī petro fidēi
paulo doctrina ꝑ cellat. magisterū
tam pauli plenitudo ē. & credulitā pe
tri doctrine ē fundamētū. & est tanta
celestis electionis dignacio utrīq; ut vti nocerēt errasse. Deq; qd ego potissimū
hoc fieret de piscatore docere. ille de dicā cū fidelissimi cū neo sua ueritate tractata
Ps̄ēptue defensor. Sed ī hoc omnis re laudē. & xp̃i annunciare cuperet
di attollenda maiestas ē. q̃ ī spiritu maiestatē. uerecundi. qd̄ inse gestū ē ē
ne mirabilis dicendi grām̄ tribuit futur̄. Si tenū ueritate & alteri o q̃da scio ī
imperitū. & ī mucū fec̄ amare qd̄ homine īq̃d ī xpo dñō raptū usq; actū in
oderat. & fide quā ī pugnabat asserē celū raptū ī paradysū. & audiunt ar-
re. Illis piscationē ñ abstulit. s̄ mutā chana ūba q̃ ñ lucet hominū loq̃. Qd hoc
uit. Itaq; cecitatis oculos. ut pur aplo magnificentū cui ī medio mortali
gatorī receptā lumine. clarissimi ē statuto. & sup̄ celos ire datū. & ad ī̄ p̄re
mētis acie ultra humanū uidere duxe ē cessit. Quid hoc beatius uiro. qui ī
posset in terris. f. secreta paradysi edisserere meruit. qd̄ nec ho-
mini loqui posse. ne quisquā
mereret audire.

S. Matth. Illo tēp̃. Iussit ihs
discipulos suos ascendere ī nauicula & p̄cedere eū trans fretū do
nec dimitteret tbas. & c.

Quod dicit̄ factū iussit discipulos suos ascendere ī naui. &
ostendit. s. illū. ī mutū actio
sepatatū & ne ad punctū q̃dē
uolebat secerni. Quare q̄
cōpulerit dñs discipulos ī naui
ascendere & ire trans fretū. &
ipse ī monte solus ascendit orare
iohēs euangelista ap̄ol manifestat
dicēs. Sic autē cū cognouisset ea
uenturi ut raperent eū &
facerent eū regē. fugit tercū ī
montē solus orare. Et tūc hoc
faciebant. ut sicut de q̃nq; pa
nib; eos refecerat. ꝑ modū fine
ad q̃ satiatione sibi tali rege
p̄stituerent utā ducere. Ex qua
re dat nob exemplū ut de tionis
oīb; q̄ agim̄. fauore humanū
remus. Et dimissa turba. ascen
dit ī montē solus orare. Q̄ rabat
dñs. ñ ut ipse oratu ī digeret. q̄ cu
nera largit̄ cū patre. s̄ orabat ī
ea duumtaxat̄. s̄ ex parte huma
nitatis. Humilia ex parte orabat. ut
q̃ de q̃nq; panib; milia hominū
saturauerat. s̄ exilla q̃ audita
morte iohis secessit ī desertū.
rabat enī ñ ut impetraret ꝑ fe. s̄
ut impetraret nob ueniā. qua
sodin qd iohēs dic̄. aduocatū habem̄
ꝓnob dñm ihm xp̃m. Orauit enī sc̄ūm
dño orantē. s̄ ī montē. & enī celes
tia solū modo quer̄. Illi cū dño ī mon
te orant. & aut mortē impioꝝ pe
tunt uel obseerant. aut ut diuicia
hui soli possint ac q̃rere. ī montē
re sed ministrūt orant. S. lucā.

Nullo tēp̃. Descendens hic de monte.
stetit in loco cāpestri. & c.

Monstrēt ī hoc loco ꝓfectionē doctrinā
significat. Loca ī cāpestria humili
orē ꝑ dilectionē aut̄. cōmunē. Q̄
enī tale s̄ ut eū apl̄is audire possit
nob datū ē nasse misteriū regni.
sub unus s̄ struendi. Q̄ ꝙ ꝑ m
ris ī structurā. ad alcior̄ doctrinā
attingere ñ possunt. ī minimis ꝑcep
ti & erudiendi. & q̄ idonei ñs ad fa
cienda bona. salte ñ sint ꝑ uiues
ad ꝑportanda mala. Ideo alibi dñs
suo exemplo ostendit. cū cuidā dicen
ti magist̄ q̄d faciendo uitā eternā pos
sidebō. quasi ī ē nalibi morantem res
pondit. Mandata nosti. ñ occides. ñ
mechaberis. ñ falsū testimoniū dices.
ñ ē cupisces rē. ꝓximi tui honora patrē
tuū patrē & matrē. Sed illo resp
ondente hec omnia custodiui a iuuen
tute mea. ostendit ei montē ꝑfectio
nis doctrine dicens. Sui ꝑfectus ē.
uade & uende oīa que habes & da
pauperib; & habebis thesaurū in ce
lo. & ueni sequere me. s. Marcum.

Nullo tēp̃. Accessēr ad ihm iacob
& iohēs filii zebedei dicentes. Magist̄
uolum̄ ut quecūq; petierim̄
facias nob. Et. Matheus scribit hec
matrē filioꝝ zebedei dum postulas
se pelli. s. Marcus ipsos. de quorum
ēsiū uolens legentib; innuere. ta
cet de matre uenente. & ipsos po
si dicit postulare q̄d ipsoꝝ ꝓ matre
nouerat ee postulatū. Itaq; dix̄
sodin utrūq; euangliū ñ matri s
ipsis respondit. Hec est. si q̄d q̄ pe
tatis. Poteritis bibere calicē quē ego
bibitur̄ sū. aut baptismo q̄ ego bap
tisma baptisabor. Ad illud uero ea
uiū possum. Hec est cum q̄d petant. q̄ sede
ḡle a dno ihū ñ dū mereant̄ iactant.
ī enī delectabat eos cubū habere. s̄
pacuā habebant. expectare laboris.
Desiderabant regnare sublimit̄ cū xp̃o.
s̄ p̄ erat paupīmilit̄ cū xp̃o.
uit̄ homine enī calicis siue baptisma pas
sionē designat. martirū. & ipsū &
illos decebat eius mar. Itaq; dubi de
qua passione loq̄t. Baptismo aut ba
bo baptisari. q̄ ñ cōtor ut q̄dā
fiat. Breuis passio appetat̄ ornat
diuers. Pati ustrantis. calicē nunc
ame. Hic aut̄ ait. Calicē q̄ē ego

Ascensio dñi. Nullo tēp̃. Dix̄ hic dis. ap̄is
ose suis salutē. & c.

Ostendit dñs se uenios ee iudicandos. q̄ tempo
ralia bona. uel copia sectantes. s. p̄ia mercē
ernā amittunt eterna. que nec dari possunt
ab hominib; nec auferri. q̄q; si sal instituū
fuerit. ī q̄ salutē. i. de suo p̄ q̄s ēdendus sunt.
q̄ dā apli merū p̄secutionū tēp̄oralia
amiserunt. regna celoꝝ. q̄s homines ꝑ q̄s uide
ri ꝓ auferāt. cū uos elegerit dñs. p quos erro
rē auferat. ostendit. Ergo adhuc ualet
salutē. ñ ut mutat̄ fortā. & calcet ab
hominib; honorat̄ calcat̄ ab hominib; q̄ p̄ter
p̄secutionē. s. p̄ p̄secutionē enī do ī fatuat̄.
Calcari enī ꝑ potest q̄ inferior. s. inferior ne si
ferior. ñ ē q̄ uis uil corpore multa ītra sui
tineat. tam hyeras celo ē. Ipse est lux mundi.
Cōm dix̄ sup̄ i saltē. sic nunc dicit lum
mundi. Q̄ ideoq; sup̄ ista ī. & accipienda
ē q̄ ā pedib; corporis calcam̄. s. homines
q̄ntra habitant. Veritā peccatores. q̄s
concludi & erūguendi p uerb; apl̄ici
salē dñi misit. Non potest ciuitas abscondi
sup̄ montē posita neq; accendunt lucernā &
ponunt eā sub modio. s. sup̄ candelabrū. ut
luceat oīb; q̄ i domo s̄t. Ciuitate hic ecclam
significat. de qua multis locis scripture dici
nē testant. & de q̄ dā maxime loquit dicens.
Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. Et ter
minus imperū ecclesiā ciuitatē dñi. & ficut
audiuim̄ & uidim̄ in ciuitate dñi uirtutū.
in ciuitate dei nr̄i. dissundant ea in eternū.
Ut manifestat se deo hac ciuitate. loq̄t. s. p̄ses
ostenderet. ecclā montī ipsi fec̄ mentionē
dicendo. in ciuitate dei nr̄i. in monte scō ei.
Vas. ecclā p̄ sarā dñs loq̄t dicens. Ecce ego
p̄parabo tibi carbunculū lapide. & fundā
menta tua saphyrū. & pugnacula tua iaspide. & portas tuas crystallū. & circuitū
tuū lapides electos. & omēs filios tuos doctibiles
dei. & multa similia q̄ sec̄ mus. in no redū
legentib; facerem̄. maxime cū hec que
dicta s̄t ad p̄bationē ciuitatis hui sat̄ abun
deq; sufficiat. Ciuitate q̄ sup̄ montē posita.
ecclam ostendit sup̄ fide dñi ac saluatoris
nr̄i ī celesti gla existentē. q̄ actu spiritali omē
humilitatē terrene ī fir mitatis excedens. uni
uso mundo ē species fabe. & glosa. q̄ ā ipsum
ciationē legis obumbrat̄. & euangelica doc
trinā aperiendi montis ostendit. & addidit.

Neq; enī q̄d accendunt lucernā & ponunt eā
sub modio. s. sinū candelabri. ut luceat oīb;
q̄ i domo sunt. Videant etiā & hui dicendi mo
dici racione. Deinde lucernā ad hoc accendi. ñ
ut modio aut alio aptissimo tegat̄. q̄ si fiat. ut
ei nullo reddatur. Itaq; accendit candelabrū.
ut in debito loco posita cunctis ostendat̄ nouis
sibi erat. & lucas sue uisui domos ingressis imar.

Deinde dñs commemorat. & segregat eos. q̄ ad
accensos fidei & lucis spūalis illuminatos. in
ipsi popa fidei atq; iustitie relatis lucernā luce
rem. & hos q̄ in tenebris erroris & ignorantie
nocte depulsa ueritatis spūalis illustrem̄. Unde
apl̄is ait. Inter q̄s lucetis sicut luminaria in hoc mun
do. uibū uite tenentes. Q̄ si fuerim̄. inde ihū
tā necessarium summis ministris addidit. tā nr̄a
quā alia q̄ fidelitate nr̄a uelut q̄dā uelamine
obtegere & obumbrare. Sepius diabolum adu
ersū celestis negotiationis accepram. abscondere
nr̄i nolitur. q̄a ad nīa nunciatus
clare. debitā penā ī eum ostendit. Sicut electi
& idcirco lucernalia splendent q̄ a christo sa
lutis nr̄e accensa. semp̄ lucere debent in nobis.
Habem̄ enī lucernā celestis mandati. & ꝓ
spiritalis dei dicit̄ psalte. mandatū tuum lucerna
pedib; meis. & lux semitis meis. Deus & salomon ait.
Quia lucerna ē p̄ceptū legis. Dicit & psaphonia
quoq; pphetā dissertat̄. & sonabit sicut lam
cerna. habat enī lucernā mentis qui de legis
ac ḡre fue lumen dei ostendit. q̄d ñ alii facere ñ
ris velamine oppendit. & obscurandū ut uidet
hereticis factum. q̄ spiritalia huius dumtaxat̄ p̄
cationis. p̄ius ī tranquillis obtegeret. et occultet
antiq̄. p̄ fide p̄ fidē p̄ diuinā. & ut nr̄i
ris errorib; inebriosi obbelando. Inde lucer
nā hec. legis ac fidei ñ occultanda nob. ñ. s. ad salu
tē multos. sep̄ mecla. uelut in candelabro ē stru
enda. ut uideant ipsi lucē & nos frutim̄. & om̄s
credentes illuminent̄.

ego bibo bibēris. & baptismo q̄ ego bapt̄
baptisabimini. Quoniā quidem calicē mar
tyrii habebitis. Iacob. s. iohēs bibentis.
aut q̄m baptismo diu fuerint baptisati.
auferetur narret iacobi fratri. apl̄i
abbreuiāde capitis truncatio. iohe aut pro
pria mortis finiret. f.

Zürich ZB. Rh. 12, p. 246

fica nomen tuum. Uenit ergo uox de cae lo:
et clarificaui. et iterum clarificabo. Turba
ergo quae stabat et audiebat: dicebat toni
truum factum esse. Alii dicebant: angelus
ei locutus est. Respondit ihs et dixit. Non pp
ter me uox haec uenit. sed propter uos. Nunc
iudicium est mundi. Nunc princeps huius mun
di eicietur foras. Et ego si exaltatus fuero ter
ra: omnia traham ad me ipsum. hoc aut dice
bat: significans qua morte esset moriturus.
Respondit ei turba. Nos audiuimus ex lege. quia
xps manet in aeternum. Et quomodo tu dicis
oportet exaltari filium hominis. quis est iste
filius hominis. Dixit ergo eis ihs. Adhuc modi
cum lumen in uobis est. Ambulate dum lucem
habetis: ut non tenebrae uos comprehendant.
Et qui ambulat in tenebris: nescit quo uadat.
Dum lucem habetis credite in lucem: ut filii lucis

s.
Exalt. s. cruc. In illo. t.
iud. dns. 1. tbis. Ego si ex.

Zürich ZB. Rc. 12, p. 134

SCHWEIZERISCHES LANDESMUSEUM ZÜRICH
Reproduktionsrecht vorbehalten
MUSEE NATIONAL SUISSE ZURICH
Droits de reproduction reservés
Bei Publikation angeben:
Phot. Schweiz. Landesmuseum
Neg. Nr.: 136707
Inv. Nr.: Dep 497

cum linteaminibus positum. sed separatum in uo
lutum in unum locum. Tunc ergo introiuit
& ille discipulus qui uenerat primus ad monu
mentum. & uidit & credidit. Nondum enim sci
ebant scripturam. quia oportet eum a mor
tuis resurgere. DOM OCTAVA PASCHAE.
In illo tẽp. Thomas unus ex Sec IOHANN.
duodecim qui dicitur didimus. non erat cũ eis
quando uenit ihs. Dixerunt ergo ei alii disci
puli. uidimus dnm. Ille autem dixit eis. Nisi
uidero in manibus eius figuram clauorum. et
mittã digitũ meũ in locũ clauoꝝ. et —
mittam manum meam in latus eius non credã.
Et post dies octo. iterum erant discipuli eius in
tus. & thomas cum eis. uenit ihs ianuis clausis.
et stetit in medio. et dixit. pax uobis. Deinde dicit
thomae. Infer digitum tuum huc. et uide ma
nus meas. et affer manum tuam. et mitte in la
tus meum. et noli esse incredulus. sed fidelis.

Zürich ZB. Rk. 17. p. 186

SCHWEIZERISCHES LANDESMUSEUM ZÜRICH
Reproduktionsrecht vorbehalten
MUSEE NATIONAL SUISSE ZURICH
Droits de reproduction reservés
Bei Publikation angeben:
Phot. Schweiz. Landesmuseum
Neg. Nr.: 136708
Inv. Nr.: Dep 497

eius. Et suspiciens in caelum: ingemuit et ait illi.
Effeta: quod est adaperire. Et statim apertae sunt
aures eius: et solutum est uinculum linguae eius:
et loquebatur recte. Et praecepit illis: ne cui dice
rent. Quanto autem eis praecipiebat: tanto magis
plus praedicabant: et eo amplius admirabantur
dicentes: Bene omnia fecit: et surdos fecit audire:
et mutos loqui. FERIA III. Secundum Lucam
In illo tempore: Dum iret Ihs per ciuitates et castel
la docens: et iter faciens in Ierusalem. Ait autem illi
quidam. Dne. si pauci sunt qui saluantur. Ipse ait
dixit ad illos. Contendite intrare per angustam
portam: quia multi dico uobis quaerunt intrare
et non potuerunt. Cum autem intrauerit pater
familias et clauserit ostium et incipietis foris stare:
et pulsare ostium dicentes. Dne. aperi nobis. Et
respondens dicet uobis: nescio uos unde sitis. Tunc
incipietis dicere. Manducauimus coram te et bibi

In s. bartolomeo. Req cÿ. facta ē. c. p sabb. ii. ebd ann nat̄ d.

31606

Zinnl ZB. Rl. 17

Monasterij Rhenouiensis.

In illo tempore: Dixit ihs discipulis suis parabolā hanc.
Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquā:
accipere sibi regnum & reuerti. Vocatis autē decem seruis suis:
dedit illis mnas & ait ad illos. Negociamini dū uenio. Ciues
autē eius odiebant illū. & miserunt legationē p illū dicentes. Nolumus hunc regnare sup nos. Et factum ē ut rediret accepto regno: & iussit uocari seruos suos quibus dederat pecuniam. ut sciret quantum quisq negotiatus esset. Venit autē primus dicens. Dñe mina tua decem mnas adquisiuit. Et ait illi. Euge bone serue: quia in modico fidelis fuisti: eris potestatem habens super decem ciuitates. Et alter uenit dicens. Dñe mina tua fecit quinque mnas. Et huic ait. Et tu esto super quinque ciuitates. Et alter uenit dicens. Dñe ecce mina tua: quā habui repositam in sudario: timui enim te: quia homo austerus es. Tollis quod non posuisti: & metis quod non seminasti. Dicit ei. De ore tuo te iudico serue nequā. Sciebas quod ego austerus homo sim: tollens quod non posui: & metens quod non seminauerim. Et quare non dedisti pecuniā meā ad mensam: & ego ueniens cū usuris utiq exegissem illā. Et astantibus dixit. Auferte ab illo mnā & date illi qui decē mnas habet. Et dixerunt ei. Domine habet decem mnas. Dico autē uobis quia omni habenti dabitur & abundabit.

31605 Zürich ZB. Rh. 17. p. 1

SCHWEIZERISCHES LANDESMUSEUM
Reproduktionsrecht vorbehalten
MUSEE NATIONAL SUISSE ZUR
Droits de reproduction reservés
Bei Publikation angeben:
Phot. Schweiz. Landesmuseum
Neg. Nr.: 31605
Inv. Nr.: Dep 497

quide uicerit· oīs uideam uictores· si aū uict
fuerit· ut solus uideat confusus· O pharisei· q oīa
ppt hominēs cogitatis & facitis· pmū quide ue
mentes cū uno· uincendi estis punū· Tam pone
qa uno uicto homines intelligunt oīs uos ee
uictos· nūqd conscientię ure nsentiunt se ee
fusas· Ceuis enī ē consolatio· qui inse ipso efusus
ē· qd abalus ignorat· Magister· qd ē manda
tū magnū in lege· Magistrū uocat· cui nnulti
ee discipls· Simplicissimus interrogator & maligni
simus insidiator de magno mandato interrogat·
q nec minimū obseruat· Hue enī debet interroga
re de maiore iustica· q iā minore cōpleuit· Dns
aū sic ea respondit· ut interrogationis ei fictā esa
entiā· statū pmo responso p cuncte dics· Diliges
dnm dm tuū in toto corde tuo· id ē· n sic tu q
deuotionē ostendis in ore & fraude meditaris
in corde· Magnū aū & minimū mandatū dicam·
q nū addignitatē mandatoz· n q nū adutili
tatē· Alioquin utilitas omiū mandatoz una
ē· & oīa mandata quę unū uident ee man
datū· ita sibi coherent ut alterū sine altero ee
n possit· ut puta si interroget te aliqs in edifica
tione domoz quę pars ē melior· dicas fundamtū·
Sq quēadmodū edificatio n potest ee n fuerit

Zürich ZB. Rh. 18, fol. 82ᵛ

Abb. 170 b

SMAH 4, Taf. XXXI

beatã locuta ẽ mariã dicẽs. Fiat mihi secundũ hoc ꝙ
ut ueniat mat̃ dñi mei ad me. Sic & ioseph
iuste humilians se se monũb. cogitabat &
timebat sibi mecũ isti tanq̃ scitatẽ con
iunctionẽ adhibere. Ideo uolebat eã oc
culte dimittere. dimitto eã dicẽs. & ame
longe faciã eã. & a cognatione mea. Maior
ẽ enĩ ei dignitas. sup excellit ei scitas.
nec meq̃ congruit in dignitatu. Ideo uo
lebat occulte dimittere eam. In ista nocte.

NATIUITAT IS DNI.

RIMO

TEMPORE

ALLEUIATA EST

terra Zabulon & ter
ra neptalim. & nouis
simo aggrauata ẽ uia
maris. transiordanen
galilee gentiũ. Ppls q̃m
bulabat in tenebris. uidit
lucẽ magnã. habitantib; in
regione umbre mortis. lux
orta ẽ eis. Multiplicasti gentẽ

QUi habet aures audiendi audiat.

Pliskás, Die mal. en Metamorphosen d. Klosterkirche Rheinau (1984)

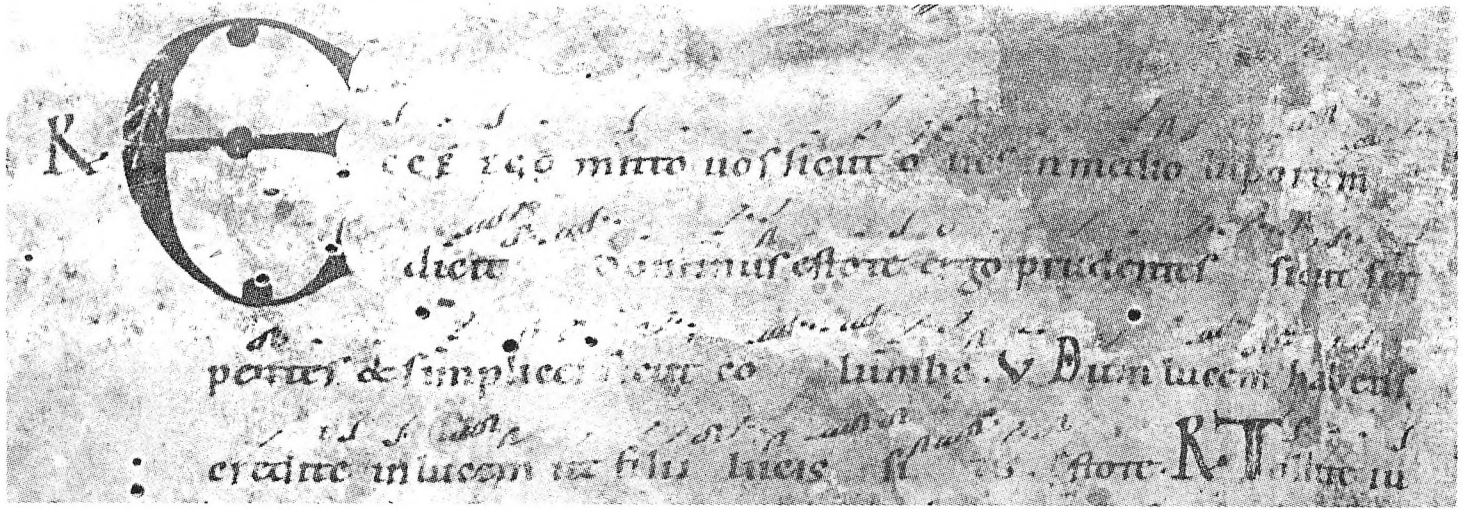

Abb. 2: Rh 19, S. 638

Ad missae laudes [illegible]

[illegible]

Ad missae laudes [illegible] Haec subito ab

Ad missae laudes veni procedite fratres. Hac subito alta die currit
Finidanus helie: Cuius dicta lyra dauid meditatio mira:
Psonet absq mora nunc nri carminis oda. Os iusti. Actib; implen
do non solum uerba legendo. Et lingua. Cor qd habet
semp; pducit ad os sapienter. Lex di. ij. Noli emu. Gla.
Est eius maiestas simplex & trina potestas.

Lib generationis. Evangeliu septe principaliu modis dr:
Qd primu bonu. incarnatione xpi nuntiat. Secm qd eu baptizatum
ut nrm sanctificaret baptismu. Tertiu; pnob passium. Quartu. quia
sepultus infernu adiens eripuit. Quintu. qa victor surgens adco
firmandum apl; fide untra p xpi. dies conversatus e. Sextu. qd
celu ascendens spm scm aplis misit. Septimu. qa uenturus e iudi
care & reddere cuiq; put gessit. Hec s septe sigilla qb; inapoca
lipsi lib e signatus. Vs Codicis e agnus signacula soluere dignus:
Dignat; gignu de uirgine. flumine tingu. Incarn. ut. Bapt.
In cruce suspendi. terra triduo sepeliri. Passio. Sepultata
Surgere & tumba. escendere suauit astra. Resurr. Ascensio.
Tandem iudiciu factus ubique tremendu. Iudicium.
Olim signatu sunt hec signacula libri. Et claues illis septem tua dona si gillis.

Liber Alcuini Rsenricensis.

IV Evangelia cu 4. Prefationibg s Hieronym

Zürich ZB. Rh. 20, f. 1r

Abb. 170a

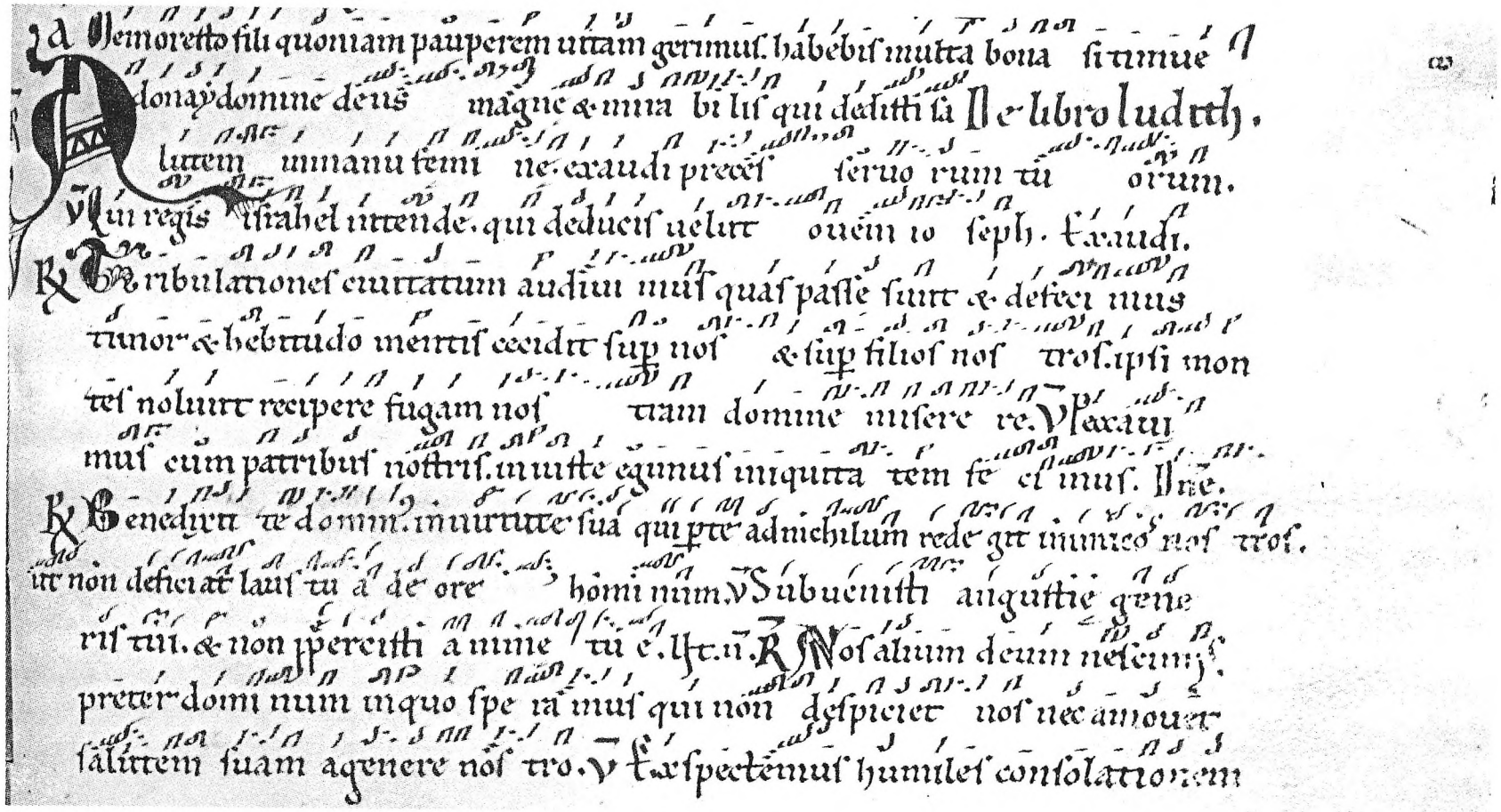

Abb. 1: Rh 28, S. 626

Peskás, Die mainzer Rotteresponsorien des Klosters Kinde Rheinau (1984)

140

omnib; &succurr. p

Deus quinor annua ccpostolorū tuorū philippi &iccobi sollemnitate lętificet. prcestaq; ut quorū gaudemur. merita instruccmur. &emplir. p dnm.

Deus quiē omniū scōrū tuorū splendor mirabilis. quibus. quehunc diem beatoz ccpostoloz philippi &iccobi mœrorio consecrcesti dcc & clesiccruz denatalicio cante festiuitatis. lętari. ut ccpud misericordiātuā & &emplis eoz &merita. ccdiuuemur. p

Munera dne que proccpostoloz tuoz philippi &iccobi sollemnitate deferimus. propitius suscipe. &mecle omnia quemęstemur. ccueste. p

Quia tui est operis cruz queuiuitis. ut beatoz ccpostolorū. iccobi &philippi gloriccsc confessio usq; infinē sęculi nobis. ccpiat. ęgm ccce lestis. ccugmentū. pxpm.

Beatorū ccpostoloz philippi &iccobi. honore contiuo dne plebis tua &semp &ubis & his prefulib; gubernęur quoz & doctrinis greu& &merita. p d

cum fluenta ueritatis recte intellegentes haurium.

Sed eande aquis pedib: p turbare: e scie meditationis studia male uiuendo corrumpere. aqui scilicet ex turba tam pedib: ouis bibunt. cui subiecta quiq: n sectantur uerba quae audiunt. sed sola que conspiciunt exempla prauitatis imitantur. Qui cu dicta sanctoru quasi p opera peruertuntur. quasi corrupta fontib: In potib: luctum sumunt.

Hinc rursu dns de sacerdotib: p prophetam dicit. Causa ruine populi. sacerdotes mali. & facta sunt domui israhel in offendiculum iniquitatis. Nemo quippe amplius in ecclesia nocet. qui qui peruerse agens. nom ueri ordinem sanctitatis habet. Delinquente numq: hunc redarguere nullus p sumit. & in exemplum culpe uehementer extenditur. quando p reuerentia ordinis peccator honoratur. In digni aut quiq: tanta reatus pondera fugerent. si ueritatis sententia sollicita cordis aure pensarent. quid ait. Qui scandalizauerit unum de pusillis istis qui in me credunt. expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius. & demergatur in p fundum maris. Per molum quippe asinariu. secularis uitae circuitus ac labor exprimitur. & p p fundum maris extremu damnatio designatur. Qui ergo ad sanctitatis speciem deducatis uel uerbo exemplo. Melius profecto fue

Zürich ZB. Rh. 35. fol. 2v

Abb. 161 b

delatione extitit. cū adelationis uerba peruenit;
Quippe qui ore prophetico ⁊ ante cūabelatione
tacuit: sententiā reprobationis audiuit; Culpam nāq
perpetrate supbie iam ante deterserat: qui omēm
dm quē se offendisse reppert: cunctis priusincogi
tatione pretulit; ipost adhuc tumidus dixit;
Daniēl. pphēt
Nonne hec est babilon magna quam ego edifica
ui indomum regni: ⁊inrobore fortitudinis mee:
⁊ingloria decoris mei. Quecudelicet uer illius:
re uindictam aperte ptulit: quā occulta elatio
accendit; Nam districtus iudex priusinuisibiliter
uidit. quod post publice feriendū deprehendit; Vnd
⁊inimaginabile hunc animal uertit: abhuma
na societate separauit. agri bestiis mutata mēte
coniunxit. ut districto uidelicet iustoq; iudicio:
homo quoq; esse pdere: qui magnū se ultra homine
estimasset; Hec itaq; pferentes: nonpotestatē repre
hendimus. sedabpetitu illius cordis infirmitatem m
nimus: Nempe recti quiq; culmen arripere regimini audē
ant: etqui inplanis titubant stantes inceptiō pedem
ponant: Nam sunt non nulli qui eximia uirtu
tū dona percipiunt: sperecreationē ceterorū magnis

b'
sub se gentibus
demonstratur;
⁊ p hec successu
su sue p[ro]sperita
tis elat[us] dic
magna se fecisse
[illegible]

Zürich ZB. Rh. 35. fol. 4v

Abb. 161a

uulneris abstergit mala & plage intestinorum uentris. Mal
luus uulneris abstergit: quia flagellos dolor: ut cogitatas
p&rtatas nequias diluit. Sol & uero uentris appellatione me
pi: quia sicut uenter consumit escas: tamen ptractando & quo
curas: quia enim uenter mens dicit: ea sententia docetur: quas cr
lucerna dni spiraculum hominis: quae inuestigat oma secr&a
Addidicer&, diuum adflatus inluminatio: cum immente hom
nem: eam sibi ipsi inluminans ostendit: que ante sciebat a
tis cogitationes prauas & portare potuerat: & pensare nescie
Luuor ergo uulneris abstergit mala: & plage intestinorum uu
Quia cum & terimur & cutimur: ad peccatorum nostros memoriam tr
afflictiq; reuocamur: atq; ante oculos nostros cuncta que
sunt male gesta reducimus: & p hoc qd foras patimur: magn
tus quod fecimus dolemus. Vnde fit ut inter apta uulnera ca
ris: amplius nos abluat plaga secr&a uentris; quia sanat ne
prau operis: occultum uulnus doloris. Admonendi sumus ig
quatenus patientie uirtute seruent: ut incessanter quam
deptor mt abhis qui s creauerat prulit mala: consideren
Quod tot obiecta contrariorum: plr a sustinuit: qd demanu
qui hostis captiuos cottidie animas rapiens: insultantium ala
accepit: qd aqua nos salutis diluens: ap fidoru spuritus faciem
scondit: quod aduocationem suam nos ab &terni supplicii libera

finis 8B. Rh. 35, f. 89

Bruckner, SMAH 4, Taf. III

ai opprimens urginem · & conglutinata ē anima ei cum ea; Iristeq;
blanditiis delinuit. Dna quippe ut mulieres uidet extranee
regionis egreditur: quando unaqueq; mens sua studia neglegens
actiones alienas curans: extra habitum · atq; extra ordinem ppriu
nagatur. Quam sichem princeps terre opprimit: quia uidelicet in
uenta incauis exterioribus diabolus corrumpit; & adglutinata ē
anima ei cum ea · quia unitam sibi pniquitate respicit; & quia cum
mens a culpa resipiscit afficitur · atq; cōmissum flere conatur.
Corruptor au spes ac securitates uacuas ante oculos uocat: quatinus
utilitatem tristitie sub trahat. Recte illic adiungitur. Tristeq;
blanditiis delinuit; Modo enim aliorum facta grauiora: modo
nihil ee qd ppetratū ē; modo misericordem dm loquitur · modo
adhuc tempus subsequens adpenitentiam pollicetur; Ut dum
phaec decepta mens ducatur: ab intentione poenitentie suspen
datur. Quatinus tunc bona nulla peipiat · quam nunc mala nul
la contristant; & tunc plenius obruatur supplicijs · qui nunc
etiam gaudet infelicitis. At contra ammonendi sunt · qui pec
cata cogitationum deflent: ut solliciti consideretent intra men
tis arcana · utrum delectatione tantūmodo · an etiam consen
su deliquerint. Plerumq; enim temptatur cor · & excitatur
nequitia delectatur · & tam eidem nequitie exercitatione sentit
Ut nisi secreto cogitationis & contristet qd libet · & libenter admittat;

dominum suū quando reuertatur a nuptijs; Ut grunte ergo quia nescit quando dominus ueniat
Sine lum hi ut pcuncti de luce cerne ardentes in manibus uras & uos similes hominibus exspectanti

Zürich ZB. Rh. 35. fol. 77r

hunc iste sulpicius apostolis cōparat & pphetis. quē poma illis cē consimilē.
fidei uirtus. acuirtutū opera testantur. Sed pge queso. quāquā nihil mag
nificentius audire possim. perge tamē gallē. quod etiā nunc de martino
supest sermonis euoluere. Nam etiā miruma illius et cotidiana arum
festinat agnoscere. Quia minima illius. alioq maxima. maiora cē nulli dubiū ē.
Ita facia gallus inquid. Uerū idq dicturus sum. ipse nonnudi. Prius enī gesta ē res.
quā me illi uspo iungerē. Sed celebre factū est. fidelium fratrū. quunte fuerant
sermone uulgatū.

VI. Eode fere tpore quo primū episcopus datus
ē. fuit ei necessitas adire comitatū. Ualentiniani. tumaior. reipotie
batur. Iscii martinū tapetere cognouisset. quē pstare nolebat. iussit eū
palatii foribus arceri. Et enī adanimum illius immitē ac supbū. uxor accesserat.
arriana. quē totū illū asco uro. nec debitā reuerentiā pstaret. auertret. Itaq;
martinus ubi semel atq; iterū. superbū principem adire tēptauit. recessit ad
nota presidia cilitio obuoluit. cinere conspergitur. Cibo potuq; abstinet. orationes
diebus noctibusq; perpetuat. Septimo uero die assistit ei angelus. iubet eū ad palatiū
re securū. regias foras quālibet clausas. sponte referandas. imperatorē spm supbū
mollendū. Igitur ustimodi presentus angelo confirmatus alloquio. et fretus auxilio.
palatiū petit. patent limina. nullus obsistit. Postremo usq; ad regem nemine phi
bente. puenit. Qui cū uenientē eminus uideret. infrendens cui fuisset admissus. ne
quaquā assurgere ē dignatus astanti. donec regia sellam ignis operiret. ipsiusq; rege
ta parte corporis qua sedebat. afflaret incendiū. ita solio suo supbus excutitur. et martino
mutus adsurgit. Multūq; complexus. quē spernere ante decreuerat uirtutē sensisse
diuina endatior fatebat. Nec expectatis martini precibus. prius omnia prestitit. quā
rogaretur. Conloquio illū atq; conuiuio. frequenter asciuit. postea remo
ta. munera multa obtulit. Quē uir beatus utsemp pauperatis suē custos. cuncta reiecit. Itaq;
semel palatium
ingressi. licet diuersis in palatio tēporibus gesta conecta. Nequaquā eni pretet
mittendū uidet circa martinū admiratione regine fidelis exemplū.

VII. Maximus imperator. rem publicā gubernabat. Uir omnibus
siti uel diadema non legitime tumultuante milite impositū repudiare. uel armis
ciuilibus abstinere licuisset. Sed magnū imperiū. nec sine periculo retinui. nec sine-

Zürich ZB. Rh. 36, fol. 87r

Abb. 159b

Sancte dñ miserere loci quē sēp amasti. Diligę multiplica
pregę sempą ama. Cōplecto quō pastorē tēpr nr̄o. Adloca migrasti lucida
sca bona. Nos quoq; uallatu halarū scē tuarū. Ptege conseruia dilige sēp
ama. Supplicū peccā dones tribuasq; benignē. Ut nosmet sci ac simul ille uueq
ualia ōistic bellantis tela frequentē. Vidimus absentē cui furt SVPER LECTVLI
cē uisæ. Carbones atros. cineres. horrentia ḡq; fuligeris & nebulas squalida
cuncta nimis. Culcitā subtē capitī lapis. & cunis altus. Excęsis membris huc
uidebare thorus. Sellula nāq; fuit reqes innocte silentī. Pscāno aut cathe
dra hęc quoq; sella die. IN TVRRE A PART E ORIENTALI
Ingrediens templū refer ad sublimia uultū. Excelsus ad ttus suscip alta fides.
Esto humilis sensus sed spe sectare uocantē. Mactinus reserat. quas uenerere foresi
Hęc uita ē turris trepidis obiecta supbis. elata excludens. mitia corda tegens.
Celsior illa tamen quę cęli uexit adarcē. Mactinū astrigeris. abiciosa uis.
Vnde uocat populos ḡtinus ad bona xpi. Sidereū ingressus. sacificaut ttes.
Versus basilicae scī martini epi
Intrantes aulā uenerames lumina xpi. Pellite mundanas. uiro de pectore curas.
Et desideriis animū uacuate pfanis. Uocē cōpos remeat qui uista pcatū.
Quisq; tēpla dī pētturus mite serena. Ingrederis uenia culpis deposcere ueris.
Non animo debes nauacillare fide. Quę petis impetras si puro pectore poscas.
Fide utrip se ait sic tua salua fuerit. In introitu aboccidente. ystor uidue de
Iscat euangelio xpm sermone fateri. Quisq; uenit sumo. uota referre dō. pcta
Quāuis corde trems. simplex genu cernuus oret. Siceslent operę nēpe fides uacua e.
Lege sabbhac pārū locuples pauper renem. Cui censū desit. mitę phabit opus.
Nequequā excusat atq; aspa facultas. Affectu estat gloria ñ pcio. Et cupit.
Qui tribuit quicūq; opus e. plurima cēfert. Parua licet dederit. maxima quęq;
Int opū cumulos scim & dona potentiū. Placū uidue pauperis esse fidē.
Mercante mimus celorū regna duobus. Sublime uexit. ustus in astra pat di
Non quę multa dedit sed quę tibi multa reliquit. Laudari meruit. iudicis ore
Discipulis pcipiente dño immari. Ite a paste ligeris sup ostium
nauigantibus uentis flantibus fluctibus excitatis dns sup mare pe bęat
dib ambulabat & sco petro mergente manū porrigit & ipsū de periculo li.

Zürich ZB. Rh. 36, p. 115

Abb. 159a

Qui ait sus surgat ut locus ut tumulandum fratrem nrm turonicū
pontificem occurramus; Cumq; illi uenirent portam ciuitatis ingrederentur.
Ecce istum paliam portam efferebant; Quo sepulto scs briccius epūs in
cathedra sua regressus est. septem post ea feliciter uiuens annos; Cui
quadragesimum septimum episcopatus annum defuncto scs eustochius
successit magnifice sedentis; Prestante dño nro ihu xpo cui est gloria
honor laus imperium una cum arterno patre & spūsco in secula seculoꝝ ām.

INCIPIT DIALOGVS SEVERI.

Cum inunum locum ego & gallus nr ut mihi & propter martini memo
riam exilii ius senum discipuli erat. & propter sua merita carissimus ℔ uenissent;
Inter uenit nobis postumianus meus nri causa aboriente. quo se ante
triennium patriam relinquens contulerat. Regressus complexi homi
nem amantissimum exosculatique genua & pedes eius; Cum uno atq;
altero spacio obstupefacti inuicem flentes gaudio deambulassemus; tertia
interiam cilicius consedimus; Tum prior postumianus mei mentis.
cum essem. uigr in remotus. aegrpta libuit admirare usq; pcederem. nauem
illic onerariam offendi. que cum mercib; narbonam petens solue
parabat; Eadem mihi nocte astare usus est. & uincta me mani
bus habere. ut nauem illam conscenderem. mox tenebras rumpente
diluculo. cum eo loco in quo quieueram surrexissem. somnium mihi
ipse meū reputans. tanto tui desiderio subito correptus sum ut
nihil cunctatus. nauem conscenderem. Tertio decimo die massiliam ad
pulsus inde huc decimo puenerim. adeo pspera nauigatio pfecit

SMAH 4, Fol. VIII

ZÜRICH Zentralbibliothek, MS. Rh. 36, f. 50 v. S. IX

uirtutib· sederedas uellim nsolu uanitatis sed causis &uam atq; occasionib· uanitatis
nemine fortuis repugnasse; Parua quide sed nprętereunda dicturus sicq;
ille laudandus e· quisima prędtus potestate; rugosa adrem rentia
beati uri ostendere uoluntate; Omnium uecerum pręfectu· uiru egregiu·
&quo nullus sit unmagallias· omni uirtutu genere· prestantior· duruonus
praeterire· Amartino sepius poposcisse· utri eum nsua monasterio daret;
quo pferebat
nquide exemplu beati ambrosii epi pręstabat· quo tempore esules &pre-
fectos· subinde pascere· ferebamur; Sed uru altioris ingenii· nequaq;
hoc uanitas atq; inflatio obriperet noluisse; Ergo fatear· necesse e· Inmar-
tino omniu illoq; quos enumerasti· fuisse· uirtutes· ceterum aute nullis omnib·
nfuisse; Quod nunquid postumianus ita meru· quasi neade meu sentia·
sempq; senserim· Ego uero quoadunia semp &sapia· Aegyptu monachos
pędicabo· laudabo Anachoretas· mirabor· heremitas· Martinu semp ex
cępia; Nonulli ergo qui quia monachoq; audeo· certe nepiscoporu quępia
comparare; Hoc aegyptus fatetur· hoc syria· hoc aethiops comperit· hoc
indus audiit· hoc parthus &persa nouerunt· nec ignorat armenia·
bosforus recusa cognouit; Et postremo· siquis fortunatas insulas aut gla
ciale frequentat oceanu; Quo miserior est regio ista nroq; qui tantu
uiru cumpcimo habuerit· nosse nonmeruit; Nec tamen huic erumnę· muscebo
populares· soli illu clerici· soli nescium sacerdotes; Nec immerito· nosse illu
audi noluerunt· Quia si uirtutes illius nossent· sua uitia cognouissent; Ho
reo dicere· qd nup audiuim infelice du isse· nescio qui· tenuillo libro· uno
plura mendacia· ne hominus noverista· sed diaboli· Nec martino in hac parte

Zürich ZB. Rh. 36, p. 79

mitte lmũ tuũ captura puenier', Comiguum flumum ut sulpitius iste de
scripsit · habeamus habitaculum · Pcessim cuncti · ut pôte feriatis diebꝫ;
uidere piscantem · omniũ spebꝫ; intentis · non incassum futura temptamina
quibꝫ; piscis martino auctore mar tini usibus quereretur · Ad primum
iactum uirete p;nodico. immane esocem diaconus extraxit · & admonasterii
tetus accurrens · nimirũ ut dicit poeta · nescio quis · utimur enim uersu
scolastico quia inter scolasticos fabulamur captiuumq; suem · miramꝫ;
intulit ãgis · Vere xpi iste discipulus · gestarũ asaluatore uirtutum
quasi nexemplum scissuis edidit ęmulator · xpmq; in se monstrabat
operantem qui sem suum usq; quaq; glorificans · diuersarum munera
gratiarum · inunũ hominẽ conferebat ·

Testatur arborius expfecto · uidisse se martini manu sacrificiũ offe
rentis · uestitã quodãmodo nobilissimis gemmis · luce micare purpurea ·
Et admotũ dextere ęę collisarũ inter se fragorem audisse gemmarũ ·
uenia ad illud quodpptet temporum notã semp occulta ut · sed nos
celare non potuit · Inquo illud est miraculi · qd facie ad faciem · eũ
co ẽ · angelus collocutus · Maximus imperator aliãs sane bonus · depra
uatus consiliis sacerdotũ · post priscilliani necẽ · ithachiũ episcopum pris
cilliani accusatorẽ · ceteros q; illius socios quos nominare non est neces se ·
uiregia tuebatur · nequis ei crimini daret · opera illius cuius cumq;
modi hominẽ fuisse damnatũ ; Interea martinus · multis graub; q;
laborantiũ causis ad comitatũ ire compulsus · pcellã ipsã totius tempes
tatis incurrit ; Congregata apud treuer ôs episcopi tenebantur ·
qui cottidie communicantes ithachio communẽ sibi causã fecerant ·
His ubi nunciatũ est inopinantib; adesse martinũ · totis animis labe
facti · mutare · & trepidare coeperunt · Etiam pridie imperator
ex eorũ sententia decreuerat · tribunos summa potestate armatos ·
ad hispanias mittere qui hereticos inquirerent · deprehensis uitã ·
& bona adimerent · Nec dubiũ erat · quin scorũ etiã maximã turbi
tempestas ista depopulatura esset · paruo discrimine · inter hominũ
genera · Etenim tum solis oculis iudicabatur · cum quis pallore ·

Zürich ZB. Rh. 36. p. 103

Abb. 159a

Zürich ZB. Rh. 36, p. 98

pducto ſedoriſ exſtantiſ cauum ñrepletū. Quid moriſ ſit uaſcula
cplere. utparſ umbonib, obſtruendiſ. libera relinquat; Teſtabatur
prſſpr. uduſſe ſoleū ſub maſtini benedictione creuiſſe. qd abex
undante copia. ſuperne defluere. eandemq, dū admatrē familī
aſ uaſculū referret. ſeruare uirtutē. Nā uterinanuſ pueri portan
tiſ. ita ſemp exundaſſe oleū. utomne illuiſ uaſtimentū. copia ſup
fuſi liquoriſ operiret. Matronā ita uſq, adſummū labrū. plenū
uaſculū recepiſſe. utpreſbyter hodieq, fateat. obdendi peſſuli. quo
clauſi diligentiuſ ſeruanda ē ſuerunt. inuitro illo ſpatiū ñfuiſſe.
Miru & illud qd huic me aū uidebat. memini ē tigiſſe. Vaſ utre
ū ē oleo quod maſtinuſ benediuerat. infenestra paulolū editio
re depoſuit. Puer familiariſ incautior. linteū ſup poſitū. ampul
lulā ibi eſſe ignaruſ. attraxit. Vaſ ſuper ē ſtrat ū marmore
pauimentū. decidit. Cuiuſ metu exterrefiſ ne benedictio de
perſſet. ampullula perinde uicolomiſ ē reperta. ac ſi ſup plumaſ
molliſſimaſ deciduſſet. Quę reſ ñpotiuſ adcaſū quā ad maſtini
ē referenda uſtutē. cuiuſ benedictio periſſe ñpotuit.

IIII. Quid illud qd factū ē aquodā. cuiuſ nom quia preſens ē & pdi
ſe uidit. ſubprimet? Cui quidē tēpori. hic etiā ſaturnini uātiſ
Canis nobiſ importunior oblatrabat. Innomine inquit maſtini iubeo
te obmutescere. Canihesit latratuſ inguttur e lingua ut abſciſa pu
tareſ. obmutuit. Ita parū ē. ipſū maſtinū feciſſe uſtutes. Credite
mihi. quia etiā alii innomine eiuſ multa fecer.

V. Vitiani quodā comitiſ. noueratiſ barbara tumuſ & ultra omneſ
cruentā feritatē; Hic rapido ſpū ingreſſuſ turonoriū ciuitatē.
ſequentib, eū miſerabili facie ordinib, catenatiſ. diuerſa pdendiſ.
parari iubet genera poenarū. diſponens poſtero die atrocia
ciuitate. ad opuſ tā triſte procedere. Quod ubi martino cō
peſtū ē. ſoluſ paulo ante mediā noctē. adoptoriū beſtię illuiſ
tendit. Sed cū profundę noctiſ ſilentio. quieſcentib, cunctiſ.

sideria palpitant. aperta nos tam̄ ẽtradictio
ne operis non impugnant. quam uis phoc ipsum qđ
pacifice dicuntur etiã id quod demaligus spiritib;
diximus ñ incẽuenient̄ accipiẽ. Motus et enī carnis
pacẽ nobis cũ dō facunt. cũ tẽptando ẽtra dicunt.
Nã iusti mens ineo qđ ad supna dirigiẽ excorrup
tibili corpore graui bello fatigaẽ. quę etsi quan
do a desideriis cęlestibus huius mundi quālibet
minima delectatione tardaẽ ipso bello suę
tẽptationis impelliẽ. ut illud toto corde di
ligat. qđ ẽtradictio nulla conturbat. Vnde
fit ut quietem mentem ad memoriam reuocet. et car
nis sue illecebras fugiens ad illam pleno amore suspi
ret. Considerare enim ex temptatione quisq cõpelliẽ
unde q̊ceciderit qui p̊ quam dī pacem deseruit. iram
sibi contra se exurgere semetipsum sentit. Et tunc
ueritus uidet de secura dī delectatione quid perdidit. ꝯ
ad se dilapsus suam intra ẽtumeliam inuenit. Pacem
q̄ nobis ire bestie faciunt. qa moꝫ carnis dū nos temp
tando lacessiunt. ad amorem quietis mentis impel
lunt. Bene autẽ subditur. Et sciet qa pacem habet ta
bernaculum tuum. In scriptura scã aliter plena pax

Zürich ZB. Rh. 38, fol. 25v

Sunt ñ nulli q̄s sentiendi simul et dicendi copia angustat;

cymincentur. Unde & protinus subiungit: Et spirmulta pl& sermonis ornatu. Cum multa plicitter in sermone reprehendatur: ésse procul dubio intellegencie gracia iuxta in sensu denegatur. Iurquippe & summe loquencium quecdam sic recte quecdam uicte distinguntur: Néc sunt ñ nulli quos sentiendi simul ac dicendi amplitudo delectet. Sunt ñ nulli qui efficaciā dicendi hec bene sed cecumen sentiendi ñ habeb ene. Et ñ nonnulli qui cecumine sentiendi subnixi: sed & inopie locutionis obmutescunt. Hoc nāq; in hominibus cernimus: q̄d in rebus sepe insensibilibus uidemus; Néc plerūq; & hec bundencia equa cohibita miscetur & leuigatur in superficiem meccatur diffunditur: plerūq; angustacie inditi miscetur & progredien di rimcet difficultater inueniens: foras angustior & rudat; plerūq; minima in cohesion ditus oritur: eū q; patenter quoc & ecclinuenta ex lege fore cmine tenuis procedit. mecgnitq; remeatus dilectat. sed ñ ē q̄ sunt dicta: plerūq; uero ampla in abscondi ta surgit. sed congustus p̄ rectum ea ab tenuissima profluit. Sic itaq; in cdlitus ore patens emanat. q̄d lector in genii fons minister erect. Inaliis intel lectum ter sensus porrigit. n& linguce fundit. in aliis ore quidem cdloquendum pat& sed cdredden dū pcepcionis a sensu linguce nil accipit. Inaliisue

Zürich ZB. Rh. 38, fol. 108r

Zimd 78 Rh. 40, p. 76

175 Rh 40, p. 76

comtes misit. scilicet uúlbertrudem. et blúdinch. ut amo-
ser undiq; oculos ipsum esse regem totis lamentan-
tes. ei latenter obambularent. Cum alia qq; obsequia
atq; spataria p̄bunt. ut tam & eiusdem obsequium
quã & purpureus uestib; rex esse putaret. Cum-
Cumq; isdem rigzo decorarus uestib; obsequentiũ
frequentia comitatus. monasteriũ fuisset ingres-
sus. Uirdi eminus sedebat. quẽ uidem enim conspici
ens. cũ iam abeo audiri potuisset. clamauit dicens. ⁊
pone filipone, hoc qd portas. nõn est tuũ. Quo rigzo
protinus interram cecidit. & quia tanto uiro inlude
re presumpsisset. expauit. Omnes q; quicumq; ad di-
hominem uenerabant. terrae conster natisunt.
Surgentes aũ adeũ propinquare minime p̄sumpse-
re. sed ad suũ regem reuersi nunciauerunt trepidi.
Inquanta uelocitate fuerant deprehensi. Tunc p̄
se. isdem rex. la ad di hominem accessit. Quẽcum
longe sedentem cernere & non ausus accedere e sese
interram dedit. Cui cum uirdi bis. ter q; diceret. sur
ge. Sedipse. cum de terra erigi non auderet. Bene
dictus ihũ xp̄i dñi famulus. p̄sentem ipsum dignatus
est accedere ad regem prostratum. Quẽ de terra le
uantem. de suis acerb. increpauit. atq; in paucis ser mo
nib. cuncta quę illi erant uentura p̄nunciauit di

cap 15.

a antecum

discordie pqua nerminus accepimus. Debemus maq. ad
mu quamus longe positum. longeq dispersum
tecq animum sub
uolentia placare
tale placitum mē mens aspernata
solut. qua mumus nos culpa sum
aut uoce attestam
decem milia talenta debebat. cum pe
aqret. absolutionem debit
qm conseruo suo con
debitum nondimisit. et hoc
ra fuerat iam dimissum.
constat. qua si hoc quod in nos
excorde nondimittimus. et illud rursus exi
quod nobis iam pp
gaudebamus. Igit
spacium licet. dum uita
oculum mam. si qua culpa
hemus in
premis
gram benignitatis. et fidem
qua salutari
non indigebimus. si
do
ipa fuerimus.

EXPLICIT LIBER DIALOG
BEATI GREGORII PAPE URBIS ROM
DEO GRAS. AMEN.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

alius Rh. 132, f. 30ra § 6-7; Rh. 50, f. 59v

Fünck ZB. Rh. 40, p. 300

Zürich ZB. Rh. 47, fol. 40b

Zürich ZB. Rh. 47,

loquntur scripturae ut ebeu redarguantur cum dicit mendaciu tan
tur p bonis? Sed quid ad quem pineat. qui pru dentor legere de
Tertia regula est de littera. scpũ. est à lege ægrotat? Lege q
ad precepta faciendae admonemur? Littera quam utpoperemur
ducimur? Quelquos se non tantum historice. sed secum spiritaliter
sentiendas sit; Nunq; ec historice oportet fidem tenere: scpm alle
gon intellegere; Quarta regula est de specie ægritudinis. per quam
ex toto ... accipitur? Veluti si uni populo ad

h. Est ex illa de tẽporibus figura. pquã quędã quę futura sũt
quasi iã gesta narrantur ut ẽ illud. foderunt manus meas et
pedes meos. dinumerauerũt omnia ossa mea. et diuiserũt sibi uesti
menta mea. et bissimha. in quibus futura tãquã facta sũt
sint. ita dicunt. S cur quę adhuc faciendа erant. tã facta
narrantur. Qua quę nobis ad huc futura sũt. apit dicitur tem
tem iã facta sũt. Qua ppẽ quando aliqd faciendũ ẽ pnuntiat.

quae sub psona babylonice arguit unitatem non mutuo
sus ad eandem quasi degenere. adspectum reuertatur dicens qui
eadem eiusdem speciatim contigerunt; Ecce ego suscitabo sup os
medos; Nam regnante balthasar. medis obtenta ẽ babylonia;
sic a unum aegiptios sub psona eiusdem. to tũ uult intellegere
mundum. dicendo. Et concurrere faciã aegiptios. ad uersus
aegiptios. regnum ad uersus regnum. Cũ aegyptus nũquam
regnet. sed unum habuisse describitur regnum; Quinta regula
est de temporibus. p quae altera pars maxima repertis ppter tem

minorem inducitur. aut pars minima temporis. p partẽ multa tem
intellegitur. Sicut ẽ dictum sub dominicae sepulturae dũ nec tribus
plenis diebus ac noctibus uacuus in sepulchro. sed tamen aptatorum
triduũ accipitur? uel sicut est illud. est quae dringentis annis p ehrea
dis filios isrl in egypto seruturos. et inde egressuros? Quorum
dominante ioseph egypto dominati sunt? nec tantum post
quadringentos annos egressi sunt. ut fuerat repromissum? sed
quadringentos triginta plures. ab egypto recesserunt; Sexta

sedm nos dicitur. quando ũ quę futura sũt. iã facta dicunt. sedm dei et ẽ nitatẽ
accipienda sũt. apit quãe iã omnia facta sũt quę futura sũt.
dicens. Faciamus dñs hominẽ. ad imaginem
et ubi ecclesiae omnib; operibus. dum dicitur septima die
requieuit: recapitulando subiungit; Istę generationes caeli
et terrae. quando creatae sunt? in diae quo fecerunt dñs caelum et terram.
et omne uirgultum agri. ante quam oriretur sup terram; non
dum enim pluerat dñs sup terram: et homo non erat. qui operare
tur terram? sed fons ascendebat de terra. irrigans uniuersam
sup ficiem terrae; Haec omnia recapitulando. in serie narrationis
rebus futuris nectuntur? Cum mystica spe dicit sed iã haec patrata
uideantur; Septima regula est. de diabolo et eius corpore. qua
spe dicuntur ipsius capita. quę sua magis conuenienter capiti.
Sepe uero eius uidentur dicta membrorum. et non nisi capiti
congruunt. Sicut in esaia ubi dum contra babylonem hoc est
contra diaboli corpus multa dixisset sermo pphecius? rur
sus ad caput id est ad diabolum oraculi sententiam dirigit dicens;

Zürich ZB Rh. 47, p. 168

-Sūmis ordinationib; cognoscentes humiliant ceruicē condis
uso diuine dispensationis; DOMINUS PROPOSITUS UUU
Hensūm p moduli adregimen recte quē huc animis subiac N
hi uocest qd precepta mē dauid. Non edificare uisibile tē
plum .. quia sanguinū urbelli frequentia cee; Quisqu
rallis spiritualit amonem quiad huc corrēptionis sunt dedita
Nē templum edificent hoc est ecclesiā docere presumat
Non debē honoris ducatum suscipere .. quinesciat subiectos u
mi te uite melioris pīre; Neque enim quisq; ad hoc presica
tur subditorum culpas corrigat & ipse uitiis seruiat; Quare
zim sācordotis commendat appetere. ante in sedificatione si
uita honoris sit congrua; Qd sinon discrepat humilitas ad
idquo uocatur accedat; Reatum quippe culpe gominat siquis
cū culpa ad sacerdotale culmen ascendit. Unusquisq; ipse
tanto maioris est criminis .. quanto prius quam cadere maioris
erat ultionis; Precedentium namq; magnitudo ultionem
crescit ad cumulum sequentium delictorum; plerique
sācordotes sue magis ultionis causa quam gregis pē desi
derant. Neutq sint pāsules fieri capiunt .. sal magistri
dumtes fiunt & honorentur; Suscapiunt enim sublimitatis
culmen .. non pastoralis regimine sed ipsius honoris umbram
atq; abiecto opere dignitatis .. solum nominis appetunt dignitatē; Dum ali sacerdotes dō ignorante nē fiunt .. tum igna
rantur adō ipsa ppheta testante. Principes exstiterunt
sed non cognouit; sed huc nec caeli rep bare est; nam dō nō
nouit; DOMINUS PROPOSITUS UUU

Heu miseru mihi inexplicabilibus nodis astrictu. Si enim
susceptum regim ecclesiastici ordinis reatum criminis ēffu
gimeo; Si desera ne deterior sit culpa susceptū gregē redimere amplius

refugit· sed alios etiam ab imitatione illius q̃ma ualuer
exhortatione compescat· In eterna vite· animę electorũ
nimio terrentur metu· incerte ueru ad pmiu an ad supp
plicia transeãt· Quida aũt electi in fine suo purgan
a reatibus q̃bus da peccatis· q̃da uero in ipso fine suo hil
rescunt eternorũ contemplatione bonorũ; Quãuis en
q̃sq; in hac uita sit iustus· tam diu de corpore isto egr
dit pmescit ne dignus supplicio sit· Nullus ẽ hom
absq; peccato· nec q̃sq̃m potest de di securus esse
iudicio· cũ etiã et de ociosis verbis reddenda sit ratio·
finẽ uestrorũ optimũ uocatio tranq̃lla cõmendat· ut ex
eo intellegant scorũ habere cũsortiũ angloꝝ ex qvo
ab hoc corpore sine uexatione dura tollunt· Prau
aũt homines apostate angli excipiunt morientes· ut
eis ipsi sint tortores in pęnis· q̃ fuerunt suasores in
uitis· Et si pietas ꝑ defunctis fidelibus flere uetat·
fidem tamen ꝑ eos lugere uetat· Illi enim deploran
di sunt in morte· qvos miseros infernus ex uita hac
recipit· non qvos celestis avla lętificandos
includit· EXPLICIT LIBER TERCI

Zürich ZB Rh. 48, f. 13r
(Orig.: 26,6 × 20,5 cm)

nauit sup illu. Ligatus q̄ppe missus in abyssu ꝓhibet. q̄ reuisus
in prauos cordib; potentia diuine dispensationis assurgit. ne
inquam nocere ualet effrenet. requaus ꝓcos occulta seuat. aduo
lentas tam rapinas superbie ne rumpat. Sed illic q̄q. q̄modo immundi
fine sit soluendus summat. cui dicit. Et p̄qua consumans mille an
ni. soluet sathanas de carcere suo. & exibit et seducet gentes. Mille na
rio nāq; numero uniuersu. pp̄ sextione sua. hoc quamui liber sit
sēc ecclē tempi exp̄mit. Quo pacto antiquus hostis sus urbs
tradmus. pauco q̄de intepore s. inmulta contra nos uirtute laxat.
Quequaus scama ad crudelitate dilatat. supna tam mia dieru
brumate coangustat. Hinc rursu ait. Nisi breuiati fuissent dies
illi. n fieret omis caro. Qui cui & superbos nos & infirmas dis ēspicit.
dies q̄s singulariter malos intuit. misericordit breuiato s dicit
p̄sentia eius superbia terreat de aduersitate teporis. & infirmitate
resonet debrumate. Sed considerandu uale ē, cui urbem oth
iste canda sua sic cedru sublenat. nq̄ tunc atrocior qua in se ex
ens surgat. Que cui penarii genera inouum. que in ia uiri martyrii
exercuisse gaudem. Alios nāq; inpulso ictu immersis
iugulo gladi straunt. alios crucis patibulo affixit. iquo mors
ꝓuocata repellit. & repulsa prouocatur. Alios irsum
ferra dentib; admunt. alios armato ferro insulcans ungula sparsit.
alios belua rabies morsib; detrumcando cōmunit. Alios abin
timis tuseru pcutit pssa nis uerberi rupit. alios effossa terra u
uentis operuit. alios natri dimersos immorte pcipitii fregit.
Hinc cui psemetipsa ueritas dic. Erit tc tribulatio magna. q̄lis
n fuit abinicio mundi usq. m neq. fiet.

Zürich ZB. Rh. 50, fol. 1r

Tota pulchra es amica mea & macula non est in te
fauus distillans labia tua mel & lac sub lingua
tua & odor unguentorum tuorum super
omnia aromata iam enim hiemps tran
sit imber abiit & recessit flores apparu
erunt in terra tempus putationis adue
nit vox turturis audita est in terra nostra sur
ge propera amica mea veni de libano veni
coronaberis.

1

Tota pulchra es amica mea & macula non est in te
fauus distillans labia tua mel & lac sub lingua
tua & odor unguentorum tuorum super
omnia aromata iam enim hiems tran
sit imber abiit & recessit flores apparu
erunt uinee florentes odorem dederunt
& uox turturis audita est in terra nra sur
ge propera amica mea columba mea et libano veni
coronaberis

Zürich ZB. Rh. 50, fol. 1r

Tota pulchra es amica mea & macula non est in te
favus distillans labia tua mel & lac sub lingua
tua & odor unguentorum tuorum super
omnia aromata tam enim hiemps transi
vit imber abiit & recessit flores apparu
erunt in terra tempus putationis advenit
& vox turturis audita est in terra nra fi
ge propera amica mea columba mea in foraminibus petre
coronabitur.

Zentralbibliothek Zürich, Ms. Rh. 50, f. 1r
Zürich ZB. Rh. 50, fol. 1r

Zürich ZB. Rh. 50, f. 1v

Cuten = Rh. 71, f. 101a
Hd G ?

spinas sic amica mea inter filias. M Favus distillans labia tua spon
sa & odor uestimentorum tuorum sicut odor thuris. A Ecce tu pul
chra es amica mea ecce tu pulchra oculi tui columbarum.
A Anima mea liquefacta est ut dilectus locutus est quesiui & non in
ueni illum uocaui & non respondit michi inuenerunt me custodes qui
circuierunt ciuitatem percusserunt me & uulnerauerunt me tulerunt pallium meum mihi
custodes murorum filiae hierusalem nuntiate dilecto quia amore langueo. eya

B Assumpta est dei genitrix maria hodie nuncium gaudent angeli

Beata dei genitrix maria uirgo ppetua templū di viui aula regi ētni sacrariū
spūs sci tu virga deradice ieſſe tu cedrus unlibano tu cypressus inmonte syon q singulari
priuilegio meruisti sic nesciri thomnib cōparē tu nubilomini scarigellos supas dignum
Cui nouorū audito miraculo datū ē ut ūbū qd ante scla de genuit filius filii ml ihesum
uē tu ifine sclor genuisti ueruf atq; pfect ē filii di gemina qde natura si una ps̄ona
s ihesum uri emmanuel t Oglorioſa puerpera unqua sola repperit secunda uirginum
sic exinemerati uiscerib filiū tuluisti ut illibate pudicie integrā crisceres nlibido
uirginitatis clausule signaculū violares tibi spūs scs dū ēcepere obumbrare ut ipse in
habitat inscissimo utero suo fieret ppemune suboluf; usq ē virtute ac potentia ei mater
tate sūm ponisset nr sul corpori hostiā sūpsit quā tam cruci pro mundi salute
sacrificiū obtulit Tu lux orien nazareth tu gla hierusalē tu leticia israel tu dei ma
li tu nobilitas t. Oregina mundi scala cli throni di unica paradisi audi pces
rū ne despicias gemitus miserorū Inferant aures tue nra aiarū suspiria ēspectui tue
nri ut nri excludant tuerni p te locū apud aures divine obtineam pietatis Dele p
ca relaxa facinora erige lapsos solue ōpedita p te succedant uepre ihesum
tuos pbeatis flore ornamta virtutū Placa pcib iudicē quē singuli puerpe
genuisti saluatorē ut q p te facti ē participe humanitatis nre pr qq nc
ri efficiat divinitatis sue q cū dō patre yspū sco vivit regnat dē p oīa sc
la. amē.

Rh 50 f. 1v

Zentralbibliothek Zürich, Ms. Rh. 50, f. 1 vers.

ZÜRICH Zentralbibliothek, MS. Rh. 151, f. 372. S. X

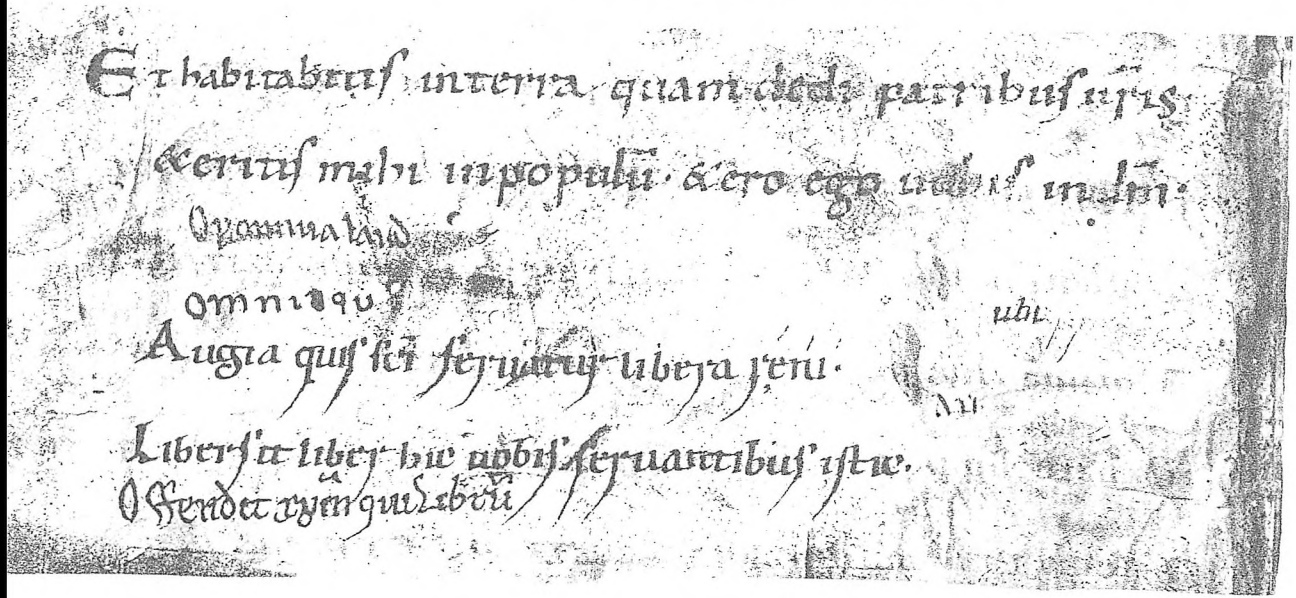

← Rheinau?
Ez. 36,28

ZÜRICH Zentralbibliothek, MS. Rh. 50, f. 85 v. S. X/XI

TAFEL XX

Bruckner 4, Taf XX

Zürich ZB. Rh. 50, f. 85r

Aqua nostra pecunia bibimus ligna nostra pecu 165

comparauimus panem cum periculo

Cervices nostre minabamur lassis non dabatur

regnes egypto dedimus manum assyriis vt saturemur

Patres nostri peccauerunt et non sunt et nos iniquitates

Defecit gaudium cordis nostri versus est in luctum

chorus noster summus ratione et generatione

Decidit corona capitis nostri ve nobis quia peccauimus

Propterea mestum factum est cor nostrum

ideo caligauerunt oculi nostri in longitudine oculi nostri

Tu autem dne in eternum permanes et solium tuum in generatione

Quare in perpetuum obliuisceris nostri et derelinquis nos

Conuerte nos dne ad te et convertemur innova dies

nostros sicut a principio et ultra

TOLLAM VOS DE GENTIBUS ET CONGREGABO

vos et deuniuersis terris et adducam vos in terram

Et effundam super vos aquam mundam et mundabimini

Mss. Rh. 50, f. 85 recto

Zentralbibliothek Zürich, Ms. Rh. 50, f. 47r
leicht verkleinert
Originalgröße: 26,3 x 20(.5 cm)

93

coronati mereris ℣ Ab inspirante sancto spiritu intercede
pronobis martirum multitudo ℟ Decimi Incliti mercurii tu
mori maximum fide mille tempore primi sanctum mauri
cium fuit primicerium ℣ Sub maximiano qui romane re
publice cum diocletiano collega imperium tenuit Plene
℟ Sanctus mauricius legionem sanctam promouit in adce
lestia regna properare beatus ac superius miles candidus ac
uictor ac beatus innocentius iuuenis meritis se sociauerunt.
℣ Ecce quam bonum ac quam locundum habitare fratres inunum Beati
℟ Beatus mauricius dux legionem sacre milicie inuita inuen
tus xpianitatis gratia respondit dicens xpiani sumus xpi
anos persequi non possumus ℣ Milites sumus
imperatur tui sed tam serui quam liberi confitemur deum xpianum sum
℟ Cumq missi ad sanctam legionem uenissent strinxerunt in sanc
tos martires crudelis impie ferrum ℟ Omnes unanimes
unum aeternitatis deum se colere professi sunt ac ideo iugu
lati coronam regni percperunt ℟ Hac igitur crudeli
te consertus est sanctorum populus qui contempsit tem pri
sentium obspem futurorum. ℟ Reliqua uero se milicium

Zürich ZB. Rh. 50, f. 47r

Zentralbibliothek Zürich, Ms. Rh. 50, f. 48 verso

. blasi .

rum ꝙ ideo celestes coronas acceperum Et premia

R Uir inclitus mauricius martyr domn preciosus

succensus igne diuini amoris constanter finiuit

supplicia passionis ꝙ per inmanitatem tormentorum

rum per uenit ad societatem angelo

S Cuius intercessio nobis obtineat ueniam qui pi

tormenta passionis Aeternam promeruit palmam

ꝙ sempiternam coronam Et pinmam. VNDE SVP.

A Meritis sociorum adiunctis beate mauricii interce

de pronobis ut sicut te xpo presentauit sanguinis

effusio ita apud dm ueniam nobis imploret tue

sancta intercessio. IN DIVRNIS HORIS.

Hi sci uim. Inscorum deuoc. Omnes unanimes. Hacc

sacra legio. IN II VESP. Scs mauricius. Sca legio.

Ecce facturse. Scx corpora. Uir inclitus. IN EVANG.

Triumphans. IN NAT SCI BLASII MART.

O blasi dilecte regi regum summo

canstis angelorum chorus laudabilis

I celi gaudia laudare festiua

Zürich ZB. Rh. 50, f. 48v

Zürich ZB. Rh. 50, f. 51v

In illt tēp. Cum cēt desponsata mater ihū
maria ioseph. Ante quam conuenirent. inuen
ta ē in utero habens de spū scō. & rel.

Omelia origenis. Dea[illegible] cēt;
ū cēt desponsata mater eī maria ioseph;
Quae necessitas fuit. ut desponsata cēt ma
ria ioseph. Quae necessitas fuit. ut desponsata cēt
maria ioseph. nisi ppterea. quatinus hoc sacramen
tū diabolō celaretur. & ille malignus fraudis com
menta ꝙ uersus desponsata uirginē nulla poeni
tus inuenisset. Uel ideo fuerat desponsata ioseph ut
nato infanti. uel ipsi mariae curam uideretur gerere
ioseph. siue magistratum ierus. uel inde domuo ueni
ens; Ideo desponsata fuit ioseph. ntam inconcupi
scentia iuncta. Mater inquit eius; mater imma
culata. mater incorrupta. mater intacta. Mater

Ms. Rh. 50, f. 51 verso

Zürich ZB. Rh. 50, f. 56r

nec exte ei uocabulū constituit. sed nomina & uoca
exultando ihm. idest saluatorē. Saluatorē eū cēteris
re. nec extemp coepisse saluare. sed iā antiquissimū
saluatorē. Ipse enī saluū faciet poplm suū a peccatis
eorū. Duo enī phocuerbū pdara designant. Quod
& dss fuerit & dns prius ante incarnationē xpi. & qd
popls eius ab ipso saluandus. iā uinc annuntiabat. &
ideo dicit ē. ipse saluū faciet poplm suū a peccatis
eorū. ut uere dss. Dī enī est ui rumis a peccato salua
re uel peccata dimittere. Iste ergo filius dī habens
poplm suū. ipsū uenit ut dicit ē liberare a peccatis
atq. saluare. siue ex iudeis siue ex gentib. De quo ipse
p prophetā fuerat locutus. dicens. Dns dixit ad me fi
lius ms es tu. ego hodie genui te. Pete ame & dabo tibi
gentes hereditatē tuā. & possessionē tuā terminos terre.
Ipse saluabit poplm suū a peccatis eorū. Sanguine u
delicet suo cunctos redimens. morte sua de mortis eos
liberans potestate. Ipse saluabit. Hoc ē saluator omnium

Ms. Rh. 50, f. 56 recto

cf. Rh. 40, p. 300!

*qa spūs dñi flabit in eo, Vere fenū ē popul⁹. Exiccat⁹ ē fenū & cecidit flos.

caro fenū & omis gloria eius quasi flos agri;
Exiccatū ē fenum & cecidit flos: Verbum au
tē dñi manet stabit in eternū. Sup montē excel
sū ascende tu qui euangelizas sion exalta
in fortitudine uocē tuā. qui euangelizas
hierusalē; exalta noli timere: Dic ciuitati
busiuda; ecce dñs in fortitudine uenit
& brachium eius dominabitur: Ecce mer
ces eius cum eo & opus illius coram eo. Sicut pastor
gregem suū pascet; in brachio suo congre
gauit agnos & in sinu suo leuabit; fetas ip
se portabit: Hec dic dñs ds qui pfalute nā
pungue nasci dignatus ē: cuert adme & s

111 onsurge. consurge. induere fortitudine
tua sion. induere uestimentis glorie tue
hierusalem. cuius sci. qua non adiciet
ultra. ut pertranseat per te incircumcisus
et immundus. Excutere depuluere. consurge
sede hierusalem. solue uincula colli tui
captiua filia sion. qa hec dic dñs ds.

Zürich ZB. Rh. 50, f. 59v Ms. Rh. 50, f. 59 verso

cf. Rl. 83, f. 177v !

Alleluia

O [illegible] nontaceant.

A [illegible] est virgo filia mei populi mei plaga pessima uehementer.

S egressus fuero ad agros occisi gladio. & si introiero uidebo mortē. ecce attenuati fame. ſ rabant. ſ tua

P ropheta nāq; et sacerdos abierunt in terrā. quia ignorant

N umqd piciens abiecisti iudā. aut sion abhominata ē anima tua

Q uare ergo percussisti nos. ita ut nulla sit sanitas. ſ turbatio

E xpectauimus pacē & nonē bonū. et tēpus curationis. & ecce

C ognouimus dne. impietates nras. & iniquitates patrū nrōr. quia peccauimus. ſ contumeliam. ſ nobis cū.

N enos des in obprobriū ppt nomen tuū. neq; facias nobis

S olii glorię tuę recordare. ne irritū facias fędus tuum

R ecordare dne. quid acciderit nobis. intuere & respice in obprobriū nrm.

H ereditas nra uersa est ad alienos. domus nrę ad extraneos.

P upilli facti sumus absq; patre. matres nrę quasi uidue.

Zürich ZB. Rl. 50, fol. 84v

VIII. Cū ꝑ tranu obiū de patmo ī ſula epheſū rediret · rogabāt etiā uicinā illuſtrare ꝓuin
ſtrueret. ſedm qđ ei deuno quoq; ſpūs ſcūs indicaſſet. Cū g uenſſet ad quandā urbe
unde quendā ualidū corpore & uultu elegantē. ſ & animi acrē nimi Reſpiciensq; ad

dominici pectoris fonte potauit. Et quiſi unuſ de pa
radiſi fluminib; uerbi dī grām in toto terrarū orbe
diffudit. Quiq; in loco xpi xpo iubente ſucceſſit;

Dū ſuſcipiens magrē magiſtri diſcipulus. p̄. poſt xpm
alē quoda modo derelictus eſſet. Hic dū euangeliū
xpi uita p̄dicaret. a domitiano ceſare in patmo inſula
metallo relegat. Ubi etiā poſtmū apocalipſin ſcripſit;

Int̄ fedo. uū aſſenatu domitiano. exilio reſoluto. recepit
epheſū. ſbiq; obbrectatoꝝ refutandaſ uerſutias
eſſlagitatuſ abaſſie epiſ. euangeliū nouiſſimuſ edidit.

Cuius qui de int̄ alias uirtutiſ. magnitudo ſignis hec
ſunt. Corrauit marmora ſilueſtrem frondiū uirgaſ. Intorta
ſaxa in gemmaſ. Item gemmarū fragmina in pprium
reformauit naturā. Uidua quoq; p̄ cuius pplo ſuſcitauit
fratrem uiuū inuenit cor p̄. remeante anima reparauit.
Bibens letiferū hauſtū. inſolubile uaſtē periculū. ſed ex eodē
pſtratoſ poculo inuicē reparauit ſtatū. Hic ānō anno
ſexagetimo ſeptimo p̄ paſſione dñi ſaluatoris. ſub
traiano principe longeue uacuiſſe ſenio ſcribit. cū
diem tranſmigrationiſ ſue imminere ſibi ſentiret.

Zürich ZB. Rh. 51, fol. 43v

cias· q; ꝑ eccl̃as fundaret ꝑ q̃b; ꝛ ꝛ loc̃. ꝑ q̃b; ꝑ um ſ̃cer domꝫ ac muniſtriſ in
haud longe po[illegible]ſtra· omꝫ eccl̃aſtic; ſollenꝫ ad impleꝛ· nde
ep̃m q; nuꝑ ſu[illegible]erat ordinaꝛ· hunc; quid; ſ̃mo ſtudio cõm[illegible]do ſub teſtimo
nio xp̃i· & to
tꝰ eccl̃e·; f.
uſſiſſe ferꝛ· eſſo· d̃ſe ſibi ſepulchꝝ· ⁊ acq; inde
ꝛale dicꝛ· ſ̃mb; facta oratione uuens tumulũ intꝛoiit·
Deinde meo tanquã in lectulo requeuit· Unde accidit·
ut quidã eũ uiuere aſſeꝛant· nec mortuũ in ſepulchro
ſed dormientẽ iacere contendunt; Maxime; ꝑ eo quod
illic terra ſenſim ab imo ſcaturiens· ad ſupꝛ̃mum ſepulchꝛi
conſcendat· & quaſi flatu quieſcentis deoꝛ ſũ ad ſuperio
ra pulꝫ ebulliat· dñ.
INNT· ſ̃ci ioh· ap̃li· ET EVANG· LEC
IN ILLO TEMP· DIXIT IHS PETRO; ſ̃ci· EVANG· ſ̃dm
ſequere me; Conuerſus petꝛus uidit illũ diſcipl̃m quem ioh·
diligebat ihs ſequentẽ· q; & recubuit in cena ſuppꝛ̃ q; & ꝛet q;
Lectio ſ̃ci euangelii· OMELIA· VENERABILIS· BEDE· Prb̃ de eod·
quę nob lectu ſ̃ſſima· tanto maiori á nob intentione Lec·
debẽt ſ̃ngula uerba penſari· quanto magna grã ſupꝛ̃e
dulcedine tota redundat; Commẽdat em nob beatiſſim
euangeliſta & ap̃l; iohannes· pꝛ̃uilegiũ amoꝛis ꝑcipui
quo cæteꝛis ampliuſ meꝛuit bonoꝛari á dño· Commẽdat
teſtimoniũ omnũ euangelicę deſcriptoꝛ· q; ueritate
diuina ſubmixtũ· nullus fidelium dubitare ꝑmittit·
Commẽdat placidi ſue carnis abſolutionẽ· quã dño ſpiritu

Zürich ZB. Rh. 51. fol. 44r

Zürich ZB. Rh 51, fol. 24r

Hec septē dona spūsci fuer cūseis q erant ante aduentum.
dnīnrūbūxpi. Spūs.sapiemie fuit cū adam q erat prim
pphēa. ēomniū creaturarū nomina nominauit. Spūs intel
lectus fuit cū noe. q intellexē pomnib; hominib bonum
facere illius temporis. usq; dū dicitē ei factibi ar cham.
Spūs consilii q fuit cū abrahā. q nihil fecit pter consiliū illius.
q dixit ei. Exi dēterra tua. Spūs fortitudinis q fuit cū
isaac. quando sustinuit gentiū iniurias cū quib; habitauit
interra chanaan. quisert qđ dictū ē abrahę tibi dabo
terrā chanaan. Spūs scientie cū iacob cui dnūs apparuit
inmansione ēin loco illo quę nunc uocatē bāhlem. quando
fuit apud laban. ēiterū quando reuertitusē álaban appa
ruit ei. ēcongressusē cū illo. ēisrl uocatusē. Spūs pietatis cū
moysi q dixit. si ñ dimittis peccata ppli tui. ēpeli q
Spūs amoris cū dđ. q dixit. ñ contingat mihi ut mittā
manū meā in cristū dnī. hae sunt vīī claues. aperientes
vīī sigillos quib; signatus liber apocalipsis ostenditur.
Vt ē illud iohis. Et uidi librū sup dexteram uti thronosedentis.
vīī sigillis signatū. Et uidi angłm uehemētē pclamantem
uoce magna ēdicentem. Quis dignus ē aperire librum
[illegible] ecce mulier quie sanguinis fluxū patiebatur duodecī annis
accessit retro ētetigit fimbriā uestimenti ei. dicebat enim intra
se tetigero tantū uestimentū ei. salua ero. At ihūs conuersus et
cernens eam dixit. confide filia fides tua te saluā fecit. [illegible]
est mulier ex illa hora.

derat uidere perpetuam. uocē xpi necesse est non solum audiendo &
credendo. sed & bene uiuendo sequatur. Quod aūt se oues suas cog
noscere dicit. eligere uniq; & ad regnū celeste p̄destinare signifi
cat. Vnde salomon ait. Vias enī quę adexerūt sunt nouīssimę.
Et econtrario dereprobis aplūs. Qui aūt ignorat inquit ignora
bitur. Pulchre aūt de his qui audirent uocē suā & sequerentur
ait. Et ego uitā aeternam do eis. & non peribunt in aeternum.
Visi sunt namq; mariti res. oculis insipientium mori. Visi sunt
perire. cū mortalē uitā diuersis poenarū generib; subacta
amittirent. Sed non peribunt in aeternū. non uidebunt
mortē in aeternū. Qui mox soluti carcere carnis. debita sui
certaminis premia sortiuntur. De quib; adhuc apte subiungit.
Non rapiet eas quisquā de manu mea. Nitebantur quippe p̄secu
tores xpi impii rapere pios confessores xpi de manu eius. quan
do uel adnegandā fidē tormentis cogebant. ut animas eorū
alienas redderent xpo. uel amorientib; uictu. nihil omnino
exanimata eorū corpora aut inaquis dissoluenda. aut ignē
comburenda iactabant. Vt quasi xpo resuscitanda ea facul
tatem tollerent. Sed nemo rapit eos de manu eius. cui sic
ipse alibi ait. Omnia mihi tradita sunt a patre. Qui & cer
tantes ut uincant adiuuat. & uictores ut p̄emio regnent
coronat. Et iiii de eius carnem inquā certauerunt. immorta
lem suo tempore reddet. Quib; uerbis eos quoq; temeritatem
quasi laqueos mortis parabant redarguit. Manifeste
insinuans quia stultissime de eius p̄ditione dolose agerent
qui uitam dare posset immortalem. Cui nemo raperet
aliquem debis quos suos ee ante scīa prenosset. Sed nec
haec loquendo suam uideretur. gloriā querere. totam
suam patriam ad patris gloriā refert cum subiungit.
Pater meus quod dedit mihi. maius omnib est. Manus aut

Zürich ZB. Rh 51, fol. 181v

Zürich ZB. Rh. 71, fol. 6r

Sol habet dies xxxx. Luna xxxx.

D KL Nou festivitas omniū scōr.
F IIII N Eustachii m. & soc. ei. Quinta luna emb. Marinę ō.
F III N Pirminii abb.
G II N Amandi ēpi.
A NON
B VIII ID
C VII ID Vuillibrordi. Ortus hiemis.
D VI ID Quatuor coronatorū
E V ID Theodori mar̄
F IIII ID Mennę mar̄
G III ID Martini ēpi
A II ID
B IDVS Bricii conf. Commemoracio viuorum.
C XVIII K DEC Cōmemoracio defunctorum.
D XVII K Findani conf̄.
E XVI K Othmari abb.
F XV K Florini conf̄ Aram ēf̄. Sol in sagittarium.
G XIIII K Oct̄. s. martini epi.
A XIII K Maximi. Ianuarii.
B XII K Potentiani. Augustini m̄.
C XI K Ceciliae uirḡ
D X K Clementis. columbani. felicitatis.
E VIIII K Chrisogoni
F VIII K
G VII K
A VI K
B V K
C IIII K
D III K Saturnini. Vigilia.
E II K Andreae. apti.

Abb. 164

Sol habet dies xxx. Luna xxx.

D KL NOV FESTIVITAS OMNIV SCOR.
E IIII N Eustachii m̃ & soc̃or. cl. Quinta luna cmb. Marine v.
F III N Pirminii abb.
G II N Amandi ep̃i.
A NON
B VIII ID
C VII ID Vuillibrordi. Ortus hiemis.
D VI ID Quatuor coronatorũ
E V ID Theodori mar̃
F IIII ID Menne mar̃
G III ID Marani ep̃i
A II ID
B IDVS Brictii conf. Commemoracio viuorum.
C XVIII K DEC Cõmemoracio defunctorum.
D XVII K FINDANI CONF̃.
E XVI K Othmari abb.
F XV K Florini conf. Ayam ep̃i. Sol in sagnarium.
G XIIII K Octs. Marani ep̃i.
A XIII K Maximi. Ianuarii.
B XII K Potenciani. Augustini m̃.
C XI K Ceciliae virg̃
D X K Clementis. columbani. felicitatis.
E VIIII K Chrisogoni
F VIII K
G VII K
A K
B V K
C IIII K
D III K Saturnini. Vigilia.
F II K ANDREAE. APTI.

6

Zürich ZB. Rh. 71, fol. 6r (etwa 1:1) (Originalgröße: 24,5 x 18,5 cm)

IN NATIVITATE DNI.

NUNC ANTE
SECULA
DEI FILIUS UNUS
sibilis uterminus
per quē tot machina çeli et tre
maris et umbris degentium;
per quē dies et hore labunt et te
rentium nec privcant;
Quē angeli uirtutes poli nocte ĉhm
semp canunt
Hic corpus assumpsisse fragile de carne marie virginis
sine labe originalis admisit; quo prima pe
remit culpam atque lasciuia tergeret
Hoc pśens diuina loquitur
per reuelata adhuc longitudine
Quod lōl uerus sidus sua luminis ubertas
mundi depulerit genus tenebris:
Nec nox nocet nouus ille lucet
Quod magnis oculos trutinat seios;
Nec grex pastoris defuit lumen
Quod pśtruxit clarius mutuo di
Gaude dei genitrix quē cernis tam obste
tricem uice conuenientes angeli glām dō.
Xpe patris unice qui humanā nīr caulā
Finem assumsisti redemptor supplicesq tuos;
Equorum participē te fore dignat est ihc
Dignanter eorum suscipe pces;
Ut ipsos diuinitatis tuę participes dō
Facere digneris unice dē.

IN OCTAVA DNI.

CLARA RECOLAM LAUDIB
pus digna. Y GRATISSIMA.
Nunc dies carmina inqua nobis lux ortus

Noctis inter nebulosa peruium
In omnis uia bracula;
Odor sete maris stella ete enixa
Nouo salutis gaudia
Que tremunt barathri morsq ordem
Auctor ipse quo perhibet nouum
Genus capta pestis antiqua
Oluber laudis pone seolia.
Homo lapsis diuis abdicta
Reuocatur ad patria gaudia.
Audens inibus die agmina angelos celestia
Quia erat dragma decima pdita
Et est inuenta.
Oulpa nimiū beata qui redempta e nata
Q̄ qui creauit omnia nasci ex femina
Mirabilis natura mirifice nitura
Assumens q̄d n erat manens q̄d erat.
Induit naturā diuinitatis humana
Qui audiuit talia die rogu tacta
Uerere uenerat pastor prius q̄d pierat
Induit galeā aeream ut miles armatura
Rothra in sua ppria ruit hostis spicula
Ultrum tela
Inquibus fidebat diuisa sunt illi
Spolia capta preda sua.
Xpi pugna fortissima salus nra e uera.
Qui nos sua ad patria duxit post auia
Inqua sibi laus est aeterna.

IN NAT SCI STEPHANI.

HANC CONCORDI FAMU
latu colam solemnitatem;
Auctoris illius exemplo docti benigno
Propsecutoru peamus fraude furorum;
O stephane signifer regis clame boni

Zürich StB. Rh. 71, f. 87r
Mc. Rh. 71, f. 87r

auxilio. ℔ xp̃m dn̄m nr̄m.

Hanc igit̄ oblationē seruitutis nr̄e sed & cunctę familię tuę qs̄ ut placat̄ accipias. dieśq, nr̄os in tua pace disponas. atq, ab ęterna dā natione nos eripi. & in electo rum tuorum iubeas grege numerari. p. x. d. n. Quā oblationē tu dś in omnib; qs. Benedictā. Assc̄riptā Ratā Rationabilē. acceptabilēq, facere digneris. ut nobis corp̄ & sanguis fiat dilectissimi filii tui dn̄i nr̄i ihu xp̄i.

Qui pridie quā paterēt̄ accepit panē in sc̄as ac uenerabiles manus suas. & eleuatis oculis in ęlū ad te dm̄ patrē suū omnipotentē t̄ gr̄as agens. Benedixit. fregit. dedit discipulis suis dicens. Accipite & manducate ex hoc omnes. hoc est enī corpus meū. Simili modo postquā ęnatū ē. accipiens & hunc p̄clarū calicē in sc̄as ac uenerabiles manus suas. Item tibi gr̄as agens. Benedixit. dedit discipulis suis dicens. accipite & bibite ex eo omnes. hic ē enī calix sanguis meus. nouī & ęt̄ni testamenti mysterium. fidei. q, pro uobis & p multis effundetur in remissionē peccatorū. hęc quotes cunq, feceritis. in mei memoriā facietis.

Unde & memores. dne nos tui serui. sed & plebs tua. ℔ pi filii tui dn̄i di nr̄i. tam beatę passionis nec n̄ & ab inferis resurrectionis. sed & in cęlos gloriose ascensionis. offerim̄ preclare maiestati tuę de tuis donis. ac datis. Hostiā ℔ puram. Hostiā ℔ sc̄am. Hostiā ℔ immaculatā. Panē ℔ sc̄m vitę ęt̄nę. Et calicē ℔ salutis p̄petuę.

Supra quę ppitio ac sereno uultu respicere digneris. & accepta habere sicuti accepta habere dignat̄ es munera pueri tui iusti abel. & sacrificium patriarchę nr̄i abrahę. & qd̄ tibi obtulit summ̄ sacerdos tuus melchisedech. sc̄m sacrificium. immaculatā hostiā. Supplices te rogam̄ omn̄ps dś. iube hęc p ferri. p manus sc̄i angeli tui in sublime altare tuū in cōspectu divinę maiestatis tuę. ut quotquot ex hac altaris participatione sacro sc̄m filii tui corpus & sanguinē sumpserim̄ omni benedictione cęlesti. & gr̄a repleam̄. ℔ x. d. n.

Memento & iā dne & eos. q̄ nos p cesser̄ cū signo fidei & dormitant in somno pacis. illis. ipsis dne & omnib̄ in xp̄o quiescentib;

Zürich StB. Rh. 71, f. 101r

Ms. Rh. 71, f. 101r

Exaudi qs ōmps dſ ℟ AMICO
preces nr̄as quas in conspectu pie
tatis tuę effundere presumimus supp
pliciter deprecantes ut famulū tuū in
in tua misericordia cōfidentē benedi
cas & oīa eius peccata dimittas tuaq;
eū protectione cōserues ut possit tibi dig
nus fieri & adeptā beatitudinē ualeat
puenire ℣ SEC℟

Huius dīe qs uirtute misterii & appri
si nos munda delictis & famulū tuū
ab omnib; absolue peccatis ℣ CŌ

Famulū tuū qs dīe benignus intende
& ei dignant̄ tuę pietatis impende custodi
℣ MISSA SACERDOTIS FERIA

SVPPLICITER TE ROGŌ PATER OMNIPS
qui es creator omnium rerum deprecor
ut dum me famulum tuum coram omni

Zürich ZB. Rh. 71, f. 255v Mr. Rh. 71, f. 255 verso

LEC̄ LIBRI MACHAB̄

In diebus illis. Cum fortissimus iuda collatione facta. duodecim milia dragmas argenti misit ierosolimā. offerre ea ibi p̄ peccatis mortuorū. iuste & religiose. de resurrectione cogitans. Nisi enim eos qui ceciderē resurrecturos speraret. superfluum uideretur. & uanū orare p̄ mortuis. Et quia considerabat quod hi qui cū pietate dormitionē acceperant. optimam haberent repositam gratiam. Sca ergo & salubris est cogitatio p̄ defunctis exorare. ut a peccatis soluerentur. S. Ē. Ioh̄AN̄NEM.

In illo tēp̄. Dixit ih̄c discipulis suis. & turbis iudeorum. Sicut enim pater habet uitam in semetipso. sic dedit

Ms. Rl. 71, f. 302v

Zürich ZB. Rl. 71, fol. 302r — Ms. Rl. 71, f. 302r

ZÜRICH Zentralbibliothek, MS. Rh. 19, p. 70. S. XII. verkl.

SMAH 4, Taf. XXXI

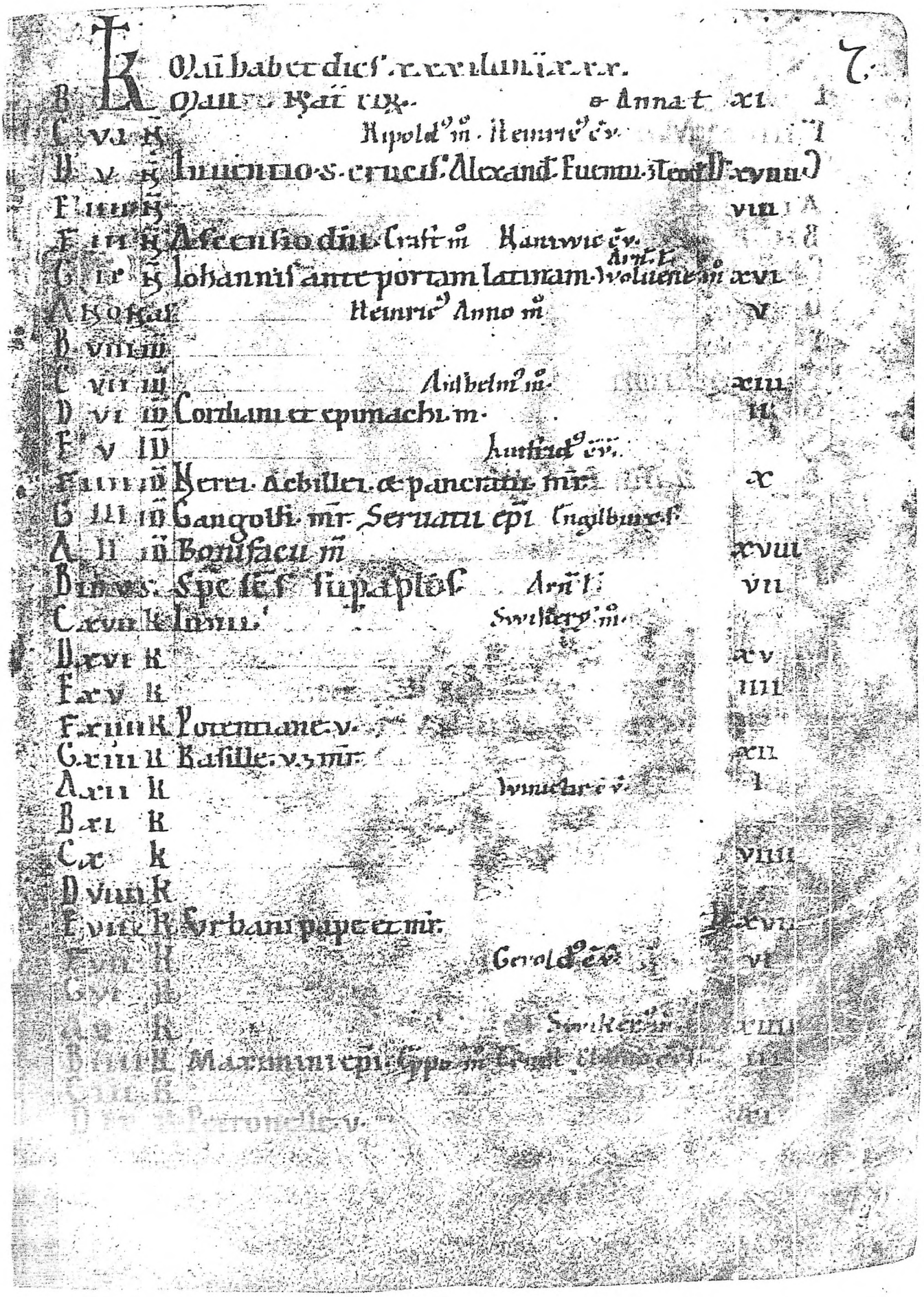

ZÜRICH Zentralbibliothek, MS. Rh. 74b, f. 3. S. XII. verkl.

℣. Laudate dñm quo. ℟. Cõpleti sẽ. ℣. Lauda hierlm. Cap. Paul⁹ seruus. By. Iudea & hierlm. ỹ. Ysa enī relẽptor. ℣. Hodie scietis. In ev. ℟. Cũ ees desponsa. Oby. sic ad missa. Ad pẽ. ℟. Aue spes nra. Oby. Dsq; de beate marie. Ad ymnũ cõpletorii addunt hi uersus. Memto salutis. Gla & dñe q; nat⁹. In ipsa nocte natiuitatis dñi. q̃uis missay sollẽpnia ẽ sint celebranda. tam cant xv. graduũ n̄ pñmittunt. Inuit. X. pe nat⁹ ẽ. ỹ. Agnoscat. In. i. noct. ℟. Dns dixẽ. ℣. Quare fremuerẽ. ℟. Taq; sponsa. ℣. Celi enarrant. ℟. Diffusa ẽ. ℣. Gructauit. ℟. Rex omis tẽpe. ℣. Oms gentes. ℟. Suscepim⁹. ℣. Magn⁹ dns. ℟. Orietur dieb⁹ dm. ℣. Dns iudiciũ. ℣. Taq; sponsus. Legit de esayu ppha. By. Hodie nob. ℣. Gla in excelsis. By. Hodie nob. ℣. Gla in excelsis. By. Quẽ uidistis. ℣. Natus ẽ nob. By. Descendit. ℣. Taq; sponsa. Tres neumẽ cant. In. ii. n̄. ℟. Ysaias de tra. ℣. Benedixisti dñe. ℟. Homo nat⁹. ℣. Fundamenta. ℟. Legent celi. ℣. Cantate. i. ℟. In pncipio. ℣. Dns regn̄ auit. ℟. Notũ fec⁹. ℣. Cantate. ii. ℟. Nato dño. ℣. Dns regn̄ auit. ℟. Speciosus. ℣. Legunt sermones. By. O magnũ mystẽ. ℣. Dnẽ audiui. By. Beata digen. ℣. Beata & uenerabilis. By. Beata uiscera. ℣. Dies sẽificat. By. Scã & immacul. ℣. Benedicta. Ad cant. ℟. Paruul⁹ filius. ℣. Ipse inuocabit me. Hic legunt iiii. euglo inicia. id ẽ. Lib⁹ gener. Exiit edictũ. Pastores loq. In pncipio. & de singulo y omet lect una. By. Beata et uenerab. ℣. Dnẽ audiui. By. Nescies. ℣. Beata di gen. ℟. By. Cfirmatũ ẽ. ℣. Dom⁹ pudicicia. By. Verbũ caro. ℣. In pncipio. Ad noctnos ev Lib⁹ gener. Oby. Dsq; hanc sacratissimã noctẽ. In cũ ponunt duo candelabra sup gradu. cũ q̃b⁹ mox finita orat. ad scam mariã pcedat lectore euglii cũ suis coadiutorib⁹ exitu cuem⁹ in scuario expectant. Cant illuc. By. Cfirmatũ ẽ. ac subl armari⁹ imponit. ℟. O mundi dña. et sa. ẽdos adiungit. ℣. P̃ partũ uirgo. Oby. Dsq; p beate marie uirgis partũ. Seq̃t mat. & de omib⁹ scis. & Verba mea si. xxxx. agit. Deinde pulsant oma signa ad missa. Dns dixẽ. ℟. Gla in excẽ & Credo. & hec missa oma festiue dicunt. Seq̃ntia. Gracies nẽ oms. Cuem⁹ intrã sedet usq; dũ ministri exeant. & a custode ad matutinũ pulsat. Que absq; alba inchoant. ℟. Genuit puerp. ℟. Angls ad p. ℟. Facta ẽ cũ angło. ℟. Pastores loq. ℟. Maria aũ ẽseruabat. Cap. Multifariã. By. Benedictus q̃ uenit. ỹ. Xpe relẽptor. ℣. Benedicta q̃ uenit. In ev. Gla in excelsis. Oby. Ccede qs ompotens dns. Suffragia et p̃ familiares subseq̃ntur. Cũ usus fuerit custodi eccle pulsat ad missa Lux fulgebit. Ad q̃. ℟. Gla in excẽsis. Ita recolam⁹ Credo in unũ. hec missa sollẽpnis dicunt. Quoties cõmunicare ibi cõmunicent. Quute missa cantare p̃ evg cũ licentia cantet. Ad p̃ma ỹ nia dies illuminat ortus sydera. Hic usus. Memto Gla & dicte ante cõplet sedm octauas epiphanie n̄ omittunt. Ad. p̃ma. ℟. Lux orta ẽ. Post capitulũ p̃mo signo ad ecliã pulsato et facta oratõe albis generalit uestiunt. et signũ sedm pulsat. Si ẽ dies dominica p̃ benedictionẽ agit. p̃cessionẽ agit. Si non p̃ ecliã. p̃mo ad scam mariã cũ By. Beata uisce. addito si op⁹ ẽ usu. Seq̃t. P̃ partũ uirgo inuiolata. Oby. Deus q̃ p beate marie uirginis partũ. Inde p̃cedit cũ ℟. O beata infantia. cui adungit si op⁹ ẽ. By. Hodie nob. Ad stationẽ. By. Descendit. In chorũ cũ By. Verbũ caro. seq̃nte mox missa si in ẽ dom. p̃ missis tam tropis. Si tam ẽ dom. seq̃t. ℣. Benedicta q̃ uenit. ℟. X. ℟. Pat nr. ℣. No cũ sẽ dns. Dns uobcũ tonalit. Orem⁹. Largire qs fam⁹. Ad. iii. ỹ. Hẽ sce nob spe. ℟. Hodie intacta uirgo. Cũ uentũ fuerit

Zürich ZB. Rh. 74 b, fol. 22r = p. 45

S corpius hyberniū preceps iubet ire nouembrem.

HELICMANOT.

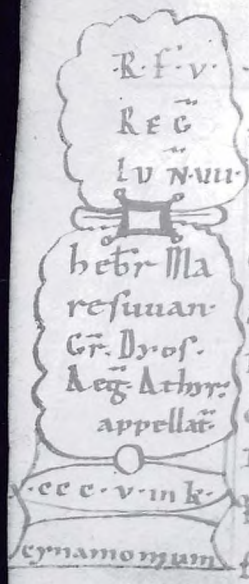

D K NOVEMB. OMNIVM SANCTORVM. Ceşariu

E I VIII N. Eustachii m ÷ sociorum. Marine v. ii. embolismus

F M III N. Firminii conf.

G N II N. Amandi epi.

A O NON. Domnini. Antonini. Dies Aeg.

B P VIII ID. Guillibrodi Melani epi

C Q VII ID. Rogati. Donati. Ortus hiemis hab dies xe. ii

D R VI ID. Quatuor coronatorum.

E S V ID. Theodori mart.

F T III ID. Melciadis Nicoris epi

G V III ID. Sci MARTINI EPI. Menne m.

A X II ID. Germani. Theophili.

B B. IDVS NOVEMBRIS. Bricii epi. Com[memo]racio Animarum

C C. XVIII K DECEMB. Clementini. Commemoracio Defunctorum

D D. XVII k. Sci Findani conf.

E F. XVI k. Sci Otmari abbatis. Sol in sagittariū.

F F. XV k. Aniani conf. Tecle virg.

G G. XIII k. Octavi. MARTINI. Romani mon.

A H. XIII k. Maximi. Ianuarii.

B I. XII k. Potenciani. Augustini m.

C K. XI k Basillae virg.

D L. X k. Ceciliae uirg ÷ m. Longini mi[lit]is hic ortū hiemis secm ysyd.

E M. VIIII k. Clementis mar. Columbani abb. Felicitatis uirginis.

F N. VIII k. Chrisogoni martyris. hiemis ortū secm latinos.

G O. VII k. Luciani. Marciani m. hic sales lune.

Zürich ZB. Rh. 75. fol. 7v

Aff. 165

IN. Puer natus est nobis. CIRCVMCISIO

S qui SALVTIS AE
ternae beatae mariae uirgini
tate fecunda humano generi p̄
mia prestasti· tribue qs̄· ut ipsam p
nobis intercedere sentiamus· perquam
meruimus auctorem uitae suscipere· p·e·

GR Uiderunt oms· Dies sanctificatus· Isa·

Muneribus nostris qs̄ dn̄e precibusq
susceptis· et caelestibus nos munda
mysteriis· & clementer exaudi· p·

CO Viderunt omnes fines· ADCOMPL

Haec nos communio dn̄e purget a
crimine· et caelestis remedii faciat
ee consortes· p· DOMINI·I· P̄ NAT DNI

Cum medium silentium tenerent omnia et nox in suo cur
su medium iter haberet omnipotens sermo tuus domine
de celis aregalibus sedibus uenit· Dns̄ regn̄ decore in-
duit et terra tremuit et pconuersa est

GR Speciosus forma prae filiis hominum diffusa.

obtineat· & effectu beate pmissionis acquirat·f· Adcō·

Per hui dn̄e operationē misterii & uitia nra purgentur· & iusta
desideria compleantur·f·

HH Dom·I·P̄ NAT DNI

Omps̄ semp̄ dns̄ dirige actus nros̄ in bene
placito tuo· ut in
nomine dilecti filii
tui mereamur bonis
opib̄ abundare·f·

Concede qs̄ Sacr
dn̄e· ut oculis tue
maiestatis munus
oblatum & gratum
nob devotionis

Zürich ZB. Rh. 75. fol. 24r

Recede in mundē spūs de hac imagine dī
increpatus abeo · & da locum spūi scō ·
Posteā interroget nomina singulo
rum · et inponat eis signum cru
cis infrontibus eorum dicens ·
Signum scāe crucis dñi nri ihū xpi in fron
tem tuum inpono · DEINDE VOCAN
TVR in ecclesiā nominatim sicut
scripti sunt abacolito · & statuant
masculi in dexterā partē · fęminæ
autē in sinistrā · & faciat eōs prbter ca
ticuminos his uerbis dicens ·

OMPS SEMPDS PATER
DNI NRI IHU xpi · RESPICERE
dignare super hunc famulum tuū
quem ad rudimenta fidei uocare dignatus
es · omnem cecitatem cordis abeo & expel
le · Disrumpe omnes laqueos satanę quib;
fuerat conligatus · Apperi ei dne ianuā
miserę tuę · & signo sapientię tuę

Zürich ZB. Rh. 75, fol. 79v

Abb. 163a

Alia P ra qs omps ds. ut salutaribꝫ ieunijs eruditi. ab omnibꝫ etiã uitijs abstinentes.
ppitiationẽ tuã facilꝫ impetremꝰ. ℟. Alia P ra qs omps ds. sic nos ab epulis carna 111
libꝫ abstinere. ut a uitijs irruentibꝫ parit ieunem. ℟. Al D s q̃ tribꝫ pueris mitigasti

mentis. purificatum tibi pectus offerre. ℟. Co
Co Deus uos reliquã orphanos uenia. ad uos iteꝝ
alla. et gaudebit cor uestrum. alleluia alla Cõpl
Prebeant dñe nobis diuinum tua sca feruorem.
quo eorum pariter et actu delectemur et
et fructu. ℟. Flãma signium. ẽcede ppitius.
ut nos famulos tuos non exurat flamma
uitiorum. ℟. dom nostꝝ ihm xpm filiũ tuũ
NATIVITATE SCI NYCOMEDIS
Introitus Protexisti me deus a conuentu malig
-nantiũ alla a mititu operantiũ iniqtatẽ alla alla 109

S QUI NOS BEATI NI
COMEDIS MARTYRIS
tui meritis et intercessione le
tificas. concede propitius. ut qui eius
beneficia poscimus. dona tuae grae
consequamur. Alla letabit cor Confitebꝫ
M unera dñe oblata sctifica. SECR
& intercedente beato nicomede mar
tyre tuo. nos per haec a peccatorum

Zürich ZB. Rh. 75. fol. 117^

Aff. 1636

ds qui presenciem
diem honorabilem nobis inbea
tu iohannis natiuitate fecisti. Da
populis tuis spiritalium gratiam gau
diorum. et omnium fidelium mentes
dirige in uiam salutis aeternae. p.

ad porte confessa Cede qsomps
s. utq beati iohis baptiste
ollēnia colum. ei apud te
ntercessione munia. p.
Munera dne oblata sctifica
et intercedente beato iohe
baptista. nos phec apecatox
rox maculis emunda. p.
ta qsomps ds. utq cele
sia alimenta pcepim.
intercedente beato iohe
baptista. phec ctra oma
aduersa munia. p.

GR Priusquam te formarem in utero noui te et ante quam exires de uentre
sanctificaui te. V. Misit dominus manum suam et tetigit
os meum et dixit mihi. OF Iustus ut palma SECR

Tua dne muneribus altaria cumulamus
illius natiuitatem honore debito celebran
tes. qui saluatorem mundi et cognitum
futurum. et adesse monstrauit. ihm xpm.

VS q; aeternae os. PREFAC.
et in die festiuitatis hodiernae. qua beatus
iohannes exortus est tua magnificentia
conlaudare. qui uocem matris dni non
dum editus sensit. et adhuc clausus utero.
aduentum salutis humanae prophetica ex
ultatione significauit. Qui et genitricis ste

Zürich ZB. Rh. 75. fol. 120v

S QVI PRESENIEM
diem honorabilem nobis inbea
tu iohannis natiuitate fecisti. Da
populis tuis spiritalium gratiam gau
diorum. et omnium fidelium mentes
dirige in uiam salutis aeternae. P.

Priusquam te formarem in utero noui te et ante quam exires de uentre
sanctificaui te. V Misit dominus manum suam et tetigit
os meum et dixit mihi. OF Iustus ut palma SECR

Tua dne muneribus altaria cumulamus
illius natiuitatem honore debito celebran
tes. qui saluatorem mundi et cecinit ad
futurum. & adesse monstrauit. ihm xpm.

VS q; aeternae os. PREFAC
& in die festiuitatis hodiernae. qua beatus
iohannes exortus est tua magnificentia
conlaudare. qui uocem matris dni non
dum editus sensit. et adhuc clausus utero.
aduentum salutis humanae prophetica ex
ultatione significauit. qui & genitricis ste

adporte oblata celebrata. qsumps
ds. utq beati iohis baptiste
bleni a colum. et apud te
tercessione muniam. P.
Munera dne oblata sctifica.
et intercedente beato iohe
baptista. nos phec a peccato
rum maculis emunda. P.
Sacri qsumps ds. utq celeste
ta alimenta percepim.
intercedente beato iohe
baptista. phec etra oma
aduersa muniam. P.

Zürich ZB. Rh. 75. fol. 120v

nos semp adiuuet oratio & tua nos ubique
Sapientiam scōr custodiat ꝓtectio ℔ PRIMI ET FELICIANI
Fac nos dñe qs scōr tuor primi & feliciani
semp festa sectari· quor suffragiis ꝓtectionis
℟ Gloriosus dns ℣ Dextera tua dne· ℟ Mirabilis ds tuę dona sentiamus· ℔ SECRETA
Fiat dne qs hostia sacranda placabilis ptio
si celebritate mysterii· que & peccata nra pu
Cōm Ego uos elegi de mundo rificet· & tuor tibi uota cūcti famuli ℔ PC
Qs omps ds· ut scōr tuor celestibus mysteriis
celebrata sollemnitas indulgentia nobis tuę
ꝓpitiationis adquirat· ℔ NATALITIA
Intret in cōspectu SANCTI SCŌR CYRINI NABORIS &
℣ Vindica dne ℣ Posuerunt mortalia SCŌRVM basilidis cyrini naboris & nata
rii qs dne natalicia nobis uotiua resplen
deant· & quod illis contulit excellentia sem
piterna· fructibus nrę deuotionis ad
Exultabunt sci in gla crescat· ℔ dnm SECRETA
Pro scōr tuor uenerando sanguine hostias
tibi dne sollemniter immolamus tua mi
rabilia ꝓ tractantes· ꝓ quę tales ē ꝓfecta

Zürich ZB. Rh. 75. fol. 192v

AA.162a

?
Ms. Rh. 75, f. 192 verso

munus oblatū · & grām nobis deuotionis obti
neat · & effectū beate p̄mittatis adquirat ℣
orrige dexteram tuā qs dne
plebi tuę : p quā & ℣ errores declina humā
nos · & solita ubi mortalis accipiat · & sem
piterna gaudia comprehendat · ℣

s̄ qui beatū marcū euangelistā tuū eu
angelicę p̄dicationis gr̄a sublimasti ·
tribue qs eius nos semp̄ & erudītione pfi
cere · & oratione defendi ; ℣
cati marci euangeliste tui sollemnitate
tibi munera deferimus qs dne ut sicut
illū predicatio euangelica fecit gloriosū
ita nos ei intercessio · & uerbo & opere tibi
reddat acceptos · ℣ dn̄m
ribuant nobis dne continuū tua sci p̄
sidiū · qđ beati marci euangelistę tui
p̄cibus nos ab omb: semp̄ tueat aduersis · ℣

remissionē tribue peccatoꝝ nostroꝝ: ab eoꝝ insidijs potentē eripe. P. Secr. Obla[tis] [placare]
muneribꝰ et intercedentibꝰ omnibꝰ scis nos ab inimicis nris eripe: eiusq; indulge[ntiam] [tribue] delictoꝝ p
[ta]nos q̄sdñe ab omi malo, ppitiꝰq; ēcede: utq; nob poscim relaxari [pa]rimus rem
sibi sanitate. grām tibi mēcla tua referant actionē. p. Secreta tam p. 242

Ds sub cui nutib uite nre momta decurrē: suscipe ppicius pces mas. a hostiā famuloꝝ tuoꝝ pq̄b mīa tua imploram egrotantib. ut de quoꝝ piculo metum. de eoꝝ salute letem. p. Ad cō. Ds infirmitatis humane singta re pfidū. auxiliū tui sup infirmos famulos tuos ostende unitē. ut ope misericordie tue ad tuū. ēccle tue scē reparentur mentē. p.

Defende qs beata maria. semp unīq; intercedente dñe ds. p congregē familiā istā ab omi aduersitate ēgregationē. a tibi toto corde pstrata. ab hostiū ppicius tuere clemēt insidijs. p. Secr. Suscipe qs clemēt omps ds. nre oblationē deuotionis. a puritē hui sacrāmi ista tue ma iestatis ēgregationē acuncas prece aduersitatib. p. Ad compt.

Sūptis redēptionis nre muneribꝰ. psta qs misericors ds. eoꝝ celebratio ne nob tue precationis ēna omis aduersitatis subsidiū. p. Pro tribulatis.

Ds qui ēroꝝ n despicis gemitū. a merentiū n spernis affectū. adesto pcabꝰ nris quas in tribulatione famuloꝝ tuoꝝ effundim. easq; clemēt suscipiens tribuas. ut q̄cq̄d ēna eos diabolice atq; humane molimē aduersitatis adhibitū redigat. a ēhilio pietatis tue allidat. ut multis aduersitatib lesi s. de omi tribulatione. a angustia eqpu. leti m ecclā tuā scā in grās referant. p. Secr. Os q̄ tribulatos corde sanas. a mestificatos accu iustificas. ad hanc ppicius hostiā dignanter attende. quā in pfamuloꝝ tuoꝝ offerim libatione. tu hec benigne accepta. a eoꝝ miserat sana. diserimina. tribulationis eoꝝ. mitte misera. a angustiarū illoꝝ submoue pturā. ut exuti omib quę patiuntur. maiis munis semp delectent exultare deliant. p.

223

Zürich ZB. Rh. 75, fol. 223r

Abb. 167a

Ms. Rh. 75, f. 223 recto

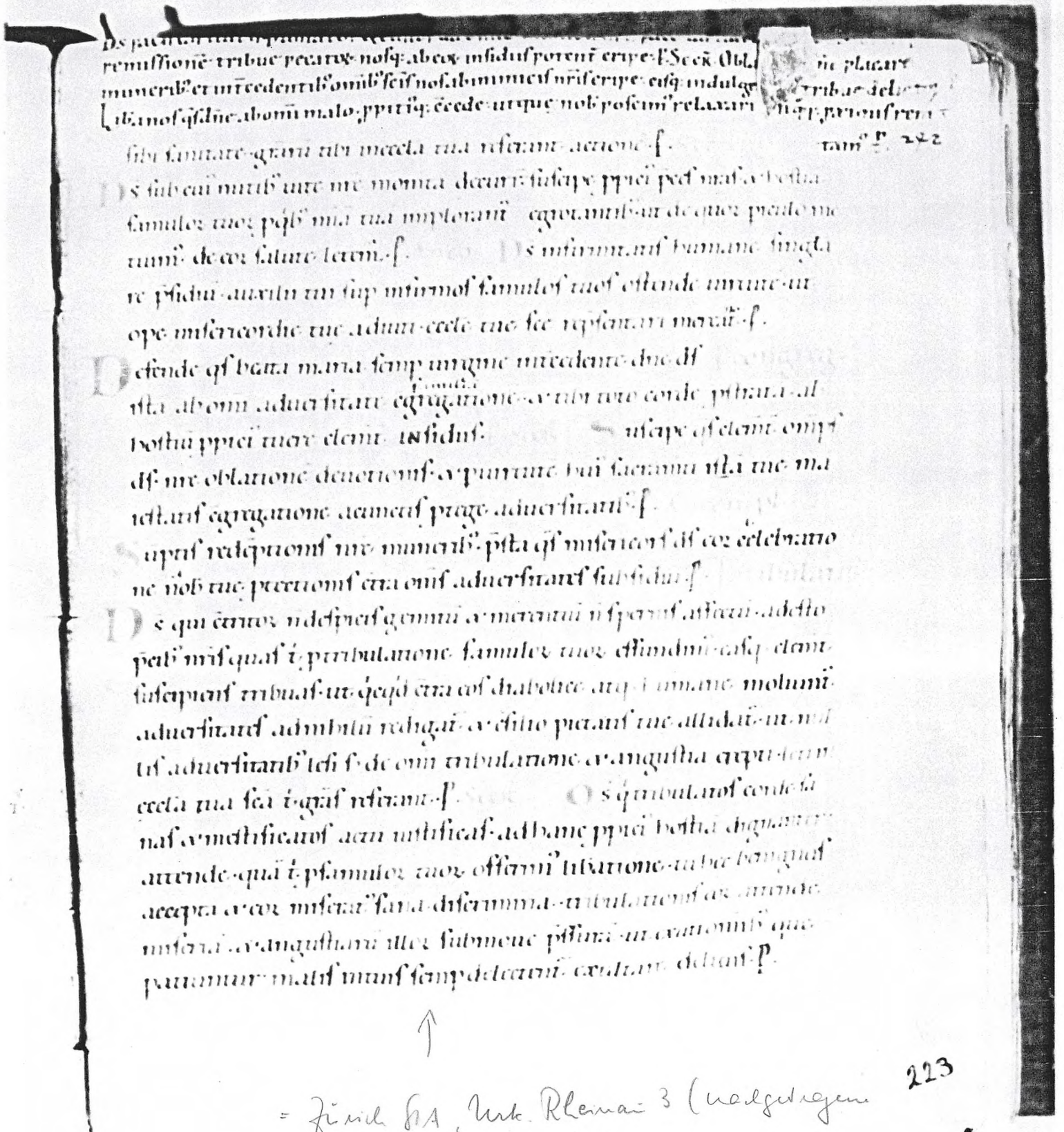

223

= Fünfte Hs. Metr. Rhenau 3 (nachgetragene Folien unter Datierg)?

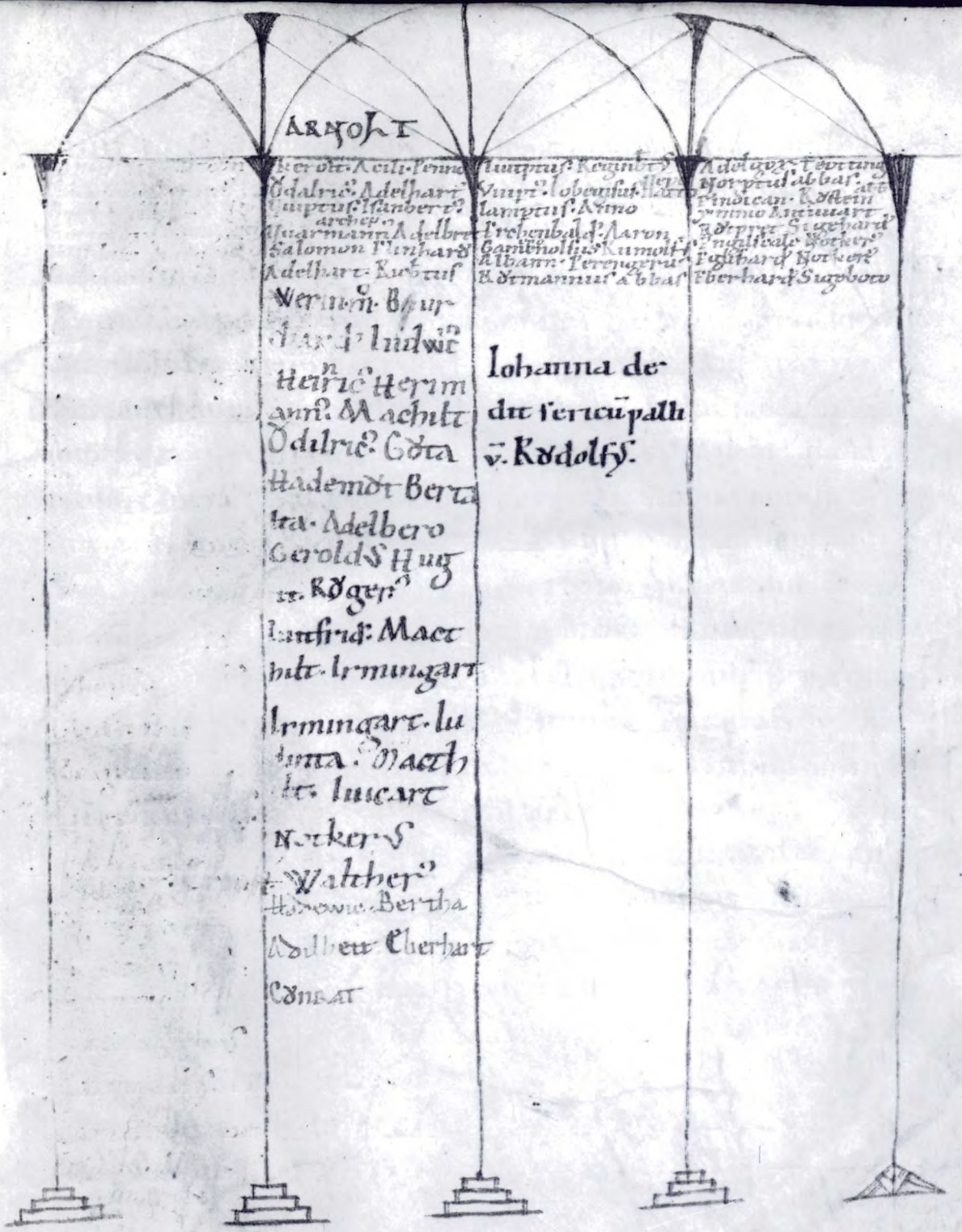

Zürich ZB. Rh. 75, fol. 225r

Terna eū dena clamat sis integra nena

Terminus octobris gladius decimo minuit ante kalendas.

Sol hab dies xxxi. Luna xxix

A Oct. Remigii epi. cef. Germani. Vedasti episcoporū xij t
B VI K Leudegarii epi. ymr. ij t
C V K
D IIII K
E III K Constantini et alexandri mrm xij t
F II K
G No K Marci pp. Sergii. Bachi mr. ij t
A VIII ID
B VII ID Dyonisii socq ei. xij t
C VI ID Cerotini. sociorumq ei. xij t
D V ID
E IIII ID
F III ID
G II ID Calisti pp. Fortunati. v. ymr. sociorumq ei. ij t
A Ivo ID Hic memoratio scae trinitatis & fidei catholicae
B XVIII K Nov. Galli abb. xij t
C XVII K
D XVI K. Luce evgte. xij t
E XV K Januarii. et sociorū ei. xij t
F XIIII K
G XIII K Hilarionis m. xi. milia virg. xij t
A XII K
B XI K
C X K
D VIII K Crispini. & Crispiniani mr. S ij t
E VII K Octava. s. martini epi.
F VI K Nō
G V K Symonis. & iude. xij t
A IIII K
B III K
C II K Quintini mr. Wolfgangi. ef. S Vig omniū scorū.

Zürich ZB. Rh. 80, fol. 5v

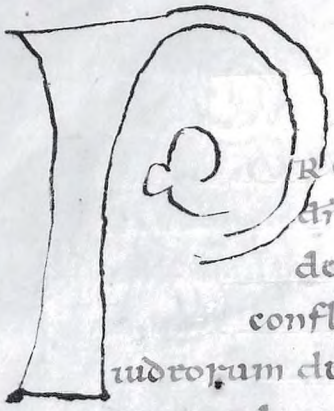

REDICANTE
dño nr̄o ihu xp̄o apud iu
deam in tribu beniamin
confluebat ad eum multa turba
iudeorum deferens ei que necessaria
erant ad manducandū & bibendū
Simulq; audire desiderans que ad anima
rum ptinent salutē. In cuius medio
uenit ad eum ex supra dicta tribu vir
quidā nobilis iudeorū nomine
marcellus cū uxore sua nomine heli
sabeth. & filio unico marciale. quin
decim annorū xtatis. Audientes aut
prædicantem dñm & dicentem. pñtien
ciam agite. adppinquabit enī regnum
celorum. Et nisi quis renatus fuerit
ex aqua & spū. non potest introire in

Zürich ZB. Rh. 81 p. 91

HH.1626

[illegible]uerunt omnes hac die deuota plebs ecclesie
[illegible]odas do laudes nouas ymnizantes plebiscita fide-
Vindamus equidem secundo cum effectus probat Adepte
penas sui laboris premia. Cum nostri Imperatoris
cui Imperandi se fera Inferre mortis credula luce
relicta prada. Vise clamosa verbula prodiderit
lene Indicium rem mortalis struxit spurcha
mone sed verbi deo. Agnouit hic auctorem
creatorem saluum esse Iudicem huius ymperii
unum triumphos nobis. Cognouimus Iesum
hunc etiam fidelis deo semen genuit.
Gaudet parentem nunc. Sa benedicunt filio
laudes et nobis patrem. In principio erat
Amen

Zürich ZB. Rh. 82, p. 1

pe rex regum· deus Angelorum· lumen esummne·
decus omne mundo· norma uirtutum· moderamen
rerum· Vita piorum· Munere pacis·
Vigra quie sedis dederas uer istis· innouas rursum
deitatis numum semp ostendens in apto nobis
Indytum testem BLASIVM tuendo· seminum
fructus fidei gementis· messis aeterne renouans
reseruas· Rite mancipis· Fixit amantem·
Ciuis hic urbis celebris sebaste· feretrum ueri salo
monis ornans· ingradu mentem ruber coloris·
Vngulas aeres patiens ferendo· feminas septem titu
lo cruoris ignorat serum· speciale patris
Cernere uultum· Imbuit aras·
Inlacum missus superuit triumphans· impios damnet
comitis ministros· hinc tibi cepis aries sacratus·
Ppetis urbe dator excolende· supplicum ne
miserere quesis· cepium uultus BLASIO precante
SALVTIS· AMEN·

Ms Rh. 83 f. 18

Zürich ZB. Rh. 83, f. 18r

Abb. 166 b

pe rex regum· deus Angelorum· lumen es summe·
deus omne mundo· normā imprimis· moderamen
rerum· Vnda piorum· munere pacis·
Vnda que sedis dederas uer istis· innouas· rursum
deitatis nucum semp ostendens· in apto nobis
Indytum testem BLASIVM tuendo· seminum
fructus fidei gementis· messis aeterne renouans
reseruas· Rite mancipis· fixum amantem·
Ciuis hic urbis celebris sebaste· ferculum ueri salo
monis ornans· ingradu mentem pube coloris·
Vngulas aeres patiens ferendo· semiras septem titu
lo cruoris canorat sacrum· speciem patris
Cernere uultum· Imbuit aras·
Inlacum missus superat triumphans· impios damnat
comitis ministros· hinc tibi capis aptus sacratus·
Pperis urbe dator excolende· supplicum tu
miserere cristis· cernui tuleris BLASIO precante
SESCITI CAVTVS· AMEN·

Zürich ZB.
Zentralbibliothek Zürich, Ms. Rh. 83, f. 18r
(um Licht vergrößert) (Originalgröße: 22,7 × 17,8 cm)

Spm sumpsit chorus angelorū intulit cælo pie laurcando ut celis
laxet hominum precando omnipotentem.

eis pce iam rotundos orbis adorec. astra
Poncifex xystus monuit ministrum fixeus in ligno cru
cis exequeris me cui poenam paciendo magna ibis ad
Tortor iratus pectit uitalem pondus ignoti manifestat
ome mente uesana cupiens uorare aurea lucra
Spreuit hic mundi pericura dona fert opem nudis alim
ta claudis diuidit nummos miseris cui ruis corde flagranti
Igne torquet stabili tenore cordis accensus minaces ig superat
nium flammas inamore uitae semper optimae
Vritur postquam lacus ome celsis ferre pfecto loquit
iocando corporis partem lanciendo cocta demos acris
Supplici uoto rogitem oms sce laurenti uenam peccris
qui cuium festum celebrant ubique uce uel actu
Gta patri resonemus oms cui cenato iubilemus apte
cum quibus regnas simul curator ipse alme amen

O QUAM GLORIFICA LUCE CORU
scas stirpis dauitice regia plesublimis residens
urgo maria supra celigenas archi sor pore xpo
Ut cu uirgineo mactis honore angelorū dno peccoris
aulam sacris miscer ibi casta paras mate inde ecc

Zürich ZB. Zentralbibliothek Zürich, Ms. Rh. 83, f. 33r

Et uocabunt eos populus sc̃s. et redempti a dn̄o. tu aut̄e vocaberis
ciuitas quęsita et non derelicta;

CANTICA IN QVADRAGESIMA

DEDUCANT OCULI MEI LACRIMAS PER OTE
ET NOCTEM NON TACEANT. ſ ma uehementer.
Quia contritione magna contrita est uirgo filia populi mei plaga pessi
ma uehementer. ſ ma uehementer.
Si egressus fuero ad agros occisi gladio. et si introiero in ciuitatem. ecce
attenuati fame.
Propheta namq; et sacerdos. abierunt in terram. quã ignorabunt.
Numquid piciens abiecisti iudam. aut si on abhominata e
anima tua. L tionis. et ecce p turbatio.
Quare ergo p cussisti nos. nõ ta ut nulla sit sanitas.
Expectauimus pacem et non est bonum. et tempus curã
Cognouimus dn̄e impietates nr̃as. et iniquitates patrum nr̃orum.
quia peccauimus. tibi ſ bis contumeliam. ſ bis cum.
Ne nos des mo probrium propter nomen tuum. neq; facias no
Si olui gloriae tuae recordare. ne irritum facias fœdus tuum no
RECORDARE DN̄E QUID ACCI ALIO MODO
derit nobis. intuere et respice mo probrium nr̃m.
Hereditas nr̃a uersa est ad alienos. domus nr̃ae ad extraneos.
Pupilli facti sumus absq; patre. matres nr̃ae quasi uiduae.

Zürich ZB. Zentralbibliothek Zürich, Mo. Rh. 83, f. 52 verso

REMVS ꝑ omñi gradu eccliæ: Sacerdotes
Ꝑ pastore nro· Beatus qui intellegit
Ꝑ abbate nr̃o· Dns c̃seruet eũ· & uiuific̃
Ꝑ rege nr̃o· Dñe saluũ fac regem·

B· ꝑ· et· Bac̃· Signaculũ di patris· et filii· et spſ sc̃i descendat sup hoſ baculoſ et sup haſ peraſ quas uolunt homines gestare ꝓ signo ꝓ regrinationis· et qui illoſ portauerint tuti et defensi a fitant· abomnib; humanis· et diaboli insidiis· In nomine patris sup homines· Dꝰ qui dispersa congregas et congregata conseruas· Cũ dant̃ pere· In nomine dñi nr̃i ihu x̃pi· accipe hanc porta habitũ peregrinationis tuę· ut bene castigatus et bene saluus atque emendatus ꝑuenire merearis ad limina apostolorum petri et pauli· et aliorũ sc̃orũ quo pergere cupis· ut pacto itinere tuo· ad incolomis reuerti nos merearis· Ad baculũ· In nomine dñi accipe et hunc baculũ sustentatione itineris ac labo ris uiam peregrinationis tuę· ut uincere ualeas cateruas inimicorum et ꝑuenire possis· ad limina beatorũ apostolorum petri et pauli aliorũ sc̃orum ꝓgere cupis ut ꝑ pacto itinere tuo· ut ad nos incolomis reuerti merearis AMEN.

Zürich ZB. Zentralbibliothek Zürich, Ms. Rh. 83, f. 58 recto

uere eam genitricem di credimus·
eius aput te intercessionib⁹ aduuem· PER eund·

IN DIE AD MISSAM

SQVI hodierna
die verbum tuum· beatae
mariae virginis alvo co
adunare voluisti· fac nos ta per·
agere· ut tibi placere valeamus· PER EVN·

GRATIAM TVAM DNE ALIA·
mentibus nris infunde· ut qui an
gelo nuntiante xpi filii tui incar
nationem cognouimus· ppassionem
eius et crucem· ad resurrectionis
gloriam perducamur· PER EVNDEM·

OLI NON AER DEPOSITIO S AMBROSII·

SQVI HODIERNVM DIEM SA EPI·
cratissimum nobis· beati confes

hec oratio·

hmetipsis nris dne
re filii sacramenta cur
sa· ut qui ecepti de uirgi
ne dm uerū homine esse
mur per salutifere resurrec
tionis potentiā· adeptā
eternam glorie beatitudinē· p.c.

Zürich ZB.
Zentralbibliothek Zürich, Ms. Rh. 83, f. 72 verso

iudicaturus aduenit · IHC xpc ·

OS innocentiae et reparator ALIA
& amator · dirige adte cuorum corda
seruorum · ut de infidelitate tenebris li
berati · numquam atiue ueritatis luce
discedant · PER DNM · ALIA
OS qui credentes inte populos · gratiae
tuae largitate multiplicas · respice pro
pitius adelectionem tuam · ut qui sacra
mento baptismatis sunt renati · regni
caelestis mereantur · hoeredes · PER ·
OMPS SEMPER DS · QUI ALIA
humanam naturam · supra primae ori
ginis reparas dignitatem · respice pieta
tis tuae ineffabile sacramentum · et
quos regenerationis mysterio innova
re dignatus es · in his dona tua · ppetua

Solita qs dne
quos saluasti pie
tate custodi · ut
qui tua passione
sunt redempti ·
tua resurrectio
ne letentur ·
Qui cū do patre
et spū sco unus
es regnas ds p
oma scla sclorū ·
AMEN ·

Zürich ZB. Zentralbibliothek Zürich, Ms. Rh. 83, f. 95r

Tribue qs omps ds. ut illuc tendat nr̃e deuotionis affect? q̃ recu̇ est nr̃a substantia; ihc æpe dns nr̃. q̃ recu̇ uiu̇ regn̄ in unu̇ spe sc̄i ds p omnia s.s.

Daqs omps ds illuc subsequi tuoꝝ membra fideliu̇ q̃ p cessit principio cap nr̃m. lemnitatis hodiernae gloriosus auc ihc æpe dns nr̃. tor ingressus ē semper intendat. et quo fide pergit conuersatione peruenit. P ERDNM.

IN DIE ASCENSIONIS DNI NRI IHU XPI.

CONCEDE QS OM NIPOTENS DS UT QUI HO dierna die unigenitum tuum redemptorem nr̃m. ad caelos ascendisse credimus. ipsi quoque mente in caelestibus habitemus. P EREUND.

ALIAE ORATIONES.

ADESTO DNE SUPPLICATIONIB; Anr̃is. ut sicut humani saluatorem consedere tecum. in tua maiestate confidimus. ita usq ad con generis

Zürich ZB. Zentralbibliothek Zürich, Ms Rh 83, f. 103 recto

Concede nos qs omps ds ad beate Marie semp uirginis gaudia ẽtna ꝑ tingere:
de cuius nos ueneranda assũptione tribuis annua solẽnitate ○ gaudere. ꝑ.

ybuenat dne plebi
ne di genitricis oratio.
qua si pẽdione carnis
migrasse cognoscim'. in
celesti gla apud te pro
nob orare sentiam'. ꝑ. e.

tati. Qui uiuis. Alia.

CONCEDE MISERICORS DS. FRAGILI
tati nrae praesidium. ut qui scae
di genitricis requiem celebramus.
intercessionis eius auxilio. a nris in
iquitatib' resurgamus. PER DNM.

XVIII. kl. SEPT. ASSUP
TIO. SCAE. MARIAE.

ENERANDA
NOBIS DNE HUIUS EST
diei festuitas. in qua sca di genitrix.
mortem subiit temporalem. nec
tamen mortis nexibus deprimi po
tuit. quae filium tuum dnm dm
nrm de se genuit incarnatum.
cuius intercessione qs. ut mortem
euadere possimus animarum. ꝑ. e.

128 v

Zürich ZB.
Zentralbibliothek Zürich, Ms. Rh 83, f. 128 Verso

felicis & Regule,
dnē & lachrymabi fouear praeciosa
confessio · et pia iugiter intercessio
eius qui nos hodie tueatur · PER DNM NRM ·

XVIII · kt · OCT · NATALE · SCO
RVM · CORNELII · ET CYPRIANI ·

ernadie exaltatio
one scē crucis an
nua solemnitate
celebrat · ita
cuius mysterii in
terra cognouim̄ · tuorum cornelii & cypriani inter
cessione
eius redemptionis effectum · PER DNM ·

XVIII · kt · OCT · EXALTATIO ·
SCAE · CRVCIS · XPI ·

QUI UNIGENITI
tui dni nri ihu xpi · preciosō san
guine humanum genus redimere
dignatus es · concede propitius · ut
qui ad adorandam uiuificam eius
crucem aduenium · a peccatorum

133 verso

Zürich ZB. Zentralbibliothek Zürich, Ms. Rh. 83 f. 133 verso

cc pfentia scī spūs nobis misericordiam
tuam poscentibus ubiq; adesse dignetur: P.
inunitate eiusdem; Post aspsionē.

Exaudi nos dne sce pater omps eterne ds.
et mittere dignare sem angelū tuū de
celis qui custodiat foueat, ptegat uisitet
et defendat omes habitantes in hoc habitaculo. P.

In sacrario. Omps et misericors ds qui sacerdotibus tuis
preceteris tantā grām contulisti. ut quic
quid in tuo nomine digne pfecteq; abeis
agitur atte fieri credatur: qs ergo immensā
clementiā tuā ut quicquid modo uisita
turi sumus uisites. et quicquid benedic
turi sumus benedicas. sitq; adnostre hu
militatis introitū. scōrū tuorū meritis.

In introitu fuga demonū. angeli pacis ingressus. P.

Dne ihū xpe qui in introitu portarum
hierusalem ualuas sēificasti. dū splendore

V

cf. Rh. 75, f. 117r
Zentralbibliothek Zürich ZB. Rh. 83, f. 177 verso

Vidi subt altare animas interfector, ppt uerbū dī et testimoniū qđ habebant
et clamabant uoce magna dicentes. usq; q dne sčs et uerus iudicas et
uindicas sanguinē nrm de his qui habitant in terris.
tam in frontibus suis.

Hi sunt qui cum mulieribus non sunt
coinquinati. uirgines enim sunt. hi
sequuntur agnum. quocumq; ierit.
Hi empti sunt ex hominib' primitiae
do & agno. et in ore ipsorum non
est inuentum mendacium. sine ma
cula sunt ante thronum dī.
Audiui numerū signatorum. cen
tum quadraginta quatuor milia
signati. ex omni tribu filiorum
israhel. IN OCTAVA DNI. Qđ impossibile erat:
Dico enī. ex pte ihm.
PRIVS ENIM QVAM VENIRET FIDES. Omis spe & fef.
sub lege custodiebamur. conclusi
in eam fidem quae revelanda erat.
Quanto tempore heres parvulus
ē nihil differt a seruo. cum sit dns
omnium. sed sub tutoribus ē et actō

Zürich ZB. Rh. 83, f. 190r

Zürich ZB. Rh. 87, fol. 1v

rrrnerrr; Quę tandē cuncta sollicite fugiens portū monaste
prem ⁊ relictis quę mundi sē ut fluctua tē credidi. ex huius
naufragio nudus euasi. Quia enī plerūq; nauis incaute re
ligata etiā de sinu tutissimo litoris unda ēxcutit cū
tēpestas excrescit. repente me sub prętextu ecclastici
ordinis in causa rū sclarū naufragio rrppprr. ⁊ q̄rē monasterii
quia habendo ñ sorrrr rrnu. quā stricte tenenda fuerrr
ꝑ drndo cognou; Nā cū m. ad ꝑcipiendū sacri altaris mysterīū
obędientię uurr opponē. hoc sub ęcclię colore suscepū. ē. qđ
si in ulte lucrat rrrū fugiendo drflectamur. Postq; hoc nolen
ti m. atq; rennerrnu. cū graue cēt altaris mysterīū. ⁊ iā pond'ē.
curr pastoralis in uictū. Qd tanto nc durius tolerro. quanto
mr ei ímparē sentiens in nulla fiducię cōsolatione rrspiro.
Quia enim mundi iā tēpora malis crebrescentib; tumno ap
ꝑpinquante tbata sē. ipsi nos q̄ in tālis mysteriis drseruire
credimur curis exteriorib; implicamur. Sic eo q̄q; tēporr quo
ad ministeriū altaris accessi. hoc dr mr ignorantię ... ac tū. ē.
ut sacri ordinis pondus acciprrē. quatenus in rrno palatio
licentius excubarē. Ybi mr cilicea multa ex monasterio fris
mri grrmana unctā carnate srcta sē. Qd diuina tactū dis
prnsatione cōspicio. ut eoꝝ sēp exēplo ad orationis placidū lrū
quasi anchorę funr rrstringerrr. cū causarū sclarū in erssabili
impulsu fluctuarē; Adillę q̄ppr cōsortiū. ad tutissimi portus
sinū rirrni actus uolumina fluctusq; fugiebā. Et licea

Zürich ZB. Rh. 87

eV
ſanc
copo·g

O udum tr ſr bratiſſime in conſt
cenſ cũ mr illic ſedis apoſtolicr
illic in nuncta ꝑ cauſis fidei
xiſſe· oĩe in tuis auribus qđ m
diu longr q; curſionis gram
drſiderio ſũ afflatus· ſcȧlam
u· Aꝓrebatur mi m ia drçu
ſed in oĺta mr cſuetudo dru
mutarẽ; cũq; adhuc mr cog
ąſi ſpeciẽtnus deſinunt· cyp
mundi curſ ſuccreſcrit· ut nro

SIMO CT
u lrandro coepiſ
uorum dei:
na urbe cognoſ
rngrrem·a· tr
arũ legato ꝑdu
bat exposiu. qm
oſtquã cęleſti
regi mrhuſ ꝓnta
norr·qđ quęrrrr·
carrrnorr cultũ
ſ ꝑſrmi mundo
a ctra mr excidi
đ·e grauuſ mtr

admdagandū tonū tamꝝ ꝓfundatis excauau. Q. quia uis eorū
qb; exponere cōpellebar. longe me uita transcenderet. in uitiosū
tam ee nō credidi. si fluenta usib' hominū plūbi fistula ministra
ret. Unde mox eisdē corā positis frib; ꝑora libri sub oculis dī
xi. atq; tēp' paulo uacuū reperi. ꝑeroga tētando dictau;
Cuiq; m spacia largiora suppeterent. multa augens pauca subtrhens
atq; ita ut uiuenta s nulla derelinqrē. ea quę me loquente
sub oculis excepta fuerant ꝓ libros emdando ēposui. qa ea cū
ꝑrema dictarē. q' stilo ꝑma dixerā solliciti adtendi. legi ergo
utq; ea q' locuti su studiosa emdatione discurrens. q' si adsimili
tudinē dictū erigerē. a ea quę dictaueram nō longe a colloquen
tis sermone discreparent. quen' dū hoc tendit illud adtrhit edi
ta m dissimili res nō dissimilis formaret. Quauis tertia huī opis
parte ut colloquendo ꝓtuli penē tota derelicta. Quia cui me frs ada
ta ꝓ hunc hanc subtili emdari noluerunt; Quib' nimirum
multa iubentib' dū parte modo ꝓ expositionis ministeriū. modo
ꝓ cōtēplationis affectū. modo ꝓ moralitatis instrumēta uolui
explicau. hoc op' ꝓ x. x. x. v uoluminā extensū. in sex codicib' expleui.
Unde a meo scpō qui ꝓponere ordinē expositionis inueni. a paulo di
uū cōtēplationis latitudini ac moralitatis fundo; S. tam q's q's de
do loq'ti curā necesse ē. ut q'q'd audientiū moribus instruere
et hunc rectū loquendi ordinē deputet. si cui opportunitas edifica
tionis exigit ab eo se qd loq' cepit utilit deriuet; Sacri enī rēto
tor eloquii more flumini debā imitari. Fluui q'ppe dū paluem

Zürich ZB. Rh. 87, f. 2v

p̄n̄ apr̄ tibunḡ, fr̄ē ille q̄lmo luthē q̄lmo qm ppe-
federe cē nulla de re qu̇ p̄n̄ q abiecta femine luthē q̄lmo obs
fidere ce adua que illicite q illi mus oculos p̄muendo
reduxere eū uanu nos precauē herena cernū ome qd̄ animo
de clausu fingu ichnen luthē q̄lmo fider q̄ fir mua ue-
ra tollen rep̄en q fide debem qs pḡm̄ p̄perue ri
ex collu dn̄ apud fr̄e ille q̄lmo abraā fidera qd̄ uebat
Loquar ad dñm meū cui m pulus q ems Apu eū cernū
īq̄ apud fr̄e loco poturat q̄ pulue fr̄e lacrimē eū duce
do loquen ostendit Sig nale de pu q̄q̄ ad honore dumq
collocamus ascendu tollen ia mone p̄mandu quapna
illud ienda q̄ ad ūma ip̄ia ea tam demum me ero
lum Hāc nullu q̄ p̄ma agnoscem ep̄s magna
fr̄ē ep̄s magna fr̄ēm ialu mē tubuā ep̄ire fe
ceros ura mēm putau Humur apud fr̄ē ior fus
humilians fr̄e q̄lmū de ferum q̄ clamemus fuga ascen
dum illud dilige imitamur q̄ ceptia ēdamus dignam
cū nitim dnm Inerti ēcendā lup attra ens exaltabo
solū meū Unde q male fuademus ei cū mera babylonia de fr
ētia multmodo peccamū dē Sedeo regina q̄ nulla ni-
Quisq̄ g̃ ioris tumefeu ialcē apud fr̄ē ep̄m potiu
fecte grauī nitimus de p̄mu q̄ de se ifirma grauē timu
cū Sum nī nulli q̄ nihil q̄ de ura agere studem p̄ cā
cūlos pecare ēp̄ p̄mum nullos fr̄ice cōparatione ip̄ecau
Hec q̄ cornua omniū malignoꝝ culpa cuniq̄ Hunc q̄q̄
fupbia illaqueat illū fr̄ian ura subplanat hunc auaria
cruciat illū luxuria ifamat Ce pleriq̄ exigue ui q̄ q̄ fup
bia deprimat alīs ep̄ciat q̄ ui fuscendat q̄ q̄ fe ira ui
tus ifugat meliore fr̄ē iracundo deprimat aq̄ apud fr̄ē ep̄m
quasi deuticia excollē q̄ p̄mare neglegat unū q̄ grauī uitē

illū uidelicet imitamur q̄ p̄mū fe apud se exaltat fr̄ē eleuando
p̄ssum

Zürich ZB Rh 87, fol. 84r

Abb. 169 b

Zürich ZB. Rc. 87 ? fol. 84r ?

pre-tub unguĩ, ideo ille ꝙ mo. Inter ꝙ mo quippe
pe-nia de se quippiã q̃ abiecta tenere. Inter ꝙ mo nobis
ce-dat q̃ illicite. g. tim̃ mis oculos pmendo
ere-ũ tam nos peccata terrora eternã omẽ. qd tã mo
mone-tur gr̃ã ihesu. Inter ꝙ mo ledet. qñ firmatã
luce-ũ retinet. q. licite debonis q̃ pgrãm perpetua ñ
ue-dnã apud ille inter ꝙ mo abraha fecerat qd uebat
ur addim meũ. cũ tm pulus q̃ emus. Apte-nũ eternã
nudle loco poluerat. ꝙ pulueret. fraceuntẽ eũ diceũ
uere offendu. Sig male. despũ. qd q. ad honorẽ dñi
mones ascendu. tollenda ũemone pendaũ. quapena
enda. qq. ad ultima ꝛpicium. q. tam dnmus fe erol
alium ñnulli q̃ cũ prana aquo delemet apis magna
pis magna fentum. ialtũ mẽ. tubleuãt. et pure fe
rurum meras putant. Hi unum apud se ro rsus
ꝯ. tur ꝙ. dei rum. q. clamonis fatiq̃ a fern
ili undelucet. imanas. q. ꝯcepta ẽ dnmonis dignam
tium duem. Inertiã ẽ clendã. sup astra eli exaltabo
eũ. Unde q. male suadentis ẽ. cuncta babylonia dett
multudo peccantũ dic. Sedeo regina. q. uidua ñsũ
g. ro rsus tamelicet. ialtũ se apud se metapsũ potiũ
grauissimus depmit. q. de se ipsa magnũ temere
Sum ũ. ñ nulli q̃ nihil qde uirtus agere studens. tam
peccare ẽ. ꝑ cuncto multos se ire cõparatione superet.
ũ corda omniũ unat timulus culpa tam figit. Hunc nãq
illaqueat. illu fortuna subplantat. hunc auaricia
illu luxuria inflamat. Ceteriũq. ẽ augustini qñ sup
rimit altũ erigitur. qñ ira succendit. q. qa seuam mi
gat meliorẽ se. ira cundo depurat. aq. apud semetipsũ
cultura extollit. q. pendere negligit. unũ q̃ grauissimũ
i deluce immanes. qui primũ se apud se exstulit. et eleuando

ꝑrtos sine dolore reducim⁹. et quo egros recolim⁹. eo nos
incolomes plus amam⁹. Erit ꝯ et in illa beatitudine culpe memo
ria. n̄ que mīe polluat. sed que nos leticie arius astringat.
ut dū doloris sui animꝰ sine dolore reminiscit̄. a debitore
se medico ueri⁹ intellegat. et eo magis accepta salutē dili
gat. q̄ molestie meminit q̄m euasit. In illa itaq; leticia sic tē
sine tedio mala nr̄a cōspicim⁹ sic nec in luce posita sine ulla
cordis caligine animo tenebras uidem⁹. qa et si obscurū ē qd
mīe cernim⁹. de iudicio ē. hoc luminis n̄ de passione cecitatis.
Et in cīnū ꝯ laude mie largitori nr̄o referim⁹. et neq̄q̄m miseria
cōscientie grauam̄. qa dū mala nr̄a sine aliq̄ mentis malo respi
cim⁹. et nūquā erit qd corda laudantiū de īnfactis iniqta
tib⁹ polluat. et sēp erit qd hec ad laudē libatoris accen
dat. Quia ꝯ inīne lucis rejecti sic in se magnos subleuat. ut
tam̄ nec paruulos derelinquat. dicatur recte. Paruus et
magn⁹ ibi fī. Quia aut̄ sic ibi cōuersi peccatoris animꝰ
culpe sue memoria tangit̄. ut tamen nulla eidē memo
rie cōfusione dep̄mat̄. congrue subiungatur. Et seruus
liber a domino suo.

Incipit liber quintus moralium beati gregorii

Capit

CUM ualde occulta sint diuina iudicia.
cur in hac uita n̄nūq̄m boni male sit. mali
bene. tunc occultiora fī. cū et boni hic be
ne ē. et mali male. Nam cū boni male est.
mali bene. hoc fortasse dep̄hendit̄. qa et
boni si qua deliquer̄. hic recipiunt. ut ab etna plenis
damnatione liberent̄. et malibona que ꝑhac uita fa
ciunt. hic inueniunt. ut ad sola in posterū tormta ꝑparent̄.

Zürich ZB Rh 87, fol. 117v

Abb. 168 b

Ms. Rh. 87, f. 117 verso

ꝑtritos sine dolore reducim⁹. et quo egros recolim⁹. eo nos
incolomes plus amam⁹. Erit g⁹ ca in illa beatitudine culpe memo
ria. ñ que mtē polluat. sed que nos leticie aras asstringat
ut dū doloris sui anims sine dolore reminiscit. et debitorē
se medico ueri⁹ intellegat. et eo magis accepta salutē dilu
gat. q⁹ molestie meminit qm euasit. In illa itaq; leticia sic tc
sine tedio mala nra cspicim⁹ sic nc in luce posita sine ulla
cordis caligine animo tenebras uidem⁹. qa et si obscurū ē qd
mte cernim⁹. de iudicio ē. hoc luminis ñ de passione cecitatis.
Et in cīnū g⁹ laude mie largitori nro referim⁹. et neqm miseria
cscientie grauam⁹. qa dū mala nra sine aliq⁹ mentis malo respi
cim⁹. et nūquā erit qd corda laudantiū de insacatis iniqta
tib⁹ polluat. et sep erit qd hec ad laudē libatoris accen
dat. Quia g⁹ intīne lucis reqes sic in se magnos sublenat. ut
tam nec paruulos derelinquat. dicatur recte. Paruus et
magn⁹ ibi fr. Quia aut sic ibi cucrsi peccatoris anims
culpe sue memoria tangit. ut tamen nulla eid⁹ memo
ne cfusione depmat. congrue subiungatur. Et seruus
liber a domino suo.

Incipit liber quintus moralium beati gregorii

CUM VALDE OCCULTA SINT DIUINA IUDICIA.
cur in hac uita ñnūqm bonis male sit. malis
bene. tunc occultiora sūt. cū et bonis hic be
ne ē. et malis male. Nam cū bonis male est.
malis bene. hoc fortasse dephendit. qa et
boni si qua deliquerūt. hic recipiunt. ut ab cīna plenis
damnatione liberent. et mali bona que in hac uita fa
ciunt. hic inueniunt. ut ad sola in posterū tormta ꝑtrahan

Zürich ZB. Rh. 87, f. 117v

Zürich ZB.
Ms Rh 92 fol. 175r

7 inde- 7 in octo gradꝰ ascensꝰ ea ꝑ- ꝫ
3246.

cce sensꝓuí ẽ. _ Deoꝛenacli quoq;
poꝛacce in eodem ordine naꝛꝛãt;

Nam protinus subinfer
tur:, Et inaqꝫ duxia me in aqꝫ uí ꝫ
in aqꝫus ꝓ poꝛacce oꝛientalem. & ĩm ꝫ
sus ẽ poꝛacce secundú mensuꝛas ꝫ
supeꝛioꝛes achaicamú eius. & fígn ꝫ
cem eius. 7 uestibula eꝰ sic sup". 7 fenestras eꝰ. ꝫ
uestibula eꝰ in circuitu longitudinem. l. cubitoꝝ ꝫ
latitudine xx v cubitoꝝ. 7 uestibulu eꝰ id atriu ꝫ
exteriꝰ. 7 palmę delatę; in fronte eꝰ hinc 7 ꝫ

Et quoq; quę deporticus aquilonaꝛis
oꝛientalis dicitur sunt. in eisdem
uerb & illam deporticum quę ad aquilo
lonem. ‡ Et ĩm sus ẽ secundú mensu
ras supeꝛioꝛes achaicamú eius & fígn
cem eius & uestibulú eius & fenestras
eius ꝓ circuitú longitudinẽ. l. cubi
toꝝ & latitudinem xxv. cubitoꝝ.
& uestibulú eius aspiciebat in a
‡ aspicia aspliciena. Hæc subdia. & inaqꝫ duxia me
ad poꝛticum quę aspiciebat ad aquilonẽ;

175
V

cf. Zürich ZB. Rh. 87, f. 117v

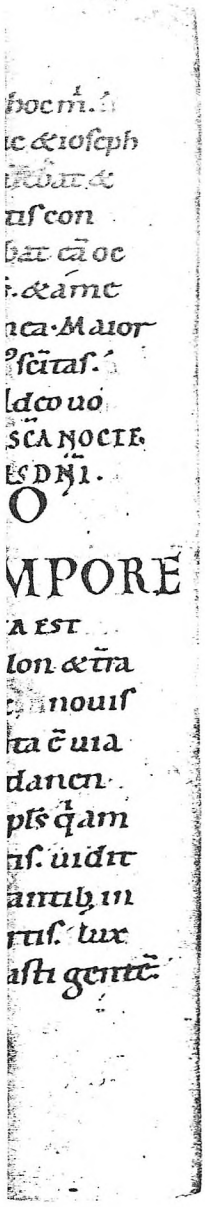

S. XII. verkl.

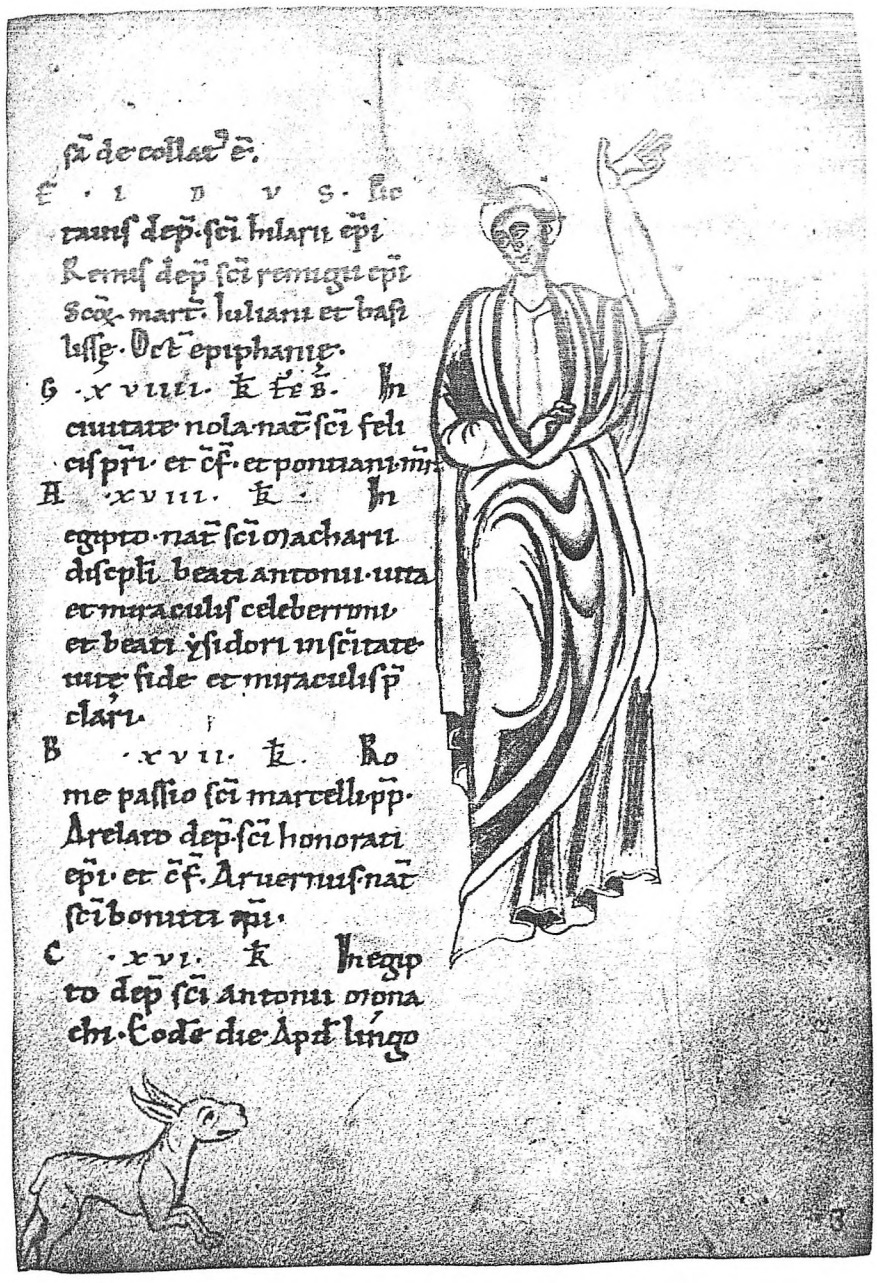

ZÜRICH Zentralbibliothek, MS. Rh. 93, f. 3. S. XI/XII. verkl.

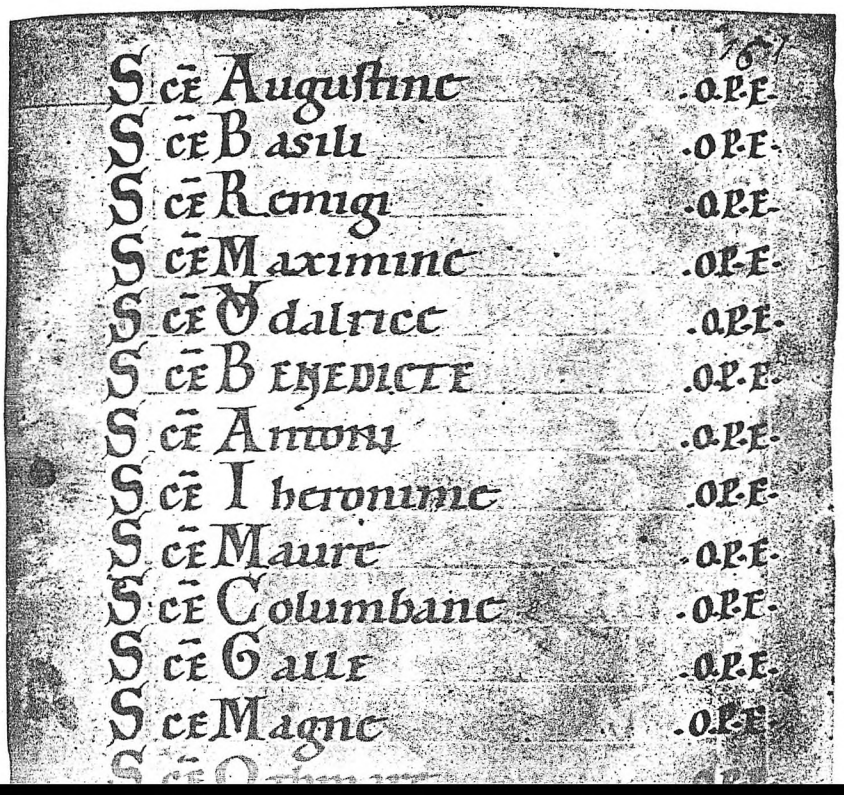

turtib⁹ etnā urtā atq; immarcescibile glam
ꝑparatā ostendit cū dicit. Qui seqr iustici
am et mitā inueniet urtā et gloriam.

Euangelica biduentu consiliarioꝝ
parabola ē. qd qdā homo pegre pficiscens
tradidit seruis suis talenta ad negotiandū.
Quoꝝ unus acceptū talentū in tra abscondit.
quē dns ratione ponens cū eis dapnauit. In
qua re sciendū ē. qd nullus piger ab hac acce
ptione talenti secur⁹ ē. Nullus namq; ē que
racit dicat. Talentū minime accepi. non
ē unde ponere rationes cogar. Talenti e
nī nomine cuilibet pauꝑi etiā hoc ipsum
reputabit. qd uel minimū accepit. Aliqs
fortasse familiaritatis locū apud diuitem
meruit. talentū ꝑfecto familiaritatis acce
pit. Si q̄ nihil ei ꝑ indigentib⁹ loqr. ꝑ ta
lenti ratione dapnat. Loqndi q̄ locū apd
diuitē habens. dapnatione ꝑ retento ti
meat talento. Si cū ualet nī apd eū ꝑ pau
pib⁹ intercedat. Tantū qppe ab uno quoq;
nīm uentur⁹ iudex exigit. quantum
dedit. biduentu monachoꝝ
Alia ꝑcepta suis que dant fidelib⁹ cōmuni
in sclo urta degentib⁹ atq; alia scli hui⁹ re
nuntiantib⁹ Illis dicit ut sua oīa bene

Zürich ZB. Rh. 95, f. 128r

App. 168a

minum dicentes. deus israhel.

Fecit salemon sollempnitatem in tem
pore illo. fecit salemon sollempnitatem
in tempore illo. & prosperatus est & appa
ruit [illegible]
minus. deus israhel.

Domus mea domus orationis uocabi
tur dicit dominus in ea omnis qui
petit accipit & quiquerit inuenit
& pulsanti aperietur.

Monasterium istud circumda dne angeli tui
custodiat portas eius & famulos tuos exaudi om
nipotens signum salutis pone dne ihu nonpermit
tas introire angelum percutientem aeua

Benedic dne domum istam omnes habitantes in ea
tu domine dixisti pax huic domui benedic domine
famulos tuos pusillos cum maioribus benedicta uos
a dno qui fecit celum & terram. Benedic dne domuq

istam omnes habitantes nulla sit in ea sanctis humilitas sanctitas casti
tas uirtus victoria fides spes caritas benignitas temperantia patientia

spiritualis disciplina obedientia [illegible] in fratres [illegible] cula

Z. Cand. ZB. Rl. 97, p. 126

Tafel LXXXVI (L. Birchler, Zwei frühmittelalterliche Hymnen)

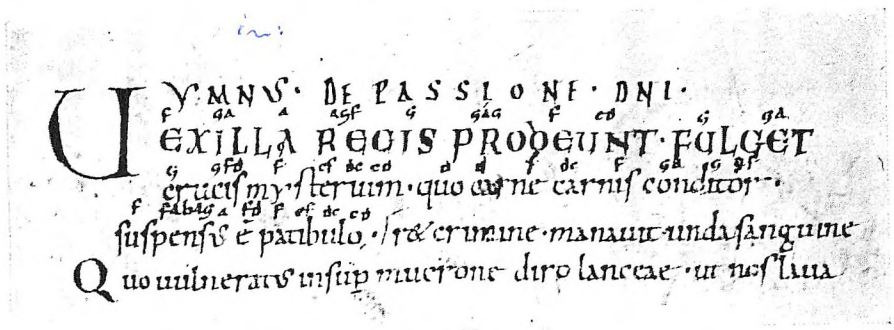
HYMNVS DE PASSIONE DNI
VEXILLA REGIS PRODEVNT FVLGET
crucis mysterium quo carne carnis conditor
suspensus est patibulo Quo crimine manauit unda sanguine
Quo uulnerati insuper mucrone diro lanceae ut nos lua

1. Vexilla regis. Rheinauer Cod. 83, fol. 40r (vergrößert)

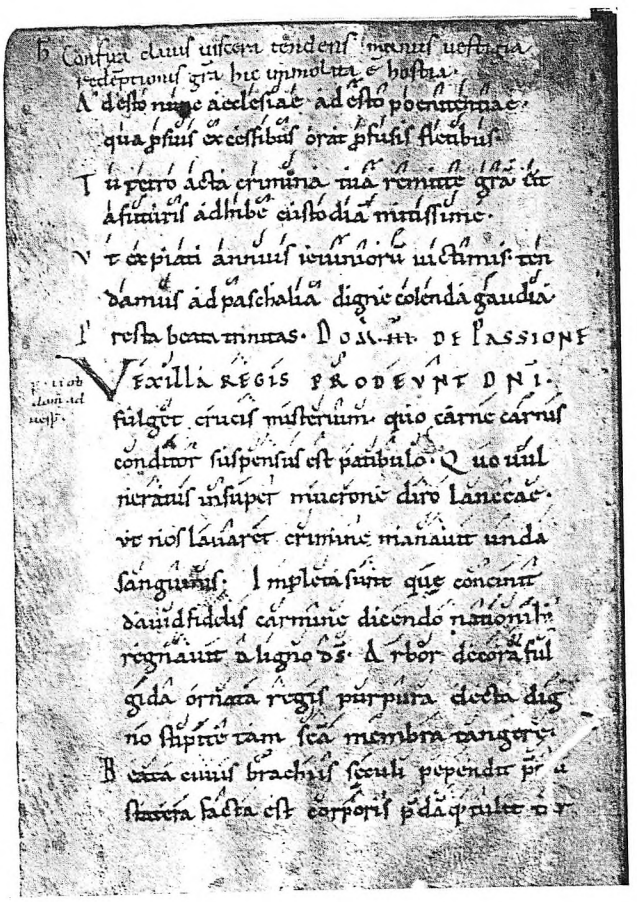
Vexilla regis prodeunt dni.
fulget crucis misterium quo carne carnis
conditor suspensus est patibulo Quo uul
nerauit insuper mucrone diro lanceae
ut nos lauaret crimine manauit unda
sanguinis: Impleta sunt que concinit
dauid fidelis carmine dicendo nationib
regnauit a ligno ds. Arbor decora ful
gida ornata regis purpura electa dig
no stipite tam sca membra tangere
Beata cuius brachiis seculi pependit pr
stauerta facta est corporis p̄da q̄ rapuit o

2. Vexilla regis (die Neumen sind nachträglich hinzugesetzt). Rheinauer Cod. 97, S. 166

Hermann Fillitz, Beitr. z. Kw. gesch. u. Archäologie d. Frühma. s. Akten zum VII. Internation. Kongreß f. Frühma.forsch., 21.–28. Sept. 1958 (1962) S. 278–284